

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät muutokset uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettuun lakiin.

Voimassa olevan lain mukaisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmän soveltamisalasta poistettaisiin laitokset, jotka tuottavat muutakin kuin uusiutuvaa energiaa. Lisäksi uusiutuvan energian määritelmään lisättäisiin osmoottinen energia. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyille asetettujen määräaikojen kattavuutta ja pituutta muutettaisiin. Yhteyspisteviranomaiselle lisättäisiin velvoite varmistaa määräaikojen noudattaminen.

Edelleen lakiin lisättäisiin uudet säännökset uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä sekä nimetyillä alueilla sovellettavasta menettelystä. Mainittuun lakiin, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ja luonnonsuojelulakiin lisättäisiin direktiivin edellyttämät säännökset ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja luonnonsuojelulain mukaista hankkeiden ja suunnitelmien arviointia koskevan vapautuksen osalta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 7 §:n 4 momentti ja 3 a luku on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan kuin valtion aluehallinnon uudistusta koskeva lainsäädäntö (1.1.2026).

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	6
3 Nykytila ja sen arviointi.....	7
3.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	7
3.1.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä.....	7
3.1.2 Luonnonsuojelulaki.....	7
3.1.3 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä	8
3.1.4 Sivutuotelaki	9
3.1.5 Päästökauppalaki.....	9
3.1.6 Laki Suomen talousvyöhykkeestä.....	10
3.2 Käytäntö.....	10
3.3 Nykytilan arviointi	14
3.3.1 Määritelmät (2 artikla)	14
3.3.2 Lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet (16 artikla).....	14
3.3.3 Lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella (16 b artikla).....	17
3.3.4 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet (15 c ja 16 a artikla).....	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	22
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	22
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	26
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	26
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	28
4.2.3 Ympäristövaikutukset	31
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	32
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	32
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	32
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	33
6 Lausuntopalaute	33
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	33
7.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä.....	33
7.2 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä	44
7.3 Luonnonsuojelulaki.....	45
8 Voimaantulo	45
9 Toimeenpano ja seuranta	45
10 Suhde muihin esityksiin.....	45
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	46
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	47
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	47
11.1 Yhdenvertaisuus.....	47

11.2 Vastuu ympäristöstä ja osallistuminen.....	48
11.3 Oikeusturva	50
11.4 Kunnan itsehallinto	51
11.5 Saamelaisten oikeudet.....	53
11.6 Perustuslain 2 §:n 3 momentista, 80 §:stä ja 119 §:n 2 momentista johtuvat vaatimukset	54
LAKIEHDOTUKSET	56
Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta	56
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	63
Laki luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta.....	64
LIITE	65
RINNAKKAISTEKSTIT	65
Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta	65
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	78
Laki luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta.....	79

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettu laki (1145/2020, jäljempänä *uusiutuvan energian lupamenettelylaki* tai *lupamenettelylaki*) tuli voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2021. Lailla pantiin täytäntöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 (jäljempänä *RED II -direktiivi* tai *uusiutuvan energian direktiivi*) 16 artikla. Artikla koskee uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen organisointia ja kestoja.

RED II -direktiiviä on muutettu direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2413 (jäljempänä *RED III -direktiivi*).

Ehdotetulla uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamisesta annettavalla lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön ne RED III -direktiivin säännökset, jotka liittyvät uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen organisointiin ja keston. RED III -direktiivi on tullut voimaan 20.11.2023. Direktiivin täytäntöönpanon yleinen määräaika on 21.5.2025, mutta joidenkin lupamenettelyjen organisointia ja kestoja koskevien artiklojen osalta se oli 1.7.2024. Kansallinen täytäntöönpano näiden artiklojen osalta on viivästynyt. Komissio on 26.9.2024 käynnistänyt Suomea kohtaan rikkomusmenettelyn direktiivin täytäntöönpanon viivästyksestä niiden artiklojen osalta, joiden täytäntöönpanon määräaika oli 1.7.2024.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Komissio antoi 14.7.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ([COM\(2021\) 557 final](#)) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi. Ehdotukseen kuului myös neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoaminen.

Valtioneuvosto on toimittanut 7.10.2021 valtioneuvoston kirjelmän eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi, sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta ([U 59/2021 vp](#)). Lisäksi eduskunnalle on 10.6.2022 toimitettu U-jatkokirje komission ehdotuksesta ([UJ 14/2022 vp](#)).

Direktiivin valmistelun aikana alkoi Venäjän federaation hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja maakaasun toimitusten ennennäkemätön väheneminen Venäjän federaatiosta jäsenvaltioihin. Samaan aikaan kaasuntoimitusten käyttäminen aseena ja Venäjän federaation harjoittama mark-

kinoiden manipulointi kaasuvirtojen tahallisten häiriöiden avulla johti energian hintojen jyrkkään nousuun unionissa, mikä vaaransi unionin taloutta ja uhkasi vakavasti maakaasun toimintusvarmuutta. Tästä johtuen komissio antoi 9.11.2022 ehdotuksen neuvoston asetukseksi kehyksestä uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi ([COM\(2022\) 591 final](#)) perustuen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 122 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, ennen kaikkea energia-alalla. Neuvoston asetus kehyksestä uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi (EU) 2022/2577, jäljempänä *uusiutuvan energian nopeuttamisasetus*, tuli voimaan jäsenvaltioiden ja Euroopan parlamentin hyväksymänä 30.12.2022 ja se säädettiin olemaan voimassa 30.6.2024 saakka. Uusiutuvan energian nopeuttamisasetuksen sääntely on määräraikojen osalta suurilta osin samansisältöistä kuin RED III -direktiivin sääntely.

Hallituksen esityksen valmistelu

Ympäristöministeriö asetti lokakuussa 2023 yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevan lainsäädäntöhankkeen (YM063:00/2023), jossa on tarkoitus kehittää ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevaa sääntelyä ja edistää yhden luukun mallin toteuttamiseen liittyviä hallitusohjelman kirjauksia. Lainsäädäntöhankkeen toimikausi on 20.10.2023–31.12.2024 ja sen tavoitteena on sujuvoittaa yhden valtakunnallisen toimivallan omaavan lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen mallissa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Lainsäädäntöhankkeessa valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/27126/2023) oli lausuntokierroksella 20.6.–30.8.2024. Lainsäädäntöhankke oli osa laajempaa yhden luukun palvelujen hanketta (VN/21409/2023).

RED III -direktiivin täytäntöönpanon päävastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle ja uusiutuvan energian lupamenettelylaki on ollut työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan laki. Koska uusiutuvan energian lupamenettelyillä on tiivis kytkentä edellä mainittuun yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevaan lainsäädäntöhankkeeseen, on RED III -direktiivin edellyttämiä muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin koskeva hallituksen esitys katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi valmistella ympäristöministeriön toimesta osana yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevaa lainsäädäntöhanketta. Samalla on katsottu tarkoituksenmukaiseksi esittää lain siirtämistä ympäristöministeriön hallinnonalalle.

Yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevan lainsäädäntöhankkeen ohjausryhmässä ovat ympäristöministeriön lisäksi olleet edustettuina oikeusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, aluehallintovirastot, ELY-keskukset, Suomen ympäristökeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Suomen Kunta-liitto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry sekä Suomen luonnonsuojeluliitto ry. Ohjausryhmässä toimi lisäksi pysyväntoimintainen asiantuntijajana ympäristöoikeuden professori Itä-Suomen yliopistosta. Lainsäädäntöhankkeen ohjausryhmän kokousten pöytäkirjat sekä muu valmisteluaineisto ovat saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella YM063:00/2023.

RED III -direktiivin täytäntöönpanoa koskevan hallituksen esityksen valmistelussa on hyödynnetty ympäristöministeriön sisäistä yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevan lainsäädäntöhankkeen työjaostoa. Lisäksi sen valmistelun lähtökohtia on käsitelty hankkeelle asetetun laajapohjaisen ohjausryhmän kokouksissa 5.6.2024 ja 27.8.2024. Valmistelun aikana on myös järjestetty yksittäisiä palavereja eri sidosryhmien kanssa. Lainsäädäntöhankkeesta on

järjestetty saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukaiset neuvottelut saamelaiskäräjien ja ympäristöministeriön välillä X.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Marraskuussa 2023 voimaan tulleen RED III -direktiivin keskeisin tavoite on korottaa uusiutuvan energian koko EU:ta koskeva yleistavoite nykyisestä 32 prosentista 42,5 prosenttiin vuodelle 2030. Direktiivi tarkentaa useiden eri uusiutuvaan energiaan liittyvien osa-alueiden sääntelyä mukaan lukien bioenergia, liikenne ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt. Tämä hallituksen esitys kattaa direktiivin sääntelyä siltä osin kuin se koskee uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyitä.

Direktiivin johdanto-osan mukaan aikaa vievät hallinnolliset lupamenettelyt ovat yksi merkittävimmistä esteistä investoinneille uusiutuvaan energiaa koskeviin hankkeisiin ja niihin liittyvään infrastruktuuriin, minkä takia on tarpeen hyväksyä sääntöjä, joilla yksinkertaistetaan ja lyhennetään lupamenettelyjä, ja tässä olisi otettava huomioon uusiutuvan energian käyttöönoton laaja yleinen hyväksyntä.

Direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään muutoksista uusiutuvan energian direktiivin määritelmiä koskevaan 2 artiklaan. Lupamenettelyn kannalta merkityksellisiä muutoksia on tehty 2 artiklan 1 alakohdassa olevaan uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian määrittelmään, johon on lisätty osmoottinen energia yhdeksi uusiutuvan energian lähteen muodoksi. Artiklaan on myös lisätty uusia alakohtia, joista lupamenettelyiden kannalta merkityksellisiä ovat uudet alakohta 9 a, jossa määritellään uusiutuvan energian nopean kehittämisen alue, alakohta 9 b, jossa määritellään aurinkoenergialaitteet, alakohta 44 b, jossa määritellään osmoottinen energia sekä alakohta 44 d, jossa määritellään samalla paikalla sijaitseva energiavarasto.

Direktiivin 1 artiklan 6 kohdalla lisättiin uusiutuvan energian direktiiviin uusi 15 c artikla, joka velvoittaa jäsenvaltiot nimeämään alueillaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita. Lisäksi artiklassa säädetään alueiden nimeämisessä noudatettavasta menettelystä sekä nimeämiseen liittyvistä reunaehdoista.

Direktiivin 1 artiklan 7 kohdalla korvattiin uusiutuvan energian lupamenettelyn organisointia ja kestoja koskeva 16 artikla kokonaan uusilla artikloilla 16 (lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet), 16 a (lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla), 16 b (lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella), 16 c (uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelyn nopeuttaminen), 16 d (aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva lupamenettely), 16 e (lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettely) sekä 16 f (erittäin tärkeä yleinen etu).

Euroopan komission on antanut 13.5.2024 suosituksen (EU) 2024/1343 uusiutuvaa energiaa ja siihen liittyvää infrastruktuuria koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta¹ (jäljempänä *komission suositus uusiutuvan energian lupamenettelyiden nopeuttamisesta*).

¹ [Komission suositus \(EU\) 2024/1343, annettu 13 päivänä toukokuuta 2024, uusiutuvaa energiaa ja siihen liittyvää infrastruktuuria koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta](#)

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Kansallinen lainsäädäntö

3.1.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

Uusiutuvan energian lupamenettelylailla pantiin täytäntöön edellinen uusiutuvan energian RED II -direktiivi ja sen tavoitteena on jouduttaa uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyitä ja eräitä muita hallinnollisia menettelyitä sekä parantaa menettelyihin liittyvän neuvonnan saatavuutta.

Lain 2 §:ssä säädetään sen soveltamisalasta ja suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Laissa säädetään sen mukaan sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä uusiutuvan energian voimalaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa hyväksymismenettelyissä sovellettavista määräaajoista. RED III -direktiivi asettaa sitovia määräaikoja myös muille uusiutuvan energian tuotantolaitoksille kuin voimalaitoksille ja soveltamisalaa on RED III -direktiivin seurauksena muutettava.

Lain 3 §:ssä säädetään laissa tarkoitetuista määritelmistä. Sen 4 kohta sisältää uusiutuvan energian määritelmän ja 5 kohta uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmän.

Lain 4 ja 5 §:ssä säädetään yhteyspisteviranomaisesta ja sen tehtävistä. Lain 6–8 §:ssä säädetään sähköisestä asioinnista.

Lain 9 §:ssä luetellaan määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt. Lain 10 §:ssä säädetään uusiutuvan energian voimalaitoksen tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräaajoista, 11 §:ssä määräajan laskemisesta ja 12 §:ssä niiden seurannasta. Lain 13 §:ssä säädetään määräajan pidentämisestä ja määräajan laskemisen keskeyttämisestä ja 14 §:ssä laskemisen raukeamisesta.

3.1.2 Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaissa (9/2023) säädetään keinoista, kuten alueiden, luontotyyppien ja lajien suojelusta, joiden tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Lailla on pantu täytäntöön neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (jäljempänä *luontodirektiivi*) ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta (jäljempänä *lintudirektiivi*). Suojelun toteuttamiseksi laissa säädetään kielloista hävittää tai heikentää erityisiä luonnonarvoja.

Luonnonsuojelulain 35 §:ssä säädetään hankkeiden ja suunnitelmien arvioinnista (jäljempänä *Natura-arviointi*). Arviointi on 35 §:n mukaan toteutettava, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon ehdotetun tai siihen sisällytetyn alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetulla lailla (252/2017, jäljempänä *YVA-laki*) tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (jäljempänä *YVA-menettely*), Natura-arviointi tulee tapauskohtaisesti tehdä arviointimenettelyn yhteydessä. Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta, arviointi tulee kuitenkin tehdä aina YVA-menettelyn yhteydessä. YVA-laissa tarkoitettun yhteysviranomaisen on tällöin sisällytettävä ELY-

keskuksen ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen haltijan lausunnot YVA-lain 23 §:ssä tarkoitettuun perusteltuun päätelmään.

Lain 7 luvussa säädetään luontotyyppien suojelusta. Sen 66 §:ssä säädetään luontotyyppien hävittämisen- ja heikentämiskieltoa koskevasta poikkeuksesta. ELY-keskus voi sen mukaan yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen lain 64 §:n 2 momentissa tai 65 §:n 1 momentissa tarkoitettua luontotyyppien suojelua koskevasta kiellosta, jos kyseisen luontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyyppien suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa.

Lain 8 luvussa säädetään eliölaajien suojelusta. Sen 83 §:n mukaan ELY-keskus voi säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä myöntää luvan poiketa lain eliölaajien suojelua koskevissa 70, 73, 74, 77, 78 ja 79 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölaajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Lain 78 §:ssä tarkoitettujen tiukkaa suojelua edellyttävien eliölaajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on se, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen: 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi; 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta; 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; 4) näiden eliölaajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Lain 83 §:n 4 momentin mukaan uusiutuvan energian lupamenettelylain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian tuotantolaitoksen, asiaankuuluvan verkon ja energiavaraston suunnittelun, rakentamisen ja käytön sekä uusiutuvan energian tuotantolaitoksen ja energiavaraston verkkoon liittämisen katsotaan olevan hankkeita, jotka ovat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

3.1.3 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

YVA-lailla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista antaman direktiivin 2011/92/EU (jäljempänä *YVA-direktiivi*). Sen mukaista YVA-menettelyä sovelletaan hankkeisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-menettelyä aina edellyttävät hankkeet luetaan lain liitteessä 1 olevassa hankeluettelossa. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten kannalta relevantteja hankeluettelon kohtia ovat mm. sen energiantuotantoa koskevan 7 kohdan a alakohta (kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia) ja e alakohta (tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia) sekä hankeluettelon 2 kohdan f alakohta (yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisjoituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla. Kohta voi soveltua esimerkiksi aurinkovoimahankkeisiin.)

Hankeluettelossa määriteltyjen hankkeiden lisäksi YVA-menettelyä voidaan soveltaa yksittäistapauksessa silloin, kun hanke tai sen muutos todennäköisesti aiheuttaa laadultaan tai laajuudeltaan hankeluettelossa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Päätöksen YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa tekee ELY-

keskus, lukuun ottamatta tiettyjä ydinenergialain mukaisia hankkeita, joissa päätöksen tekee työ- ja elinkeinoministeriö.

YVA-menettely käsittää lain 14 §:n mukaan 1) arviointiohjelman ja arviointiselostuksen laatimisen; 2) arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta tiedottamisen ja kuulemisen mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen; 3) yhteysviranomaisen tarkastelun arviointiohjelmassa ja arviointiselostuksessa esitetyistä tiedoista ja kuulemisten yhteydessä annetuista mielipiteistä ja lausunnoista mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen; 4) yhteysviranomaisen lausunnon arviointiohjelmasta; 5) yhteysviranomaisen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista; ja 6) arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, mukaan lukien kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat, sekä perustellun päätelmän huomiointamisen lupamenettelyssä sekä perustellun päätelmän sisällyttämisen lupaan.

3.1.4 Sivutuotelaki

Eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015, jäljempänä sivutuotelaki) säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä. Sivutuotelaki ja sen nojalla annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (783/2015) eläimistä saatavista sivutuotteista sisältävät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009, muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta (jäljempänä sivutuoteasetus), kansalliseen toimeenpantoon liittyvät helpotukset. Säädökset koskevat sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden käyttöä ja hävitystä. Sivutuotelaissa säädetään myös valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät.

Sivutuotelain 33 §:n nojalla sivutuotealan laitosten on oltava hyväksytyjä tai rekisteröityjä ennen toiminnan aloittamista. Sivutuoteasetuksen 23 ja 24 artikloissa mainitaan laitokset ja toiminnot, jotka vaativat rekisteröinnin ja hyväksynnän. Hyväksyntää tai rekisteröintiä haetaan kirjallisesti toimivaltaiselta viranomaiselta. Hyväksytyjen laitosten hyväksyntänumerot merkitään Ruokaviraston ylläpitämään valvontarekisteriin. Lisäksi sivutuoteasetuksen mukaisesti hyväksytyistä laitoksista ylläpidetään EU:n komission edellyttämää luetteloa Ruokaviraston internetsivuilla.

3.1.5 Päästökauppalaki

Päästökauppalain 5 §:n mukaan lakia sovelletaan laitoksiin, joissa harjoitetaan lain liitteessä I mainittua toimintoa, sekä laitoksista aiheutuneisiin liitteessä I mainittuihin kasvihuonekaasuihin. Päästölupaa edellytetään mm. polttolaitoksilta, joiden teho on yli 20 MW, ja samassa kaukolämpöverkossa olevat pienemmät laitokset. Lain 6 §:n mukaan lakia ei sovelleta mm. 1.1.2026 laitokseen, jossa vuosien 2019–2023 keskimääräiset kestävä biomassan poltosta aiheutuvat päästöt muodostavat yli 95 prosenttia laitoksen keskimääräisistä kokonaispäästöistä.

Lain 6 luvussa säädetään laitoksen päästöluvasta. Sen 26 §:n mukaan lain soveltamisalaan kuuluvalla laitoksella tulee olla Energiaviraston myöntämä päästölupa.

Lain 27 §:ssä säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuudesta toimittaa päästölupaa koskeva hakemus Energiavirastoon sekä päästölupaa koskevan hakemuksen sisällöstä. Lain 28 §:ssä säädetään päästöluvan myöntämisen edellytyksistä ja 29 §:ssä päästöluvan myöntämistä koskevasta päätöksestä. Päätös päästöluvan myöntämisestä on 29 §:n mukaan tehtävä viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun hakemus ja sen mahdolliset täydennykset on toimitettu.

3.1.6 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004, jäljempänä talousvyöhykelaki) mukaisesti Suomen talousvyöhyke käsittää Suomen aluevesiin välittömästi liittyvän merialueen, jonka ulkoraja määräytyy Suomen vieraiden valtioiden kanssa tekemien sopimusten mukaisesti ja jonka ulkorajan sijainti osoitetaan valtioneuvoston asetuksella.

Suomella on talousvyöhykkeellä kansainvälisen oikeuden mukainen lainkäyttövalta tekosaarten, laitteiden ja muiden rakennelmien rakentamisessa ja käytössä sekä meriympäristön suojelussa ja meritieteellisessä tutkimuksessa samoin kuin muut kansainvälisen oikeuden mukaiset oikeudet ja velvollisuudet.

Talousvyöhykelain 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja ja tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen. Lain 7 §:n nojalla valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen tekosaarten, 6 §:ssä tarkoitettuun toimintaan käytettävien laitteiden ja muiden rakennelmien sekä sellaisten muiden laitteiden ja rakennelmien rakentamiseen ja käyttämiseen, jotka saattavat haitata Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien käyttämistä talousvyöhykkeellä. Lupa-asia ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä.

3.2 Käytäntö

[Jakson tiedot tarkentuvat esityksen jatkovalmistelussa.]

Lupapäätösmäärät ja keskimääräiset käsittelyajat

Voimassa olevan lain 13 §:n mukaan yhteyspisteviranomainen voi pidentää lain 10 §:n mukaista määräaika enintään yhdellä vuodella, jos se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua. Yhteysviranomaiselle ei ole tehty lain voimaantulon jälkeen yhtäkään pyyntöä määräajan pidentämiseksi. Yhteyspisteviranomaiselta saatujen tietojen mukaan voimassa olevan lain mukaisten määräaikojen noudattamisessa ei ole esiintynyt ongelmia.

Ympäristöluvat ja vesilain mukaiset luvat - aluehallintovirastot

Ympäristölupien osalta toimivaltaisia viranomaisia ovat tällä hetkellä aluehallintovirastot ja kunnat. Vesilain mukaisten lupien osalta toimivaltaisia viranomaisia ovat vain aluehallintovirastot. Seuraavaan on kerätty ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisia lupahakemuksia ja päätöksiä koskevia yleisiä tietoja aluehallintovirastojen tilinpäätöksistä. Näitä ovat tiedot viireille tulleiden hakemusten määristä aluehallintovirastoissa vuosina 2020–2023, 2021 ja 2022 sekä 2023. Myös tiedot ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten päätösten määristä ovat vuosilta 2020, 2021 ja 2022 sekä 2023. Viireille tulleita hakemuksia tai tehtyjä päätöksiä ei ole tarkasteltu tämän hallituksen esitysluonnoksen kattamien hanketyyppien osalta, vaan tiedot määristä kattavat kaikki ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset lupa- ja päätöasiat.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kpl	kpl	kpl	kpl
YSL:n lupa-asiat	691	500	435	414

Vesilain mukaiset lupa-asiat	394	337	337	397
Vireille tulleet lupa-asiat yhteensä	1085	837	772	811

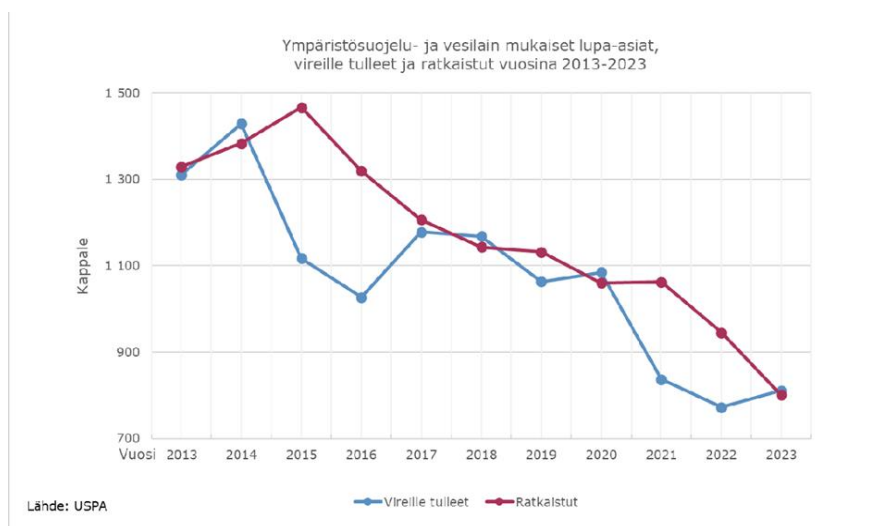
Taulukko 1. Ympäristösuojelulain (YSL) ja vesilain mukaiset lupa-asiat, vireille tulleet

Aluehallintovirastojen vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan lupa-asioista 210 eli 27,4 prosenttia tuli vireille sähköisen asioinnin kautta. Sähköisen asioinnin kautta lupa-asioita tuli vireille 158 vuonna 2022, 195 vuonna 2021 ja 191 vuonna 2020.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kpl	kpl	kpl	kpl
YSL:n lupa-asiat	637	628	584	465
Vesilain mukaiset lupa-asiat	423	434	361	336
Ratkaistut lupa-asiat yhteensä	1060	1062	945	801

Taulukko 2. Ympäristösuojelulain (YSL) ja vesilain mukaiset lupa-asiat, ratkaistut

Aluehallintovirastojen vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan ratkaistujen lupa-asioiden määrän laskuun vaikuttaa se, että yhä suurempi osa pienempien toimintojen lupa-asioista ratkaistaan kunnissa. Aluehallintoviraston toimivallassa olevat lupa-asiat koskevat pääasiassa laajoja kokonaisuuksia. Yhdellä päätöksellä ratkaistaan useita erilaisia luvan muuttamista edellyttäviä asioita.



Kuva 1. Ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaiset lupa-asiat, vireille tulleet ja ratkaistut vuosina 2013–2023. Lähde: Aluehallintovirastojen tilinpäätös 2023 ja siinä mainittu lähde.

Lupapäätösten käsittelyajat – ympäristöluvat ja vesilain mukaiset luvat

Aluehallintovirastojen ja ohjaavien ministeriöiden välisissä vuosittaisissa tulossopimuksissa sekä niihin liittyvissä ennakollisissa tavoitteissa seuraaville vuosille on asetettu lupakäsittelyn toiminnalliseen tuloksellisuuteen ja sujuvoittamiseen liittyviä tavoitteellisia mediaanikäsittelyaikoja. Tavoitteellisilla käsittelyajoilla on pyritty nopeuttamaan lupakäsittelyä sen laadukkuudesta tinkimättä ja mediaanikäsittelyaikoja koskeviin tavoitteisiin on kaikkien ympäristölupahakemusten osalta vuosina 2018–2020 päästykin, kuten vuonna 2021 julkaistusta selvityksestä käy ilmi. Tässä jaksossa käsiteltävät tavoitteelliset käsittelyajat ja toteutuneet käsittelyajat on laskettu lupahakemuksen vireilletulosta alkaen, mikä poikkeaa RED III -direktiivistä, jossa si-
tovat käsittelyajat koskevat ajanjaksoa lupahakemuksen täydellisyydestä alkaen.

Aluehallintovirastojen yhteisessä vuosittaisessa tilinpäätöksessä esitetään tilastotietoja ympäristölupavastuualueen lupahakemusten käsittelyajoista (hakemuksen vireilletulosta alkaen) ja lupahakemusten määristä. Samassa yhteydessä selostetaan sekä kiireellisten investointihankkeiden että etusijamenettelyssä käsiteltyjen (vuodesta 2023 lukien) asioiden määristä.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kk	kk	kk	kk
Ympäristönsuojelulain mukainen lupa- asia	9,9	10,5	9,6	9,5
Vesilain mukainen lupa- asia	8,6	8,4	8,1	8
Uusi toiminta ja toimin- nan muutosasia (YSL:n lupa- asia)	11,9	11,3	11,5	10,6

Taulukko 3. Aluehallintovirastojen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupa-asioiden mediaanikäsittelyajat vuosina 2020–2023. Lähteet: Aluehallintovirastojen tilinpäätökset vuosilta 2020–2023.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kk	kk	kk	kk
Ympäristönsuojelulain ja vesilain mu- kaiset lupa- asiat	12	11,9	11,3	11,6

Taulukko 4. Aluehallintovirastojen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupa-asioiden keskimääräiset käsittelyajat vuosina 2020–2023. Lähteet: Aluehallintovirastojen tilinpäätökset vuosilta 2020–2023.

Ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisten lupa-asioiden mediaani- ja keskimääräisen käsittelyaikojen toteumat vaihtelivat aluehallintovirastoittain. Asiakokonaisuudet ovat laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan hyvin vaihtelevia. Käsiteltävät asiakokonaisuudet ovat nykyisin aiempaa suurempia ja laajempia myös lainsäädäntömuutoksien vuoksi.

Lisäksi voidaan todeta, että aluehallintovirastojen ympäristöluvut-vastuualue otti käyttöönsä uudistetun asianhallinnan tehtäväluokituksen vuoden 2022 alusta. Toimialaperusteinen tehtäväluokitus muuttui prosessiperusteiseksi. Käytettävien tehtäväluokkien määrä supistui huomattavasti ja toimialat ilmaistaan uuden luokitustyyppin avulla. Samalla vastuualueen käyttämä tehtäväluokitus yhdenmukaistui aluehallintovirastojen muiden vastuualueiden käyttämien tehtäväluokitusten kanssa. Tästä syystä vuosien 2020–2022 suoritteiden ja käsittelyaikojen toteumatiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.

Vihreän siirtymän etusija

Aluehallintovirastojen lupakäsittelyyn liittyvä vihreän siirtymän hankkeiden etusijaa koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2023 alussa. Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 2 a §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan etusija on annettava energiatuotantolaitoksille, jotka tuottavat energiaa uusiutuvalla energialla, sekä merituulivoimaloille ja niihin liittyville vesitaloushankkeille. Säännös on voimassa 31.12.2026 saakka. Lausuntokierroksella ollut luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi sisälsi säännöksen, jossa vihreän siirtymän etusijaa esitetään jatkettavaksi vuoden 2030 loppuun saakka.

Aluehallintovirastot myönsivät vuoden 2023 aikana etusijan kaikkiaan 26 hankkeelle. Aluehallintovirastojen vuoden 2023 toimintakertomuksen mukaan kokemukset etusijamenettelystä olivat pääasiassa hyviä. Hankkeet saivat ympäristöluvan alle vuodessa eivätkä viivästyttäneet muiden lupahakemusten käsittelyä. Aluehallintovirastojen käytäntö on osoittanut, että nykyisen tavoitteellisen 12 kuukauden käsittelyajan puitteissa pysyminen edellyttää hakijalta huolellista valmistelua sekä sitoutumista ja aktiivista osallistumista prosessiin.

Vuonna 2024 lokakuun loppuun mennessä on etusija myönnetty kuudelle uudelle hakemukselle. Siten etusijan on mainittuun ajankohtaan mennessä saanut yhteensä 45 lupahakemusta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa käsiteltävät lupa-asiat

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (jäljempänä *Tukes*) tilipäätöksessä vuodelta 2023 on eritelty viraston suurimpien suoriteryhmiä volyymejä. Teollisten investointihankkeiden lupia ja ilmoituksia oli 195. Näitä asioita tuli vireille edellisvuotta vähemmän, ja vireille tulleiden hakemusten ja päätösten määrä laski. Hakemusmäärään vaikuttaa osaltaan se, että vihreään siirtymään liittyvät hankkeet ovat vielä suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa, mutta hakemusmäärien ennakoidaan tulevaisuudessa kasvavan.

Tukesin käsittelemien kemikaaliturvallisuuslain mukaisten vaarallisten kemikaalien ja kaasujen käsittelyyn ja varastointiin tarvittavien lupien käsittelyn tavoiteaika on 240 päivää kuulutettavien hakemusten osalta 80 päivää muiden lupien ja ilmoitusten osalta. Lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika hakemuksen vireilletulosta alkaen on vuonna 2024 ollut 105 päivää. Käsittelyn tavoiteaika 240 päivää on ylittynyt 8 %:ssa hakemuksista.

Energiavirastossa käsiteltävät päästöluvat

Energiaviraston myöntämien päästölupien keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2023 oli Energiaviraston tilinpäätöksen mukaan hakemuksen vireilletulosta alkaen 134 työpäivää.

Kuntien päätökset

Kuntien ympäristölupapäätösten keskimääräinen käsittelyaika vaihtelee alle 5 000 asukkaan kuntien kolmesta kuukaudesta 20 001–50 000 asukkaan kuntien 6,2 kuukauteen. Kaikki kunnat huomioiva keskimääräinen käsittelyaika on 5,2 kuukautta. Tiedot eivät kuitenkaan ole keskenään vertailukelpoisia, sillä määräajan laskusäännöt vaihtelevat kunnittain; osassa kuntia määrääjat lasketaan asian vireillepanosta alkaen ja osassa hakemuksen täydellisyydestä alkaen. Voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain mukaisten määräaikojen noudattamisessa ei ole havaittu ongelmia.

3.3 Nykytilan arviointi

3.3.1 Määritelmät (2 artikla)

Direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa olevaan uusiutuvan energian määritelmään on lisätty maininta osmoottisesta energiasta. Muutos edellyttää kansallisen lain 3 §:n 4 kohdan muuttamista vastaavasti. Kansallinen uusiutuvan energian määritelmä on tarkoitettu samansisältöiseksi kuin direktiivin määritelmä. Direktiivin määritelmiä koskevaan 2 artiklan toiseen kohtaan on lisätty myös osmoottisen energian määritelmää koskeva 44 b alakohta. Sitä ei katsota tarpeelliseksi tuoda kansallisen lain määritelmäpykälään, mutta sitä on syytä hyödyntää uusiutuvan energiaa koskevan määritelmän säännökohtaisissa perusteluissa.

Kansallisessa laissa on 3 §:n 5 kohdassa lisäksi määritelmä uusiutuvan energian tuotantolaitosta koskien. Sillä tarkoitetaan energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on täysin tai osittain uusiutuvaa. Voimassa oleva määritelmä kattaa näin ollen myös sellaiset uusiutuvan energian tuotantolaitokset, joiden tuottama energia on vain osittain uusiutuvaa. Määritelmässä ei tarkenneta sitä, kuinka iso osa laitoksen käyttämästä energiasta tulee olla uusiutuvaa, minkä seurauksena määritelmä kattaa myös laitokset, joiden tuottama energia on vain hyvin pieneltä osin uusiutuvaa.

Uusiutuvan energian direktiivissä ei ole määritelmää uusiutuvan energian tuotantolaitokselle. Direktiivin 2 artiklan mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevalla energialla' tai 'uusiutuvalla energialla' tarkoitetaan uusiutuvista, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksena voidaan tämän seurauksena pitää ainoastaan laitoksia, jotka tuottavat energiaa yllä mainituista lähteistä. Voimassa olevan lain uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskeva määritelmä edellyttää näin ollen muutoksia.

RED III -direktiivillä on tehty määritelmiin myös muita lupamenettelyyn liittyviä muutoksia. Artiklaan on lisätty uudet alakohdat koskien uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita (9 a), aurinkoenergialaitteita (9 b) sekä samalla paikalla sijaitsevaa energiavarastoa (44 d). Näiden määritelmien lisäämistä kansalliseen lainsäädäntöön ei katsota tarpeelliseksi, mutta niitä tullaan hyödyntämään sellaisten säännösten perusteluissa, joissa kyseistä määritelmää käytetään.

3.3.2 Lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet (16 artikla)

Lupamenettelyn kattamat toiminnot ja menettelyvaiheet (1 kohta)

Lupamenettelyn organisointia ja kestoa koskevien direktiivin säännösten soveltamisalaa on tarkennettu niin, että ne kattavat 16 artiklan 1 kohdan mukaan myös uusiutuvan energian tuotan-

tolaitosten samalla paikalla sijaitsevat energiavarastot sekä sähkö-, lämmitys- ja jäähdytysverkostoihin liittymiseksi tarvittavat rakenteet. Uusiutuvan energian lupamenettelylaissa ei ole lupamenettelyn määritelmää, mutta direktiivin edellyttämät lisäykset esitetään tehtäväksi laissa olevaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmään.

Lupamenettely kattaa 16 a artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan kaikki asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, mukaan lukien ympäristöarvioinnit, lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta alkaen. Aiemman artiklamuotoilun mukaan luvan myöntämismenettely alkoi hakemuksen vastaanottoilmoituksesta. Määräajan alkaminen vireilletulon sijaan lupahakemuksen täydellisyydestä edellyttää muutoksia määräajan laskemista koskevaan kansallisen lain 11 §:ään.

Huomionarvoista on, että ympäristöarvioinneilla tarkoitetaan direktiivin kontekstissa YVA-menettelyä ja Natura-arviointia, jotka kansallisessa järjestelmässämme toteutetaan pääsääntöisesti ennen lupahakemuksen täydellisyyden toteamista. Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi esitettiin YVA-lain 22 a §:n muuttamista niin, että Lupa- ja valvontaviraston ratkaistavaksi kuuluvasta ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011) tai maa-aineslain (555/1981) mukaisesta lupahakemuksesta ja YVA-lain mukaisesta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta voitaisiin kuulla samaan aikaan. Lupahakemuksen ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksen yhteiskuuleminen oli kuitenkin esitysluonnoksen mukaan toiminnanharjoittajalle vapaaehtoista, mikä sai lausuntokierroksella laajaa kannatusta toiminnanharjoittajia edustavien tahojen lausunnoissa. Niissä tilanteissa, joissa yhteiskuulemista hyödynnetään, YVA-menettely tapahtuisi osittain lupahakemuksen täydellisyyden toteamisen jälkeen.

RED III -direktiivin mukainen lupamenettely kattaa direktiivin artiklan 1 kohdan mukaan kaikki vaiheet siihen asti, kunnes toimivaltainen viranomainen tai toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat lupamenettelyä koskevan lopullisen päätöksen. Direktiivin määräajat on tarkoitettu koskemaan viranomaisen toimintaa, ja näin ollen ne voivat koskea ainoastaan menettelyvaiheita, joissa lupahakemus on viranomaisen käsittelyssä. Ajanjaksot, jolloin lupahakemus on hakijan työstettävänä, eivät sisälly direktiivin määräaikojen piiriin.

Lupahakemuksen täydelliseksi toteaminen (2 kohta)

Artiklan 2 kohdassa säädetään toimivaltaisen viranomaisen velvoitteesta todeta lupahakemus täydelliseksi joko 30 päivän (uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet) tai 45 päivän (nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella toteutettavat hankkeet) kuлуessa hakemuksen vastaanottamisesta, tai jos hakija ei ole toimittanut kaikkia hakemuksen käsittelemiseksi tarvittavia tietoja, pyydettyä tätä toimittamaan täydellinen hakemus ilman aiheutonta viivytystä. Muutos edellyttää täydelliseksi toteamista koskevien määräaikojen lisäämistä kansalliseen lakiin.

Yhteispiste (3 kohta)

Artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvoitteesta perustaa tai nimetä yksi tai useampi yhteispiste. Yhteispistettä koskeva sääntely on aiemmin sijainnut 16 artiklan 1–2 kohdissa, joista se on siirretty artiklan 3 kohtaan. Yhteispistettä koskevaan sääntelyyn on uudessa artiklamuodossa tehty tarkennuksia ja lisäyksiä, joista tärkeimpänä yhteispisteelle säädetty velvoite varmistaa, että direktiivissä säädettyjä lupamenettelyn määräaikoja noudatetaan. Direktiivin muutos edellyttää kansallisen lain 4 ja 12 §:n muuttamista.

Artiklakohdassa asetetaan lisäksi jäsenvaltioille velvoite viimeistään 21 päivänä marraskuuta 2025 toteuttaa kaikki lupamenettelyt sähköisessä muodossa. Voimassa olevassa kansallisessa laissa säädetään jo sähköisestä asioinnista ja sähköiset menettelyt ovat toimivaltaisilla viranomaisilla jo laajasti käytössä.

Menettelykäsikirja (4 kohta)

Artiklan 4 kohdan mukaiseen menettelykäsikirjan sisältöön on tehty itse tuotettua energiaa käyttävien kuluttajien hankkeita ja uusiutuvan energian yhteisöjä koskevat lisäykset, jotka edellyttävät muutoksia kansallisen lain menettelykäsikirjan sisältöä koskevaan 15 §:ään.

Muutoksenhaku (5 ja 6 kohta)

Artiklan 5 kohdassa olevaan riitojenratkaisumenettelyjen tarjoamista koskevaan veloitteeseen on lisätty yleisöä koskeva maininta. Kansallisessa hallintokäytännössä on jo nykyisellään varattu yleisölle laajat muutoksenhakuoikeudet, eikä artiklakohdan katsota edellyttävän kansallisia säännösmuutoksia.

Artiklan 6 kohdassa säädetään uusiutuvan energian laitoksiin liittyvien muutoksenhakujen ottamisesta nopeimman mahdollisen hallinnollisen ja oikeudellisen menettelyn soveltamisalaan. Velvoite on uusi. Lausuntokierroksella ollut luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi sisälsi ehdotuksen vihreän siirtymän etusijan jatkamisesta vuoden 2030 loppuun saakka. Lisäksi luonnos sisälsi ehdotuksen etusijamenettelyssä annetuista päätöksistä tehtyjen valitusten käsittelystä kiireellisenä hallintotuomioistumissa vuoden 2032 loppuun saakka. Uusiutuvan energian laitokset kuuluvat vihreän siirtymän etusijan soveltamisalaan. Muilta osin kansallisessa lainsäädännössä ei ole muutoksenhakua koskevaa etusijasäätelyä.

Riittävät viranomaisresurssit (7 kohta)

Artiklan 7 kohdassa säädetään jäsenvaltiolle veloitteesta tarjota riittävät viranomaisresurssit, mikä on myös uusi velvoite. Artiklakohdan ei katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia.

Lupamenettelyn keston sisältymättömät ajanjaksot (8 kohta)

Artiklan 8 kohdassa säädetään ajanjaksoista, jotka eivät sisälly lupamenettelyn keston. Kohdan a alakohdan mukaan lupamenettelyn keston ulkopuolella on ajanjakso, jona uusiutuvan energian tuotantolaitoksia, niiden verkkoliitäntöjä ja niihin liittyvää tarvittavaa verkkoinfrastruktuuria rakennetaan tai päivitetään verkon vakauden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Kohdan b alakohdan mukaan lupamenettelyn keston ei lisäksi kuulu niiden hallinnollisten vaiheiden kattama ajanjakso, jotka ovat tarpeen verkon vakauden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavien verkon merkittävien päivitysten kannalta. Kohdan c alakohdan mukaan keston eivät lisäksi kuulu ajanjakso, joka kattaa oikeudellisen muutoksenhaun ja oikeussuojakeinot, muiden tuomioistuimissa käytävät menettelyt ja vaihtoehtoiset riitojenratkaisumekanismit, mukaan lukien valitusmenettelyt sekä muutoksenhaku ja oikeussuojakeinot tuomioistuinten ulkopuolella.

Kansallisen voimassa olevan lain 13 §:n mukaan lupamenettelylle asetettuja määräaikoja pidennetään vastaavalla ajalla, joka kuuluu luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n mukaisessa poikkeusmenettelyssä, päästökauppalain 8 §:n mukaisessa päästölupamenettelyssä (huom. päästökauppalaki ja soveltuva pykälä sittemmin muuttuneet) ja lain 9 §:ssä mainittuja lupamenettelyitä ja

muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa. Muutoksenhakua koskeva säännös sisältyy jo voimassa olevaan lakiin, joten RED III -direktiivin 16 artiklan 8 kohdan c alakohta ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Suomessa ei ole hallinnollisia lupia verkkoliitännälle, minkä seurauksena myöskään artiklakohdan a ja b alakohtat eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Lupamenettelyyn sisällyttämistä ajanjaksoista säädettiin RED II -direktiivissä artiklan 7 kohdassa. Sen mukaan määräaikojen soveltaminen ei vaikuttanut voimassa olevan unionin ympäristölainsäädännön mukaisiin velvoitteisiin.

Edellä mainitun kansallisen lain 13 §:n säännökset luonnonsuojelulain ja päästökauppain mukaisen menettelyjen sulkemisesta määräaikojen ulkopuolelle perustuu RED II -direktiivin mainintaan unionin ympäristölainsäädännön mukaisista velvoitteista. Koska kyseinen maininta on RED III -direktiivin myötä poistettu, ei luonnonsuojelulain ja päästökauppain sulkemiselle määräaikojen ulkopuolelle ole enää perusteita. Mainitut menettelyt olisi näin poistettava 13 §:n soveltamisalasta. Tämän seurauksena ne tulisi lisätä määräaikojen piiriin kuuluvia menettelyitä koskevaan 9 §:ään.

Päätösten asettaminen julkisesti saataville (9 kohta)

Artiklan 9 kohdan mukaan lupamenettelyistä johtuvat päätökset on asetettava julkisesti saataville sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Kansallisessa hallintomenettelyssä päätökset asetetaan julkisesti saataville jo nykyisin, eikä säännöksen katsota edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia.

3.3.3 Lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella (16 b artikla)

Lupamenettelyn määräajat (1 ja 2 kohta)

Muilla alueilla kuin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla uusiutuvan energian hankkeita koskevan lupamenettelyn kesto ei saa artiklan 1 kohdan mukaan ylittää kahta vuotta. Merellä toteutettavien hankkeiden osalta määräaika on kuitenkin kolme vuotta. Poikkeustapauksissa määräaikoja voi pidentää kuudella kuukaudella. Artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan voimalaitosten päivittäishankkeiden ja sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusien laitosten osalta määräaika on 12 kuukautta. Merellä sijaitsevien tällaisten hankkeiden osalta määräaika on kaksi vuotta. Määräaikoja voidaan poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi pidentää kolmella kuukaudella.

Voimassa olevan lain 10 §:ssä säädetään uusiutuvan energian voimalaitoksia koskevista määräajoista. Pykälä edellyttää muutoksia niin, että jatkossa määräajat koskevat muitakin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia kuin voimalaitoksia. Määräaikojen laajeneminen koskemaan myös muita uusiutuvan energian tuotantolaitoksia edellyttää muutoksia myös lain 2 §:n mukaiseen soveltamisalaa koskevaan säännökseen. Lisäksi lakiin olisi lisättävä merellä toteutettavia hankkeita koskeva erityissääntely sekä muutettava määräajan pidentämisen enimmäismäärä ja pykälän rakennetta.

YVA-menettely ja Natura-arviointi (2 kohta)

Jos uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella toteutettavalta hankkeelta edellytetään YVA-menettelyä ja Natura-arviointia, ne on artiklan 2 kohdan mukaan tehtävä

yhdellä menettelyllä. Toimivaltaisen viranomaisen on kohdan mukaan annettava lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostukseen sisällytettävien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta ja edellytettävien tietojen laajuutta ei myöhemmin laajenneta.

Jos uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY (jäljempänä *lintudirektiivi*) 5 artiklan nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisuuna. Jos uusia lieventäviä toimenpiteitä, joilla pyritään estämään mahdollisimman pitkälle direktiivin luontodirektiivin ja lintudirektiivin nojalla suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen tai muut mahdolliset ympäristövaikutukset, ei ole testattu laajasti niiden vaikuttavuuden osalta, jäsenvaltiot voivat sallia niiden käytön yhdessä tai useammassa pilottihankkeessa rajoitetun ajan edellyttäen, että tällaisten lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan tiiviisti ja toteutetaan viipymättä aiheellisia toimenpiteitä, jos ne eivät osoittaudu vaikuttaviksi.

Artiklakohdan vaatimus YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin tekemisestä yhdellä menettelyllä sekä suojeltujen lajien tappamisen tai häiritsemisen tahallisuutta koskeva vaatimus on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain muuttamisesta annetulla lailla (422/2024). Toimivaltaisen viranomaisen on lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostukseen sisällytettävien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta toteutetaan kansallisen lainsäädännön mukaan YVA-lain 18 §:ssä tarkoitetulla yhteysviranomaisen lausunnolla arviointiohjelmasta. Lausuntoa ei sen antamisen jälkeen enää muuteta. Artiklakohdan mukaista arviointiselostukseen edellytettävien tietojen muuttamisen kieltoa ei näin ollen edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

3.3.4 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet (15 c ja 16 a artikla)

Direktiivin 2 artiklan uuden 9 a alakohdan mukaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella tarkoitetaan tiettyä joko maalla tai merellä tai sisävesillä sijaitsevaa paikkaa tai aluetta, jonka jäsenvaltio on nimennyt erityisen soveltuvaksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten asentamiseen.

Itse alueita koskevassa 15 c artiklassa säädetään niiden nimeämisessä noudatettavasta menettelystä sekä asetetaan nimettäviä alueita koskevia vaatimuksia. Tarkoituksena on nimetä sellaisia alueita, joilla tietyn uusiutuvan energian muodon tai muotojen käyttöön otolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Alueet tulee nimetä yhtä tai useampaa uusiutuvan energialähteen muotoa varten.

Perustamisen yhteydessä on kullekin alueelle asetettava säännöt tehokkaista lieventävistä toimenpiteistä, joilla hankkeista aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia voidaan välttää tai merkittävästi vähentää. Ennen alueiden hyväksymistä tulee niitä koskevista suunnitelmista tehdä ympäristöarviointi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY (jäljempänä *SOVA-direktiivi*) mukaisesti. Tarvittaessa suunnitelmat tulee lisäksi arvioida luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti (Natura-arviointi).

Nopean kehittämisen alueita koskeva sääntelykokonaisuus edellyttää kokonaan uusien säännösten lisäämistä uusiutuvan energian lupamenettelylakiin nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä sekä nimetyillä alueilla sovellettavaa menettelyä koskien.

Lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla (16 a artikla)

RED III -direktiivi asettaa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettaville uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyille muita alueita lyhyempiä määräaikoja.

Määräajat nopean kehittämisen alueilla (1 ja 2 kohdat)

Lupamenettelyn kesto ei artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtaisesti saa näillä alueilla ylittää 12 kuukautta. Merialueilla toteutettavien hankkeiden osalta kesto ei kuitenkaan saa ylittää kahta vuotta. Määräaikoja voi poikkeustapauksissa pidentää enintään kuudella kuukaudella. RED II -direktiivi asetti uusiutuvan energian voimalaitosten lupamenettelyille kahden vuoden määräajan, jota sai jatkaa enintään yhdellä vuodella. RED III -direktiivin sitovat määräajat koskevat voimalaitosten sijaan kaikkia uusiutuvan energian tuotantolaitoksia.

Voimalaitosten päivittämishankkeiden ja sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kW:n uusien laitosten lupamenettely saa artiklan 2 kohdan mukaan kestää nopean kehittämisen alueilla kuusi kuukautta. Merituulivoimahankkeiden osalta määräaika on kuitenkin 12 kuukautta. Kuuden kuukauden määräaikoja voidaan 2 kohdan mukaan pidentää enintään kolmella kuukaudella ja merituulivoimahankkeiden osalta 12 kuukauden määräaika enintään kuukaudella. Tämän edellytyksenä on, että pidentäminen on poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella asianmukaisesti perusteltua. Esimerkkinä kohdassa mainitaan pakottavat turvallisuussyyt silloin, kun voimalaitoksen päivittäminen vaikuttaisi merkittävästi verkkoon tai laitoksen alkuperäiseen kapasiteettiin, kokoon tai toimintaan. Hankkeen toteuttajalle on ilmoitettava selkeästi ne poikkeukselliset olosuhteet, joiden vuoksi tällainen pidennys on perusteltu. Säännökset ovat uusia ja edellyttävät muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin.

YVA-menettelyä ja Natura-arvioinnin soveltamista koskeva vapautus (3 kohta)

RED III -direktiivin 16 a artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa vapautetaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista silloin, kun ne noudattavat kyseiselle nopean kehittämisen alueelle asetettuja sääntöjä tehokkaista haitallisista ympäristövaikutuksista lieventävistä toimenpiteistä.

Vapautus koskee kohdan mukaan hanketyyppejä, jotka on mainittu YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan a (sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset (muut kuin liitteessä I mainitut)), b (kaasun, höyryn ja kuuman veden siirrossa tarvittavat tuotanto- ja jake-lulaitokset sekä sähkön siirto ilmakaapeilla (muut kuin liitteessä I mainitut)), d (palavien kaasujen varastointi maan alla), h (vesivoimalaitokset) ja i (tuulivoimalat) alakohdissa ja 6 kohdan c alakohdassa (öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet) tarkoitettuja hankkeita. Vapautus ei koske hankkeita, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, tai jos jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia, sitä pyytää YVA-direktiivin 7 artiklan mukaisesti.

Artiklakohdan toisessa alakohdassa säädetään Natura-arviointia koskevasta vapautuksesta edellyttäen, että hanke noudattaa kyseiselle nopean kehittämisen alueelle asetettuja sääntöjä tehokkaista haitallisista ympäristövaikutuksista lieventävistä toimenpiteistä.

Säännökset ovat uusia ja edellyttävät muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin, luonnonsuojelulakiin ja YVA-lakiin.

Direktiivin johdanto-osan kohdassa 33 todetaan, että vapautusta ei tarvitse soveltaa hankkeisiin, joiden osalta jäsenvaltio on päättänyt vaatia ympäristövaikutusten arvioinnin kansallisessa pakollisessa hankeluettelossa. Kansallisen lainsäädännön osalta on syytä huomioida, että YVA-lain liitteessä 1 olevassa hankeluettelossa edellytetään YVA-menettelyä tuulivoimahankkeelta aina silloin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho

vähintään 45 megawattia. Lausuntokierroksella olleessa YVA-lain muuttamista koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa yksittäisten laitosten lukumäärää koskeva raja on esitetty laskettavaksi seitsemään.

Seulonta (4–6 kohdat)

Artiklan 4 kohdan mukaan YVA-menettelystä ja mahdollisesta Natura-arvioinnista vapautettujen hankkeiden osalta on toteutettava seulonta. Seulonnan tarkoituksena on määrittää, aiheuttaako hanke sellaisia erittäin todennäköisesti merkittäviä haittavaikutuksia, joita ei pystytty ennakoimaan kyseisen uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeämisen yhteydessä toteutetussa ympäristöarvioinnissa. Seulonta tulee saattaa päätökseen uusien laitosten osalta 45 päivän kuluessa siitä, kun viranomaiselle on toimitettu hankkeesta riittävät tiedot. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kW laitosten ja uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä koskevien hankkeiden osalta määräaika on 30 päivää riittävien tietojen toimittamisesta.

Mikäli seulontamenettelyssä ei havaita erittäin todennäköisesti merkittäviä ennakoimattomia haittavaikutuksia, hanke tulee hyväksyä ympäristönäkökohtien osalta vaatimatta toimivaltaiselta viranomaiselta nimenomaista päätöstä.

Mikäli seulontamenettelyssä puolestaan ilmenee, että hanke aiheuttaa erittäin todennäköisesti merkittäviä ennakoimattomia haittavaikutuksia, asiasta tulee antaa hallintopäätös ja hankkeesta tulee toteuttaa YVA-menettely ja tarvittaessa Natura-arviointi kuuden kuukauden kuluessa hallintopäätöksen antamisesta. Määräaikaa voi poikkeustapauksissa pidentää enintään kuudella kuukaudella.

Säännökset ovat uusia ja edellyttävät muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin.

Jäsenvaltio voi 16 a artiklan 5 kohdan toisen alakohdan mukaan päättää vapauttaa tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeet seulontamenettelyn seurauksena toteutettavasta YVA-menettelystä, mikäli se on tarpeen uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi. Tällaisessa tilanteessa toiminnanharjoittaja tulee kohdan mukaan kuitenkin velvoittaa toteuttamaan lieventäviä tai kompensoivia toimenpiteitä seulontamenettelyssä havaittujen haittavaikutusten puuttumiseksi. Jos haittavaikutukset vaikuttavat lajien suojeluun, toiminnanharjoittajan on maksettava rahallinen korvaus lajien suojeluohjelmiin uusiutuvan energian tuotantolaitoksen toiminnan ajan. Säännöksen täytäntöönpano on jäsenvaltioille vapaaehtoista. Säännöksen täytäntöönpanemista kansallisessa lainsäädännössä ei ole valmistelussa katsottu tarkoituksenmukaiseksi, sillä tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeille ei ole katsottu olevan tarkoituksenmukaista säätää uusia lupavelvoitteita, joissa artiklakohdan edellyttämät velvoitteet voitaisiin hakijaa sitovasti asettaa.

Artiklan 6 kohdassa säädetään hiljaisen hyväksynnän periaatteesta, jota ei kuitenkaan sovelleta niissä jäsenvaltioissa, joissa sellaista ei ole jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa käytössä. Suomessa ei ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta, eikä artiklakohta edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelyn nopeuttaminen (16 c artikla)

Artiklan mukaan mikäli uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittäminen kasvattaa voimalaitoksen kapasiteettia enintään 15 prosenttia, verkkoliitäntöjä koskeva lupamenettely ei artiklan 1 kohdan mukaan saa ylittää kolmea kuukautta. Poikkeuksena tästä ovat kohdan mukaan tilan-

teet, joissa on olemassa perusteltuja turvallisuusongelmia tai järjestelmän komponentit ovat teknisesti yhteensopimattomia, sanotun kuitenkin vaikuttamatta tarpeeseen arvioida mahdollisia ympäristövaikutuksia 2 kohdassa edellytetyn mukaisesti. Verkkoliittynät eivät kansallisessa järjestelmässä edellytä viranomaisen lupaa, eikä tämä artiklakohta edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Artiklan 2 kohdan mukaan mikäli voimalaitoksen päivittämistä koskeva hanke edellyttää YVA-menettelyä, tulee se rajata koskemaan muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna. Kansallisessa YVA-lain soveltamiskäytännössä muutoshankkeiden arviointi rajataan jo nykyisellään koskemaan pelkkiä muutoksen vaikutuksia, mutta säännöksen katsotaan varmuuden vuoksi edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Artiklan 3 kohdan mukaan sellaiset aurinkovoimalahankkeiden päivitykset, joihin ei liity lisätilan käyttöä ja muutoksessa sovelletaan alkuperäisen aurinkovoimalan osalta vahvistettuja ympäristöhaittojen lieventämistoimenpiteitä, hanke tulee vapauttaa mahdollisesta YVA-menettelystä ja 16 a artiklan 4 kohdassa tarkoitetusta seurantamenettelystä. Kansallisessa YVA-lain soveltamiskäytännössä mainitunlaiset aurinkovoimalat eivät normaalisti edellytä YVA-menettelyä, mutta säännöksen katsotaan edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva lupamenettely (16 d artikla)

Direktiivin 16 d artiklan mukaan olemassa oleviin tai tuleviin keinotekoisin rakenteisiin asennettavia aurinkovoimaloita koskeva lupamenettely ei saa ylittää kolmea kuukautta edellyttäen, että rakenteen ensisijainen tavoite ei ole aurinkoenergian tuotanto tai energian varastointi. Tällaiset hankkeet tulee myös vapauttaa velvoitteesta toteuttaa YVA-menettely. Velvoitteista voidaan tiettyjen alueiden tai rakenteiden osalta poiketa kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi taikka maanpuolustuksellisista tai turvallisuuteen liittyvistä syistä.

Artiklan 2 kohdan mukaan enintään 100 kilowatin aurinkoenergialaitteita koskevan lupamenettelyn kesto ei saa ylittää yhtä kuukautta. Mikäli lupaa ei määrääjassa myönnetä, se katsotaan kohdan mukaan myönnettyksi edellyttäen, että laitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkkoliittännän olemassa olevaa kapasiteettia. Mikäli 100 kilowatin kynnysarvon soveltaminen aiheuttaisi merkittävää hallinnollista rasitetta tai se rajoittaisi sähköverkon toimintaa, jäsenvaltio voi soveltaa matalampaa kynnysarvoa.

Artikla edellyttää lisäksi kansalliseen uusiutuvan energian lupamenettelylakiin sekä YVA-menettelyä koskevan poikkeuksen osalta YVA-lakiin.

Lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettely (16 e artikla)

Direktiivin 16 e artiklan 1 kohdan mukaan alle 50 megawatin lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettelyn kesto ei saa ylittää yhtä kuukautta. Maalämpöpumppujen osalta määräaika on kuitenkin kolme kuukautta. Artiklan 2 kohta asettaa määräaikoja lämpöpumppujen liitännöistä siirto- tai jakeluverkkoon koskevalle sallimiselle. Artiklan 3 kohdan mukaan velvoitteista voidaan tiettyjen alueiden tai rakenteiden osalta poiketa kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi taikka maanpuolustuksellisista tai turvallisuuteen liittyvistä syistä. Artiklan 4 kohdan mukaan 1 j 2 kohdassa tarkoitetuista lupamenettelyistä johtuvat päätökset on asetettava julkisesti saataville sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 1 ja 3 kohta edellyttävät lisäksi kansalliseen uusiutuvan energian lupamenettelylakiin. Suomessa ei ole hallinnollisia lupia verkkoliittännälle, minkä seurauksena artiklan 2 kohta

ei edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia. Artiklan 4 kohdan vaatimukset täyttyvät voimassa olevassa kansallisessa hallintomenettelyssä, eikä sen katsota edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Lähtökohdat

Voimassa oleva uusiutuvan energian lupamenettelylaki on annettu RED II -direktiivin vaatimusten täytäntöönpanemiseksi. Valmistelussa olevilla säännösmuutoksilla on tarkoitus tehdä voimassa olevaan lakiin ainoastaan ne välttämättömät muutokset, joita RED III -direktiivin täytäntöönpano edellyttää. Uusiutuvan energian määritelmän osalta hankkeessa on tarkoitus rajata määritelmä vastaamaan RED III -direktiivin uusiutuvan energian määritelmää. Hankkeessa ei ole tarkoituksena arvioida muita lakia koskevia muutostarpeita.

Määritelmät

Lain 3 §:n 4 kohdassa olevaan uusiutuvan energian määritelmään lisättäisiin maininta osmoottisesta energiasta.

Pykälän 5 kohdassa olevaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmä tehtäisiin muutos niin, että se rajattaisiin koskemaan laitoksia, jotka tuottavat käynnistys- ja varapolttoaineita huomioon ottamatta pelkästään uusiutuvaa energiaa. Edelleen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmään lisättäisiin RED III -direktiivin edellyttämällä tavalla maininta siitä, että laitoksella tarkoitetaan myös sen kanssa samalla paikalla sijaitsevia energiavarastoja sekä sähkö-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavia rakenteita.

Lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten menettelyiden määräajat

Määräaikojen piiriin tulevat uudet laitokset

Lain lupamenettelyn määräaikoja koskeviin säännöksiin tehtäisiin muutoksia niin, että määräajat koskisivat uusiutuvan energian voimalaitosten eli sähköä tuottavien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lisäksi muitakin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia.

RED III -direktiivin uusiutuvan energian määritelmän mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevalla energialla' tai 'uusiutuvalla energialla' tarkoitetaan uusiutuvista, muista kuin fossiilista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua. Lain mukaisen uusiutuvan energian määritelmän sisällön olisi tarkoitus vastata direktiivin määritelmää.

Koska uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmää esitetään edellä mainitulla tavalla rajoitettavaksi koskemaan ainoastaan uusiutuvia energialähteitä käyttäviä laitoksia, määräaikojen piiriin tulisivat uusina ainoastaan ne energian tuotantolaitokset, jotka hyödyntävät pelkkiä direktiivin määritelmän mukaisia uusiutuvia energialähteitä.

Määräaikojen piiriin uusina tulevista laitoksista voidaan mainita esimerkkinä ne biokaasulaitokset, jotka eivät tuota sähköä, sekä RED III -direktiivin 2 artiklan toisen alakohdan 24 alakohdan mukaisesta biomassasta lämpöä tuottavat laitokset.

Biokaasulaitokset

Biokaasussa voi olla kysymys kaasun valmistuksesta, jota myydään eteenpäin polttoaineena tai polttoaineen energian hyödyntämisestä paikan päällä sähkön tai lämmön tuotantoon. Biokaasu tuotetaan kaatopaikoilla, yhteismädätyslaitoksilla, jätevedenpuhdistamoilla tai maatiloilla. Laitokset voivatkin olla luvanvaraisia useammalla eri perusteella.

Ympäristönsuojelulain 27 §:ssä ja sen liitteen 1 taulukon 2 kohdassa 13 tarkoitettu jätteen ammattimainen tai laitostainen käsittely vaatii ympäristöluvan. Myös biokaasulaitoksen oma energiantuotantoyksikkö voi ylittää luvanvaraisuuskynnyksen. Ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 kohdan 3 mukaan kynnys kaasumaisilla polttoaineilla on 50 MW, joka ei todennäköisesti ylitä biokaasulaitoksilla. Ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 5 alakohdan b mukaan biokaasulaitos voi olla luvanvarainen myös polttoaineen valmistajana.

Biokaasulaitos saattaa tulla ympäristönsuojelulaissa tarkoitettuja direktiivilaitoksia koskevien lupaedellytysten piiriin jätteenkäsittelyn kautta. Tällöin lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto. Suuri osa biokaasulaitoksista on kuitenkin kunnan ympäristöluvituksen piirissä. Valtioneuvoston keski suurten energiantuotantoyksiköiden ja laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksesta annetun asetuksen (1065/2017) soveltamisalassa oleviin laitoksiin sovelletaan ympäristönsuojelulain mukaista rekisteröintimenettelyä. Lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta (VN/23928/2023) ollaan lisäksi valmistelemassa sääntelyä, jossa ilmoitusvelvollisen eläinsuojan tai sitä pienemmän eläinsuojan yhteyteen perustettavan biokaasulaitoksen hyväksyminen tapahtuisi jatkossa ympäristönsuojelulain mukaisessa ilmoitusmenettelyssä. Ilmoitusmenettelyyn soveltuisivat biokaasulaitokset, jotka käsittelevät syötteitä omalta tilalta.

Biokaasulaitos, joka polttaa tuottamaansa biokaasua ja polttoaineteho on 50 megawattia tai enemmän, on ympäristönsuojelulain mukainen direktiivilaitos. Tällöin lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto. Nykyiset biokaasulaitokset eivät kuitenkaan ole tätä kokoluokkaa.

Biokaasulaitokset saattavat joskus edellyttää luonnonsuojelulain mukaista poikkeusta tai poikkeusta vesilain mukaisesta vesiluontotyyppien suojelusta voivat olla joskus tarpeen. Jos laitoksessa käytetään syötteenä lantaa, teurasjätettä tai muuta eläinperäistä sivutuotetta tai niistä johdettuja tuotteita, tulee sille hakea eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015, sivutuotelaki) ja sivutuoteasetuksen ((EY) N:o 1069/2009) mukaista rekisteröintiä tai hyväksymistä. Toimivaltaisina viranomaisina toimivat kunnaneläinlääkäri ja Ruokavirasto. Lisäksi energiantuotantolaitos, jossa varastoidaan tai käsitellään laajamittaisesti vaarallisia kemikaaleja, tarvitsee vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*) mukaisen käsittely- ja varastointiluvan Tukesilta.

Suomessa oli Suomen Biokierro & Biokaasu ry:n tietojen mukaan vuonna 2023 kaikkiaan 85 reaktorilaitosta (34 maatilamittakaavan laitosta, 6 teollisuuslaitosta, 28 biojätteen ja lietteen yhteiskäsittelylaitosta ja 17lietmädättämöä). Biometaanialueita jalostettiin kaikkiaan 24 laitoksella. Isojen yhteiskäsittelylaitosten ja maatilakohtaisten laitosten lukumäärät ovat olleet kasvussa viime vuosina. Olemassa oleviin yhteiskäsittelylaitoksiin on tehty myös tuotantokapasiteetin laajennuksia. Biometaanin jalostusyksiköiden lukumäärä on myös kasvanut, ja kasvu on kiih-

tynyt viime vuosina. EK:n Vihreiden investointien dataikkunan mukaan vuonna 2024 olisi valmistumassa 22 biokaasuhanketta, 17 hanketta vuonna 2025 ja 9 hanketta vuonna 2026. Vuoden 2026 luvun oletetaan kuitenkin uusien hankkeiden vireille tulon myötä kasvavan ottaen huomioon sen, että biokaasutuotannon oletetaan tulevina vuosina pikemminkin kiihtyvän kuin hidastuvan. Lähivuosina onkin lähteestä riippuen arvioitu perustettavan 60–80 uutta biokaasulaitosta.

Biolämpölaitokset

Biolämpölaitokset ovat usein kooltaan niin isoja, että ne tarvitsevat ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Jos energiantuotantolaitoksen polttoaineteho ylittää 50 megawattia, lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto. Myös alle 50 megawatin energiantuotantolaitos tarvitsee aluehallintoviraston ympäristöluvan, jos se on osa aluehallintoviraston luvan edellyttämän laitoksen toimintaa. Mikäli energiantuotantolaitoksessa on yksi tai useampi polttoaineteholtaan vähintään 20 megawatin kiinteää polttoainetta polttava energiantuotantoyksikkö ja laitosalueen kaikkien energiantuotantoyksiköiden yhteenlaskettu polttoaineteho on alle 50 MW, lupaviranomaisena toimii kunta. Edellisiä pienempi energiantuotantolaitos voi tarvita ympäristönsuojelulain mukaisen toiminnan rekisteröinnin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Energiantuotantolaitos voi myös tarvita vesilain mukaisen luvan esim. jäähdytysveden otto- ja purkurakenteiden rakentamisen takia. Mikäli laitoksessa poltetaan kokonaisia eläinten raatoja, se saattaa tarvita sivutuotelain ja sivutuoteasetuksen mukaista hyväksyntää rinnakkaispolttolaitokseksi. Myös tuotantoeläinten lannan poltto voi vaatia sivutuotelain ja sivutuoteasetuksen mukaista hyväksymistä. Lisäksi energiantuotantolaitos, jossa varastoidaan tai käsitellään laajamittaisesti vaarallisia kemikaaleja, tarvitsee kemikaaliturvallisuuslain mukaisen käsittely- ja varastointiluvan Tukesilta. Polttolaitos saattaa tarvita myös ilmailulain (864/2014) mukaisen lentoesteluvan.

[Biolämpölaitosten määrän osalta tarkentuu jatkovalmistelussa.]

Uudet määräaika säännökset

Voimassa olevan lain määräaikoja koskevaan 10 §:ään esitettävien muutosten lisäksi lakiin lisättäisiin uudet 10 a §, joka koskisi määräaikoja uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla, sekä 10 b §, joka koskisi tiettyjen aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden määräaikoja. Määräajan laskemista koskevaa 11 §:ää muutettaisiin niin, että määräajan laskeminen alkaisi vasta siitä, kun lupahakemus todetaan täydelliseksi. Kun aikaisemmin lupahakemusten täydennykset on täytynyt saada käsiteltyä lupamenettelyille asetettujen määräaikojen sisällä, jatkossa määräaika alkaisi kulua vasta täydennysten jälkeen.

Määräaikoja koskevat muutokset toisivat määräaikojen soveltamisalan piiriin uusia laitoksia, mutta toisaalta ne kaventaisivat määräaikojen soveltamisalaa siinä mielessä, että lupahakemuksen täydennykset eivät jatkossa enää kuuluisi määräaikojen piiriin.

Myös määräajan pidentämistä koskeviin säännöksiin esitettäisiin RED III -direktiivin edellyttämiä muutoksia. Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeusmenettely ja päästökauppalain mukainen päästölupamenettely eivät jatkossa enää pidentäisi lupamenettelyiden määräaikoja. Lisäksi yhteyspisteviranomaisen oikeutta pidentää määräaikoja poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi muutettaisiin RED III -direktiivin edellyttämällä tavalla niin, että voimassa olevan lain mahdollistamaa yhden vuoden pidennystä lyhennettäisiin määräaikatyyppistä riippuen kolmeen tai kuuteen kuukauteen.

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Voimassa olevan lain valmistelussa on tarkasteltu laajasti erilaisia uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskevia menettelyitä ja tehty ratkaisut siitä, mitkä menettelyt kuuluvat lain eri velvoitteiden piiriin. Näitä ratkaisuja ei tällä esityksellä ole tarkoitus muuttaa, eikä niitä ole laajemmin tämän esityksen valmistelussa tarkasteltu. Lain 9 §:ssä mainittuihin lupamenettelyä koskevien määräaikojen piirissä oleviin menettelyihin esitetään kuitenkin tehtäväksi joitain RED III -direktiivistä johtuvia tai muita välttämättömiä lisäyksiä.

Lain 9 §:ään lisättäisiin maininta luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisesta poikkeusmenettelystä luontotyyppien hävittämisen- ja heikentämiskiellosta sekä 83 §:n mukaisesta poikkeuksesta eliölajien suojelua koskevista säännöksistä. Lisäksi siihen lisättäisiin maininta päästökauppalain 8 §:n mukaisesta päästölupamenettelystä. Lisäykset perustuisivat direktiivin 16 artiklan 8 kohtaan.

Koska määräajat koskisivat jatkossa myös muita kuin sähköä tuottavia uusiutuvan energian laitoksia, pykälään lisättäisiin myös maininta erityisesti biokaasulaitoksia koskevaa eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain 33 §:n ja sivutuoteasetuksen 23 ja 24 artiklan mukaisesta rekisteröinti- ja hyväksyntämenettelystä. Lisäksi määräaikojen piiriin lisättäisiin talousvyöhykelain 6 §:n mukainen hyödyntämisoikeusmenettely voimassa olevan lain käytännössä havaittua puutetta korjaamaan.

Yhteyspisteviranomaisen rooli

Yhteyspisteviranomaisen tehtävät pysyisivät muutoin ennallaan, mutta sille lisättäisiin velvollisuus varmistaa laissa säädettyjen määräaikojen toteutuminen. Tämä tapahtuisi käytännössä määräaikojen seurannan ja toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön edistämisen avulla. Tämän velvoitteen toteutumista edistäisi lisäksi ympäristöministeriössä samaan aikaan valmistelussa oleva yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmisteleva lainsäädäntöhanke, jossa ollaan lausuntokierroksella olleen luonnoksen mukaan esittämässä valtion Lupa- ja valvontavirastolle entistä aktiivisempaa roolia sen käsittelyssä olevien hankkeiden menettelytarpeita koordinoivana viranomaisena. Lisäksi omalta osaltaan yhteyspisteviranomaisen toimintaa odotetaan helpottavan valtion aluehallintouudistuksessa valmistelussa oleva muutos, jossa valtion Lupa- ja valvontavirasto toimisi jatkossa sekä uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisena että valtion ympäristölupaviranomaisena.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

Lakiin lisättäisiin uusi 3 a luku, jossa säädettäisiin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä, nimeämissäätöksen valmistelusta sekä alueilla sovellettavasta menettelystä. Alueet nimettäisiin uuden valtion Lupa- ja valvontaviraston toimesta. Nimetä tulisi sellaisia alueita, joilla tietystä uusiutuvan energian muodosta ei ole odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ennen alueiden nimeämistä tulisi asiassa tehdä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa (200/2005, jäljempänä *SOVA-laki*) tarkoitettu ympäristöarviointi, jossa on tarkoitus tunnistaa alueella toteutettavien hankkeiden odotettavissa olevat ympäristövaikutukset sekä yksilöidä toimenpiteet haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai lieventämiseksi. SOVA-lain mukaiseen ympäristöarviointiin sisältyy yleisölle kaksi mahdollisuutta vaikuttaa päätöksen valmisteluun; 8 §:ssä tarkoitettu alkuvaiheen kuuleminen sekä lain 9 §:ssä tarkoitettu ympäristöselostusta ja päätösluonnosta koskeva kuuleminen.

Alueen nimeämissäätöksessä tulisi yksilöidä se uusiutuvan energian muoto, jota varten kukin yksittäinen nimetään sekä ympäristöhaittojen lieventämistoimenpiteet, joita ko. alueella tulee

noudattaa. Direktiivin asettama määräaika alueiden nimeämiselle on 21.2.2026. Ensivaiheessa alueita olisi tarkoitus nimetä aurinkoenergian tuotantoa varten.

Alueilla toteutettavat, alueen nimeämispäätöksessä määritetyt ehdot noudattavat hankkeet vapautettaisiin YVA-lain mukaisesta YVA-menettelystä sekä tarvittaessa luonnonsuojelulain mukaisesta Natura-arvioinnista. Alueille toteutettavien uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyiden määräajat olisivat myös lyhyemmät kuin muilla alueilla.

Huomionarvoista on, että uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei olisi tarkoitus puuttua kunnan alueidenkäyttöä koskevaan oikeuteen. Kunnat voisivat jatkossakin päättää kaavoittaa tai olla kaavoittamatta kyseessä oleville alueille kyseistä uusiutuvan energian tuotantomuotoa. Nopean kehittämisen alueen nimeämisen oikeusvaikutukset koskisivat YVA-menettelyn soveltumista sekä lupamenettelyiden määräaikoja. Päätöksen nimeämistä koskevaan säännökseen lisättäisiin nimenomainen maininta velvollisuudesta varata kunnille mahdollisuus saada tietoa alueiden valmistelusta sekä antaa siitä mielipiteensä. Kuntien oikeutta koskeva säännös olisi kansallinen lisäys, mutta sen on direktiivin täytäntöönpanon valmistelussa olevan edellytys sujuvalle nopean kehittämisen alueiden nimeämiselle.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset kotitalouksiin

RED III -direktiivin lupamenettelyitä koskevan sääntelyn täytäntöönpanon vaikutukset kotitalouksiin ovat monilta osin välillisiä ja vähäisiä. Esityksen arvioidaan kuitenkin antavan positiivisen signaalin kuluttajille uusiutuvan energian edistämisestä ja sen arvioidaan lisäksi osaltaan sujuvoittavan ja tehostavan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien ja uusiutuvan energian yhteisöjen lupamenettelyitä.

Menettelykäsikirjan sisältöön esitetään lisättäväksi uusiutuvaa energiaa omiin tarpeisiin tuottavia hankkeita koskevat tiedot ja uusiutuvan energian yhteisöjä koskevat tiedot, minkä odotetaan helpottavan kotitalouksien mahdollisuuksia saada tietoa uusiutuvan energian tuottamisesta omaan käyttöön.

Lakiehdotuksessa esitetyillä aurinkoenergiälaitteiden ja lämpöpumppujen lupamenettelyitä koskevilla määräajoilla ei arvioida olevan suurta vaikutusta kiinteistökohtaisten uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyiden kestoon, sillä ne keskimääräisesti täyttävät jo nykytilanteessa nyt esitettävät vaatimukset.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla ja niillä sovellettavalla YVA-menettelyä koskevalla vapautuksella odotetaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia kotitalouksien mahdollisuuksiin osallistua omaa ympäristöään koskevaan päätöksentekoon, sillä nopean kehittämisen alueiden nimeämisvaiheessa tehtäisiin SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi, joka pitää sisällään laajat mahdollisuudet mielipiteiden esittämiseen. Lisäksi nopean kehittämisen alueilla toteutettavia hankkeita koskisi ympäristöhaittojen lieventämistoimia koskevat ehdot sekä ennakoimattomien ympäristöhaittojen seulontavelvoite. Alueita tulisi nimetä niin, että jo lähtökohtaisesti sinne rakennettavat hankkeet eivät aiheuttaisi merkittäviä ympäristövaikutuksia, minkä seurauksena ne eivät muutenkaan lähtökohtaisesti kuuluisi YVA-menettelyn piiriin.

Lupamenettelyille asetettavat määräajat saattavat asettaa kotitalouksille aikataulupaineita niiden ympäristöön suunniteltuja uusiutuvan energian hankkeita koskeviin menettelyihin osallistumisen osalta.

Vaikutukset yrityksiin

Esityksen yritysvaikutukset vaihtelevat riippuen yrityksen toiminnasta: tuotettavasta energiasta, tuotantomuodosta, toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Esityksen vaikutukset vaihtelevat hanketasolla riippuen esimerkiksi yksittäisen hankkeen koosta tai sen lupamenettelykokonaisuudesta.

Esityksellä tehtäisiin muutoksia voimassa olevan lain lupamenettelyitä koskeviin määräaikoihin. Määräaikojen piiriin tulisi muitakin uusiutuvan energian laitoksia kuin voimalaitoksia. Tällaisia olisivat esimerkiksi biokaasulaitokset. Suomessa oli vuonna 2023 toiminnassa noin 80 biokaasu- tai metaanilaitosta. Laitosten määrän on kuitenkin arvioitu lisääntyvän tulevina vuosina, ja valmistelun yhteydessä saatujen tietojen mukaan kansallisesti olisi suunnitteilla noin 60 biokaasulaitosinvestointia, jakautuen vuosille 2024–2026.

Muutoksella arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia kyseisten hankkeiden kehittäjien hallinnollisiin kustannuksiin, kun hankkeisiin liittyvien lupamenettelyjen ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyjen kokonaiskesto olisi paremmin ennakoitavissa. Yhteyspisteviranomaisen entistä aktiivisemmalla roolilla menettelyiden sujuvuuden edistämässä ja määräaikojen toteutumisessa arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia yrityksiin.

Uusiutuvan energian tuotantohankkeet investointeina asetetaan niitä koskevalla erityissääntelyllä erityisasemaan ja tällä voi olla myös välillisiä vaikutuksia investointien kohdentamiseen ja yritysten väliseen kilpailuun eri tuotantomuotojen välillä. Määräaikojen soveltaminen saattaa johtaa muiden kuin uusiutuvista lähteistä tuotettavaa energiaa koskevien laitoshankkeiden lupamenettelyiden keston pidentymiseen ja voi siten johtaa muiden hankkeiden viivästymiseen ja vaikuttaa myös yritysten kustannuksiin.

Ehdotetuilla muutoksilla voi olla välillisiä vaikutuksia kansainvälisten yritysten investointihankkeisiin, sillä lupamenettelyt ovat keskeinen osa yritysten investointi- ja toimintaympäristöä ja lupamenettelyiden sujuvuudella ja nopeudella arvioidaan olevan positiivinen vaikutus investointihalukkuuteen.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavalla YVA-menettelyä koskevalla vapautuksella voi olla yksittäisten hankkeiden etenemistä nopeuttava vaikutus ja näin ollen yksittäisten yritysten hallinnollista taakkaa vähentävä vaikutus silloin, kun hanke ilman nopean kehittämisen alueen vaikutusta kuuluisi YVA-menettelyn piiriin. Näissä tapauksissa yrityksen hallinnollinen taakka voisi vähentyä huomattavasti, sillä YVA-lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laatiminen edellyttää paikoin mittaviakin panostuksia hankekehittäjältä (useista kymmenistä tuhansista euroista useisiin satoihin tuhansiin euroihin).

YVA-lain soveltamisalaan on kuitenkin tarkoitettu kuulumaan hankkeet, jotka aiheuttavat todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ottaen huomioon uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille RED III -direktiivissä asetetut ja kansallisesti ehdotetut reunaehdot, nopean kehittämisen alueille tarkoitettujen hankkeiden ei näin ollen odoteta kovin usein olevan sellaisia, jotka ilman alueen vaikutusta edellyttäisivät YVA-menettelyä.

Esimerkkinä voidaan mainita aurinkovoimahankkeet, jotka kuuluvat YVA-menettelyn piiriin automaattisesti ainoastaan silloin, kun niiden rakentaminen johtaa yli 200 hehtaarin laajuisen,

yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteiseen muuttamiseen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla. Tämän lisäksi aurinkovoimahanke saattaa tulla YVA-menettelyn soveltamisalaan ELY-keskuksen yksittäistapauksessa antamalla päätöksellä silloin, kun hanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan edellä mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Jo etukäteen tiedossa oleva YVA-menettelyä koskeva vapautus kuitenkin vähentäisi YVA-menettelyn soveltumiseen liittyvää epävarmuutta, millä arvioidaan olevan myönteinen vaikutus yritysten toimintaan.

YVA-menettelyn vireilläolon mediaaniaika (ympäristövaikutusten arviointiohjelman vireilletulosta perustellun päätelmän antamiseen) on vaihdellut viime vuosina noin 11 kuukaudesta 17 kuukauteen. YVA-menettelyä koskeva vapautus voisi näin ollen nopeuttaa hankkeen menettelyä huomattavasti. Huomionarvoista kuitenkin on, että mikäli esim. aurinkovoimahanke edellyttää kaavaa, tehdään YVA-menettely usein yhtä aikaa kaavamenettelyn kanssa. Näissä tilanteissa YVA-menettelyn pois jääminen ei ainakaan mainittavasti nopeuttaisi hallinnollisten menettelyiden läpivientiä, sillä ehdotuksella ei esitetä muutoksia kaavoitusta koskevaan lainsäädäntöön.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Investointiluvituksen sujuvuus ja ennakoitavuus (mm. lupamenettelyiden ennakoitavat käsitteilyajat) voivat toimia Suomen keskeisenä kilpailuetuna kansainvälisten yritysten suurista investoinneista kilpailtaessa. Suomeen liittyvä investointikiinnostus kytkeytyy erityisesti puhtaan kohtuuhintaisen sähkön saantiin sekä lupamenettelyn sujuvuuteen. Elinkeinoelämän keskusliiton ylläpitämässä vihreän siirtymän investointien dataikkunasta löytyy uusiutuvan energian tuotannon suunnitteilla tai vireillä olevia investointeja ainakin 78 miljardin edestä.

Valtiovarainministeriö on arvioinut taloudellisessa katsauksessaan kesäkuussa 2023, että mikäli vihreän siirtymän investointeja toteutuisi tällä vuosikymmenellä esim. noin 18 mrd euron edestä, tarkoittaisi se joka tapauksessa 3 mrd. euron lisäystä investointeihin vuosittain eli noin prosentin suhteessa BKT:hen. Investointien käynnistymisellä on merkittäviä vaikutuksia myös verotuloihin ja työllisyyteen. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten sitovien määräaikojen ja ylipäättään niitä koskevien menettelyjen sujuvuuden edistämisen odotetaan vaikuttavan myönteisesti investointeihin.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Vaikutukset toimivaltaisiin viranomaisiin

Ehdotuksella olisi vaikutuksia toimivaltaisten viranomaisten toimintaan nykytilanteeseen nähdessä niin, että myös muita uusiutuvan energian tuotantolaitoksia kuin voimalaitoksia tulisi priorisoida niille asetettujen lupamenettelyä koskevien määräaikojen toteutumiseksi.

Lupamenettelyä sitovien määräaikojen piiriin tulisi esitettyjen muutosten myötä uusia laitoksia, mikä vaikuttaisi priorisoitavien hankkeiden määrään lisäävästi. Toisaalta lupamenettelyitä koskevat määräajat olisivat käytännössä monissa tapauksissa nykytilannetta pidempiä, sillä lupahakemusten täydennyksiä ei enää tarvitsisi saada hoidettua asetettujen määräaikojen sisällä.

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen keskeisimpien lupaviranomaisten keskimääräiset lupien käsittelyajat ovat jo nykyisellään lupamenettelyille ehdotettavien määräaikojen piirissä, siitä huolimatta, että määräajat ovat laskennassa alkaneet kulua jo lupahakemuksen vireilletulosta. Esityksellä ei näin ollen arvioida olevan nykytilanteeseen nähden merkittäviä vaikutuksia viranomaisten resursseihin.

Omalta osaltaan tässä esityksessä ehdotettavien määräaikojen toteutumiseen vaikuttaa ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 2 a §:n mukainen uusiutuvan energian tuotantolaitosten ympäristölupahakemusten ja vesilain mukaisien hakemusten etusija aluehallintoviraston käsittelyssä. Ympäristöasioiden käsittelyä Lupa- ja valvontavirastossa koskevan lakiehdotuksen lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa esitettiin uusiutuvan energian tuotantolaitosten etusijan jatkamista valtion Lupa- ja valvontavirastossa vuoden 2030 loppuun saakka. Etusija edistäisi tämän esityksen mukaisten määräaikojen toteutumista Lupa- ja valvontaviraston toimivallassa olevien lupien osalta.

Ympäristöllisten lupien toimivaltaisten viranomaisten voimavarojen osalta tulee huomioida se, että vireillä olevassa valtion aluehallinnon uudistuksessa ollaan keskittämässä ympäristölainsäädännön tehtäviä aluehallintovirastoista ja ELY-keskuksista yhteen lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaiseen, minkä arvioidaan parantavan toiminnan sujuvuutta ja aiheuttavan merkittäviä synergiaetuja, kun lupa- ja valvontatehtävät ovat hallinnollisesti samassa viranomaisessa. Valtion ympäristöllisten lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamisella ja yhdistämisellä valtakunnallisesti toimivaltaiseen Lupa- ja valvontavirastoon on tarkoitus luoda edellytykset näiden tehtävien nykyistä asiakaslähtöisemmälle, sujuvammalle, kustannustehokkaammalle ja yhdenmukaisemmalle toimeenpanolle. Valtakunnallisen viraston malli mahdollistaa samalla resursien joustavamman kohdentamisen ja työn tasaisemman jakautumisen.

Vaikutukset uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaiseen

Muutoksilla olisi vaikutusta myös yhteysviranomaisen tehtäviin, kun sitovien määräaikojen piiriin tulisi uusia laitoksia ja yhteyspisteviranomaisella olisi jatkossa aktiivisempi rooli määräaikojen toteutumisessa.

Ympäristöministeriön yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmisteleavassa lainsäädäntöhankkeessa (YM063:00/2023) valmistelussa olevan ympäristöasioiden käsittelyä Lupa- ja valvontavirastossa koskevan lakiehdotuksen lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa ja valtiovarainministeriössä valmistelussa olevassa aluehallinnon uudistuksessa on valmisteilla ehdotuksia, joilla on merkittävä vaikutus aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten toimintaan sekä sisällöllisesti että toimintatapojen osalta.

Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tehtävä esitetään aluehallintouudistuksessa siirrettäväksi Lupa- ja valvontavirastoon. Ympäristöasioiden käsittelyä Lupa- ja valvontavirastossa koskevan lakiehdotuksen myötä Lupa- ja valvontavirastolla olisi muutenkin jatkossa lähtökohdaisesti vahvempi rooli lupaprosessin ennakkolisessä neuvonnassa ja asioiden käsittelyn sujuvuudessa. Se edistäisi ennakoivaa keskustelua lupa-asioihin liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista luvanhakijoiden sekä muiden viranomaisten kanssa. Lupa- ja valvontavirasto toimisi lisäksi myös Euroopan parlamentin ja neuvoston puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestäväen tarjonnan varmistamiseksi ja asetusten (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 ja (EU) 2019/1020 muuttamisesta antaman asetuksen (EU) 2024/1252 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston Euroopan nettonollateknologia-tuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä ja asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta antaman asetuksen (EU) 2024/1735 edellyttämänä yhteyspisteviranomaisena.

Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen rooli tulisikin Lupa- ja valvontaviraston perustamisen myötä osaksi isompaa tehtäväkokonaisuutta, jota koskevat resurssitarpeet arvioidaan ja mahdolliset lisäresurssit koskevat ehdotukset tehdään ympäristöasioiden käsittelyä Lupa- ja valvontavirastossa koskevan lakiehdotuksen yhteydessä.

Sähköisen asioinnin toimivuudella on merkittävä vaikutus yhteyspisteviranomaisen määräaikojen noudattamisen varmistamiseen tarvittavissa resursseissa. Laissa tarkoitettu sähköistä yhteyspistettä ei nykytilanteessa ole otettu niin laajasti käyttöön kuin lain säätämisen aikaan oletettiin, ja yhteyspisteviranomainen on joutunut seuraamaan määräaikoja manuaalisesti sähköpostikyselyillä. Se onkin joutunut käyttämään voimavaroja myös sellaiseen toimintaan, joka sähköisessä yhteyspisteessä tapahtuisi automaattisesti. Tällä on ollut nykytilanteessa yhteyspisteviranomaisen voimavaratarpeita lisäävä vaikutus. Tällä hallituksen esityksellä ei esitetä muutoksia sähköistä asiointia koskeviin säännöksiin, eikä sähköistä asiointia koskevia resurssitarpeita näin ollen arvioida tämän hallituksen esityksen yhteydessä.

Huomionarvoista kuitenkin on, että digitaalisia palveluja kehitetään samaan aikaan osana yhden luukun palvelujen hanketta ”Yhden luukun palvelujen digitalisaation koordinointi” -hankeessa (jäljempänä *YLP Digi*). Uusiutuvan energian lupamenettelylain tarkoittamana sähköisenä yhteyspisteenä toimiva työ- ja elinkeinoministeriön Luvat ja valvonta -palvelusta pyritään YLP Digi -hankkeessa kehittämään kattava lupien digitaalinen hakukanava, jonka kautta hakemukset ohjautuvat kustakin luvasta vastaavalle viranomaiselle ja sen tietojärjestelmiin. Sen kautta toiminnanharjoittaja voi hakea keskeiset ympäristöön liittyvät luvat ja asioida uudessa valtion virastossa. Tavoitteena on, että viranomaiset pystyisivät sen avulla hyödyntämään muiden viranomaisten lupamenettelyissä kertynyttä tietoa. Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen yksittäisten laitosten määräaikojen seurantaan ja noudattamisen varmistamiseen tarvittavien voimavarojen arvioidaan YLP Digi -hankkeen tavoitteen toteutumisen myötä vähenevän.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain säätämisen yhteydessä uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen nimeämisen Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen katsottiin aiheuttavan voimavaratarpeita. Vuotuisiksi henkilöresurssien tarpeeksi kaksi henkilötyövuotta vuodesta 2022 eteenpäin. Tämän esityksen vaikutukset yhteyspisteviranomaisen voimavaroihin ja mahdolliset lisäresurssitarpeet arvioidaan edellä käsitellystä syystä ympäristöministeriön osana laajempaa kokonaisuutta ympäristöministeriössä valmistelussa olevaa Yhden luukun palvelut -hanketta. [Voimavaravaikutukset tarkentuvat tarvittaessa esityksen jatkovalmistelussa.]

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueista aiheutuvat vaikutukset

Oikeus uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen esitetään annettavaksi uudelle Lupa- ja valvontavirastolle. Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen on voimaantulosäännökseen esitetty [] ELY-keskukselle oikeus aloittaa ensimmäisen päätöksen valmistelu ennen Lupa- ja valvontaviraston toiminnan alkamista. Alueiden nimeämistä koskeva päätös olisi tarkoitus kohdentaa aurinkovoimaan ja sen valmistelussa olisi mahdollista hyödyntää selvityksiä, joiden tekemiseen ympäristöministeriö on myöntänyt vihreän siirtymän investointihankkeita edistäviin selvityksiin tarkoitettua valtionavustusta. Alueiden nimeämispäätöstä koskevan valmistelun edellyttämän resurssitarpeen arvioidaan olevan vähäinen tai kohtuullinen. Direktiivin vähimmäisvaatimusten täyttämiseksi päätöksen valmistelua koskeva velvoite olisi myös kertaluontoinen. [Päätöksen valmistelua koskevan resurssitarpeen arvio tarkentuu esityksen jatkovalmistelussa.]

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavalla YVA-menettelyä koskevalla vapautuksella olisi toteutuessaan YVA-lain mukaisen yhteysviranomaisen resurssit vähentävä vaikutus. Huomionarvoista kuitenkin on, että YVA-menettelystäkin vapautetut hankkeet tulisi

tarkastella siltä varalta, että ne aiheuttavat sellaisia erittäin todennäköisesti merkittäviä haitta-vaikutuksia, joita ei voitu ennakoida alueen nimittämävaiheessa. Tämä sitoisi Lupa- ja valvontavirastossa osan niistä resursseista, joita vapautuisi YVA-menettelyyn liittyvistä tehtävistä.

Vaikutukset kuntien viranomaisiin

Merkittävä osa uusiutuvan energian tuotantolaitoksista (esim. suurin osa aurinko- ja tuulivoimaloista) on keskeisimpien lupien osalta kunnan toimivallassa.

Kuntien resurssien näkökulmasta esityksellä ei katsota olevan merkittäviä vaikutuksia, sillä kuntien myöntämät luvat on jo nykytilanteessa yleensä annettu nopeammin kuin esitettävät määräajat edellyttäisivät. Kuntien ympäristölupapäätösten keskimääräinen käsittelyaika on vaihdellut alle 5 000 asukkaan kuntien kolmesta kuukaudesta 20 001–50 000 asukkaan kuntien 6,2 kuukauteen, tämä siitä huolimatta, että osa kunnista laskee lupamenettelyn kestoon kaikki vaiheet hakemuksen vireilletulosta alkaen. Rakentamislupien osalta lupien käsittelyaika on ollut vain joitain kuukausia. Eduskunnalle 19.9.2024 annetussa rakentamislain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 101/2024 vp) esitetään kolmen kuukauden määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle, minkä seurauksena tämän esityksen mukainen aurinkoenergalaitteiden asentamista koskevan lupamenettelyn kolmen kuukauden määräaika toteutuisi jo rakentamislain nojalla.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei katsota olevan merkittäviä suoranaisia ympäristövaikutuksia, koska lupien myöntämisen edellytyksiä ei muutettaisi eikä siten myöskään esimerkiksi ympäristönsuojelun tasoon ole tulossa muutoksia. Myönteisiä ympäristövaikutuksia voi ilmastonäkökulmasta syntyä, jos entistä useampien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden mahdollisen nopeutumisen myötä uusiutuvaa energiaa tuottavat laitokset voivat aloittaa tuotannon nopeammassa aikataulussa ja siten fossiilisten energialähteiden korvaaminen aikaistuu. Tällöin myös kasvihuonekaasupäästöt vähenevät.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavalla YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin soveltumista koskevalla poikkeuksella voi olla ympäristövaikutuksia, mikäli alueilla toteutettavat hankkeet muutoin kuuluisivat YVA-menettelyn tai Natura-arvioinnin piiriin ja alueiden nimeämisen valmistelun yhteydessä tehtävässä ympäristöarvioinnissa jää tunnistamatta haitallisia (ennakoimattomia) ympäristövaikutuksia. YVA-menettelystä vapautettujen hankkeiden seulonnessa olisi kuitenkin tarkoitus tunnistaa tällaiset ennakoimattomat haitalliset vaikutukset ja tarvittaessa arvioida ne siinä tapauksessa tarkemmin YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa.

Huomionarvoista on, että YVA-lain soveltamisalaan on tarkoitettu kuulumaan hankkeet, jotka aiheuttavat todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ottaen huomioon uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille RED III -direktiivissä asetetut ja kansallisesti ehdotetut reunaehdot sekä sen, että nopean kehittämisen alueiksi tulisi lähtökohtaisesti nimetä ympäristövaikutusten näkökulmasta suotuisia alueita, nopean kehittämisen alueille tarkoitettujen hankkeiden ei odoteta kovin usein täyttävän YVA-lain soveltamiskynnystä.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan ehdotuksen 17 a §:n mukaiset vapautukset YVA-menettelyn soveltumisesta koskisivat hankkeita, jotka eivät YVA-lain kansallisessa soveltamiskäytännössä ole edellyttäneet YVA-menettelyä. Niistä säädettäisiin kuitenkin direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan välittömiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Esityksellä arvioidaan olevan välillisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia siltä osin kuin sen seurauksena uusiutuvan energian tuotanto mahdollisesti lisääntyy.

Ehdotukset kohdentuvat pääasiassa viranomaisten toimintaan sekä erilaisten lupamenettelyiden sujuvuuden edistämiseen, mutta aineellista lainsäädäntöä ei juurikaan muutettaisi. Välillisesti lupamenettelyiden nopeutuminen ja sujuvoittaminen voi kuitenkin vaikuttaa esimerkiksi eri intressiryhmien osallistumisedellytyksiin.

Menettelyjen nopeutuminen ja YVA-menettelyn soveltumista koskevat vapautukset voivat käytännössä vaikeuttaa haitankärsijöiden ja asianosaisten käytännön mahdollisuuksia osallistua kuulemiseen. Osa vaikuttamismahdollisuuksista ja sitä kautta hankkeeseen liittyvästä paikallistuntemuksesta voisi tällaisessa tilanteessa jäädä hyödyntämättä, jos tieto kuulemisesta ei jostain syystä tavoitetaisi osallisia ja tilaisuus olisi tarjolla aiempaa harvemmin.

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia elinkeinotoimintaan, kilpailukykyyn ja sitä kautta myös välillisesti hyvinvointiin. Arvioinnissa ei ole tunnistettu seikkoja, joiden perusteella nämä vaikutukset kohdistuisivat eri tavoin Suomen eri alueille.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

RED III -direktiivi jättää jäsenvaltioille vapauden päättää, mille uusiutuvan energian muodoille/muodoille nopean kehittämisen alueita nimitetään. Siinä ei myöskään säädetä siitä, missä menettelyssä ja minkä tahon toimesta alueet tulee jäsenvaltioissa nimetä. Kansallisesti uusiutuvan energian hyödyntäminen keskittyy tuuli- ja aurinkovoiman lisäämiseen, ja kansallisessa valmistelussa onkin keskitytty pääasiassa näihin energiamuotoihin.

Esityksen valmistelussa on tarkasteltu mahdollisuutta nimetä nopean kehittämisen alueet osana alueidenkäyttöjärjestelmää. Tarkastellussa vaihtoehdossa nimeäminen olisi mahdollistettu ympäristöministeriössä valmistelussa olevassa uudessa alueidenkäyttölaisissa, jossa aurinkovoimaa koskeva yleiskaava olisi voinut toimia uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeävänä päätöksenä. Yleiskaavan sisältövaatimuksissa olisi tällöin tullut huomioida RED 15 c artiklan 1 kohdan a alakohdan asettamat rajoitteet valittaville alueille sekä b alakohdan asettamat vaatimukset kaavassa asetettaville ympäristöhaittojen lieventämistoimille. Nopean kehittämisen alueen juridinen status olisi astunut voimaan kaavan hyväksymisen myötä.

Vaihtoehdon ei valmistelussa katsottu olevan tarkoituksenmukainen muun ohella siksi, että uuden alueidenkäyttölain mukaiset yleiskaavat eivät olisi valmistuneet direktiivin alueiden nimeämiselle asettaman määräajan piirissä.

Toisena vaihtoehtona on tarkasteltu vaihtoehtoa, jossa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet nimettäisiin valtioneuvoston toimesta. Päätöksen valmisteluvastuu olisi tällöin ollut ympäristöministeriössä ja/tai työ- ja elinkeinoministeriössä. Vaihtoehto ei valikoitunut jatkovalmisteluun siksi, että valtioneuvostotasolla ei ole sellaista alueellista ja hankkeiden tarkkoja ympäristövaikutuksia ja niitä koskevia lieventämismahdollisuuksia koskevaa osaamista, että päätöksen valmistelu olisi ollut ministeriötasolla tarkoituksenmukaista.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Ruotsissa RED III -direktiivin 15 c artiklassa tarkoitettujen uusiutuvan nopean kehittämisen alueiden kartoittaminen on valmistelussa kansallisessa energiaviranomaisessa (Statens energimyndighet). Kartoituksessa tulee priorisoida pinta-alaltaan laajat yhtenäiset alueet, kuten rakennetut pinnat, teollisuusalueet ja maatilat, joita voitaisiin nimetä ensisijaisesti aurinkoenergian ja lämpöpumppujen nopean kehittämisen alueiksi.

6 Lausuntopalaute

[Täydentyä jatkovalmistelussa]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

2 §. *Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön.* Lain 2 §:n 1 momenttia tarkennettaisiin niin, että määräajat koskisivat jatkossa uusiutuvan energian tuotantolaitoksia. Pykälän 2 momentin lakiviittauksiin tehtäisiin joitain teknisiä muutoksia.

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 4 kohdassa olevaan uusiutuvan energian määritelmään lisättäisiin maininta osmoottisesta energiasta. Muutos perustuu uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 1 alakohtaan tehtyyn vastaavaan muutokseen. Osmoottisella energialla tarkoitetaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 44 b alakohdan mukaan energiaa, joka syntyy luonnostaan kahden nesteen, kuten makean ja suolaisen veden, suolaisuuseroista.

Lain mukainen uusiutuvan energian määritelmä olisi tarkoitettu vastaamaan uusiutuvan energian direktiivin mukaista uusiutuvan energian määritelmää. Direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 1 alakohdan mukaan sillä tarkoitetaan uusiutuvista, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua. Biokaasulla tarkoitetaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 28 alakohdan mukaan biomassasta tuotettuja kaasumaisia polttoaineita ja biomassalla puolestaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 24 alakohdan mukaan maataloudesta, kasvi- ja eläinperäiset aineet mukaan lukien, metsätaloudesta ja niihin liittyviltä tuotannonaloilta, myös kalastuksesta ja vesiviljelystä, peräisin olevien biologista alkuperää olevien tuotteiden, jätteiden ja tähteiden biohajoavaa osaa sekä biologista alkuperää olevien jätteiden, teollisuus- ja yhdyskuntajätteet mukaan lukien, biohajoavaa osaa.

Pykälän 5 kohdassa olevaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmästä poistettaisiin maininta siitä, että tuotetun energian tulee olla osittain tai kokonaan uusiutuvaa. Jatkossa uusiutuvan energian tuotantolaitoksella tarkoitettaisiin ainoastaan sellaisia laitoksia, joiden tuottama energia on uusiutuvaa. Laitoksen mahdollisesti käyttämiä ei-uusiutuvia käynnistys- ja varapolttoaineita ei tarvitsisi huomioida arvioitaessa, onko kyseessä tässä laissa tarkoitettu uusiutuvan energian tuotantolaitos.

Muutoksen katsotaan vastaavan paremmin uusiutuvan energian direktiivin tarkoitusta, sillä direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 1 alakohdan mukaan uusiutuvalla energialla tarkoitetaan muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa.

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmään lisättäisiin lisäksi maininta siitä, että se kattaa myös tuotantolaitoksen samalla paikalla sijaitsevat energiavarastot. Direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 44 d alakohdan mukaan samalla paikalla sijaitsevalla energiavarastolla tarkoitetaan energiavarastoa, joka on yhdistetty uusiutuvaa energiaa tuottavaan laitokseen ja liitetty samaan verkon liityntäpisteeseen. Energiavarastoilla tarkoitetaan sekä uusiutuvan sähköenergian (mm. akut) että uusiutuvan lämpöenergian (esim. kuuman veden varastot) varastoja.

Edelleen määritelmään lisättäisiin maininta sähkö-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavista rakenteista. Tällaisia voivat olla esimerkiksi vesiputket tai sähkölinjat, joiden avulla laitos saadaan yhdistettyä sähkö- tai lämpöverkkoon. Muutos perustuu direktiivin 16 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan lupamenettely kattaa kaikki asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, jotka koskevat uusiutuvan energian tuotantolaitosten, myös eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, mukaan lukien sähkö- ja lämpölaitokset, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä, sekä omaisuserät, jotka ovat tarpeen tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämistä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämistä varten, mukaan lukien sähköverkkoon liittämistä koskevat luvat ja vaadittaessa ympäristöarvioinnit. Koska kansallisessa laissa ei ole samankaltaista lupamenettelyn kattamien toimintojen säännöstä, direktiivin edellyttämä muutos esitetään tehtäväksi uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmään.

4 §. Yhteispisteviranomainen. Yhteispisteviranomaista koskevan pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin voimassa olevan pykälän 2 ja 3 momentissa olevat säännökset yhteispisteviranomaisen toimesta annettavasta neuvonnasta. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin RED III -direktiivin 16 artiklan 3 kohdan mukainen yhteispisteviranomaiselle asetettu velvoite varmistaa direktiivissä säädettyjen lupamenettelyn määräaikojen noudattaminen. Huomionarvoista on, että pykälän 1 momenttia ollaan valtiovarainministeriössä valmistelussa olevassa valtion aluehallinnon uudistuksessa muuttamassa niin, että yhteispisteviranomainen olisi valtion Lupa- ja valvontavirasto.

7 §. Sähköinen asiointi. Sähköistä asiointia koskevaan pykälään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan valtion Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristöasioiden käsittelyyn sovellettaisiin tässä laissa säädetyn lisäksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain 9 §:ssä sähköisestä asioinnista säädettyä. Mainitun säännöksen mukaan hanketta koskevat hakemukset on toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle sähköisen yhteispisteen kautta. Toiminnanharjoittajan asemassa oleva luonnollinen henkilö voi kuitenkin sen mukaan jättää lupahakemuksen ja sen liitteet paperisina.

9 §. Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt. Pykälän 1 momentissa olevaan määräaikoihin sisältyviä menettelyitä koskevaan listaukseen tehtäisiin lisäyksiä.

Momentin 3 kohtaan lisättäisiin maininta luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesta poikkeusmenettelystä eliölajien suojelua koskevista säännöksistä. Mainittu menettely on voimassa olevan lain 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa jätetty määräaikojen soveltumisen ulkopuolelle. Tämä perustui RED II -direktiivin 16 artiklan 7 kohtaan, jonka mukaan RED II:n 16 artiklassa vahvistettujen määräaikojen soveltaminen ei vaikuta mm. voimassa olevan unionin ympäristölainsäädännön mukaisiin velvoitteisiin. Artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin ympäristölainsäädännön mukaisia velvoitteita katsottiin olevan voimassa olevan lain valmistelussa luonnonsuojelulain mainitut poikkeusmenettelyt sekä päästölupamenettely.

RED III -direktiivissä edellä mainittu RED II -direktiivin 16 artiklan 7 kohdan mukainen mahdollisuus jättää määräaikojen ulkopuolelle Euroopan unionin ympäristölainsäädännön mukaiset

velvoitteet on poistettu, eikä direktiivi enää mahdollista mainittujen menettelyiden jättämistä määräaikojen ulkopuolelle. Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen menettely esitetään näin ollen lisättäväksi määräaikojen piiriin. Samasta syystä momentin listaukseen esitetään lisättäväksi uusi 11 kohta, jossa viitattaisiin päästökauppalaan 6 luvun mukaiseen päästölupamenettelyyn.

Momentin 9 kohtaan esitetään lisättäväksi talousvyöhykelain 6 §:n mukainen hyödyntämisoi-keusmenettely, sillä sen katsotaan olevan edellytyksenä talousvyöhykkeellä toteutettaville me-rituulivoimahankkeille.

Lisäksi momentin listaukseen esitetään lisättäväksi uusi 12 kohta, jonka mukaan määräaikoihin sisältyisi myös elämistä saatavista sivutuotteista annetun lain 33 §:n ja sivutuoteasetuksen 23 ja 24 artiklan mukaiset rekisteröinti- ja hyväksyntämenettelyt. Nämä menettelyt saattavat tulla kyseeseen biokaasulaitosten osalta ja niiden katsotaan sisältyvän direktiivin määräaikoja koskevien vaatimusten piiriin.

Pykälän 2 momentissa oleva maininta voimalaitoksesta muutettaisiin tuotantolaitokseksi, sillä lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevat määräajat koskisivat jatkossa RED III -direktiivin vaatimusten mukaisesti myös muita uusiutuvan energian tuotan-tolaitoksia kuin voimalaitoksia.

10 §. *Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hy-väksymismenettelyiden määräajat.* Pykälän otsikossa ja muussa sisällössä olevat voimalaitosta koskevat maininnat muutettaisiin tuotantolaitokseksi määräaikojen soveltamisalan muutoksen seurauksena.

Voimassa olevan pykälän 1–3 momenttien sisältö muutettaisiin vastaamaan RED III -direktiivin 16 b artiklan vaatimuksia ja se koskisi muilla alueilla kuin 10 a §:n mukaisilla uusiutuvan ener-gian nopean kehittämisen alueilla toteutettavia hankkeita ja muita kuin 10 b §:ssä tarkoitettuja aurinkoenergialaitteita ja lämpöpumppuja. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavista määräajoista säädettäisiin jäljempänä 10 a §:ssä ja aurinkoenergialaitteita ja läm-pöpumppuja koskevista määräajoista 10 b §:ssä.

Pykälään sisällytettäisiin neljä kohtaa, joissa säädettäisiin toisistaan poikkeavista määräajoista eri hanketyypeille. Maa-alueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi 1 kohdan mukaan kaksi vuotta, kun taas merialueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskien määräaika olisi 2 kohdan mukaan kolme vuotta. Maa-alueille rakennettavia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitoksia ja voimalaitosten päivittämistä koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi 3 kohdan mukaan yksi vuotta. Merialueille rakennet-tavia tai siellä olevia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuo-tantolaitoksia tai uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä koskien määräaika olisi kaksi vuotta.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin toimivaltaista viranomaista koskeva velvoite todeta lupahake-mus täydelliseksi 45 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheetonta viivytystä ilmoita hakijalle mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia.

Voimassa olevan pykälän 4 ja 5 momentin sisältö siirrettäisiin ehdotuksen mukaiseen 12 §:ään.

10 a §. *Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hy-väksymismenettelyiden määräajat uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla.* Lakiin li-sättäisiin uusi 10 a §, jossa säädettäisiin lain 3 a luvussa tarkoitettujen uusiutuvan energian no-

pean kehittämisen alueilla sovellettavista määräajoista. Pykälän mukaiset määräajat soveltuisivat sellaisiin uusiutuvan energian hankkeisiin, jotka noudattavat alueen nimittämispäätöksessä määriteltyjä ehtoja. Mikäli uusiutuvan energian hanke ei täyttäisi alueen nimittämispäätöksessä määriteltyjä ehtoja, voitaisiin siihen soveltaa 10 §:ssä määriteltyjä määräaikoja.

Pykälään sisällytettäisiin neljä kohtaa, joissa säädettäisiin toisistaan poikkeavista määräajoista nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden osalta. Maa-alueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi 1 kohdan mukaan yksi vuosi, kun taas merialueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden osalta 2 kohdan mukaan kaksi vuotta. Maa-alueille rakennettavia alle 150 kilowatin laitoksia ja voimalaitosten päivittämistä koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi 3 kohdan mukaan kuusi kuukautta ja merialueille rakennettavien alle 150 kilowatin merituulivoimaloiden sekä merituulivoimaloiden päivittämistä koskevien hankkeiden osalta 4 kohdan mukaan yksi vuosi.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin toimivaltaista viranomaista koskeva velvoite todeta lupahakemus täydelliseksi 30 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheutonta viivytystä ilmoita hakijalle mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia.

10 b §. *Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin aurinkoenergialaitteita ja lämpöpumppuja koskevista määräajoista. Pykälän soveltamisalassa olevien laitteiden menettelyihin sovellettaisiin 10 ja 10 a §:ssä säädettyjen määräaikojen sijaan tämän pykälän mukaisia määräaikoja.

Pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin neljä alakohtaa, joissa säädettäisiin eri laitetyppejä koskevista määräajoista. Momentin 1 ja 2 kohdat perustuvat direktiivin 16 d artiklaan. Aurinkoenergialaitteella tarkoitetaan uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 9 b alakohdan mukaan laitteita, jotka muuntavat aurinkoenergiaa lämpö- tai sähköenergiaksi, erityisesti aurinkolämpö ja aurinkosähkölaitteita.

Momentin 1 kohdan mukaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteita asentamista koskevien lupamenettelyiden kesto ei saisi ylittää yhtä kuukautta. Säännös perustuu direktiivin 16 d artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan lupamenettely, joka koskee teholtaan enintään 100 kW:n aurinkoenergialaitteiden, mukaan lukien itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien ja uusiutuvan energian yhteisöjen laitteet, asentamista ei ylitä yhtä kuukautta. Lisäksi sen mukaan jos toimivaltaiset viranomaiset tai yksiköt eivät anna vastausta täydellisen hakemuksen jättämistä seuraavan asetetun määräajan kuluessa, lupa katsotaan myönnettyksi edellyttäen, että aurinkoenergialaitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkkoliitännän olemassa olevaa kapasiteettia. Kohdan toisen alakohdan mukaan jos ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua kapasiteettia koskevan kynnysarvon soveltaminen aiheuttaa merkittävää hallinnollista rasitetta tai rajoittaa sähköverkon toimintaa, jäsenvaltiot voivat soveltaa alemmaa kapasiteettia koskevaa kynnysarvoa edellyttäen, että se on yli 10,8 kW. Kansallinen liikkumavara esitetään hyödynnettäväksi kokonaisuudessaan, koska kohdan soveltamisalassa oleviin menettelyihin tulee direktiivin mukaisesti soveltaa ns. hiljaisen hyväksynnän periaatetta. Hiljaisen hyväksynnän periaate ei Suomen hallintokäytännössä ole käytössä, minkä takia sellaisen soveltamisen voidaan katsoa aiheuttavan merkittävää hallinnollista rasitetta. Huomionarvoista on, enintään 100 kilowatin aurinkoenergialaitteet eivät välttämättä ole luvanvaraisia, ja luvanvaraisinakin ne normaalisti edellyttävät ainoastaan kunnan rakentamiseen liittyvän luvan, joita koskevat menettelyt tulevat lähtökohtaisesti myönnettyksi joidenkin viikkojen kuluessa.

Momentin 2 kohdan mukaan sellaisten muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien varastojen asentamista koskevien lupamenettelyiden

kesto ei saisi ylittää kolmea kuukautta silloin, kun laitteet asennetaan muihin kuin aurinkoenergian tuotantoon tai varastointiin ensisijaisesti tarkoitettuihin rakenteisiin tai keinotekoisille vedenpinnoille.

Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdat perustuvat direktiivin 16 e artiklaan. Momentin 2 kohdan mukaan alle 50 megawatin lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden kesto yhteensä ei saisi ylittää yhtä kuukautta. Silloin, kun kyse on maalämpöpumppujen asentamisesta, määräaika olisi kuitenkin kolme kuukautta.

Pykälän 2 momentin mukaan määräaikoja ei sovellettaisi silloin, kun laite asennetaan rakennukseen tai rakennelmaan, joka on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010), valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/1985), kirkkolain (652/2023) tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) nojalla tai jota koskee alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tai asemakaavan suojelumääräys tai joka kuuluu maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1987) mukaisen maailmanperintöluettelon kohteeseen taikka joka sijaitsee muinaismuistolain (295/1965) mukaisen rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella. Kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai muutoin arvokkaiden kohteiden osalta arvojen ja laitteiden yhteensovittaminen voi edellyttää lausuntoja viranomaisilta, museoilta tai muilta asiantuntijoilta. Rajaaminen määräaikojen ulkopuolelle olisi tarpeen säätää, jotta asiantuntijoilla olisi riittävästi aikaa ottaa kantaa suunniteltuun ratkaisuun. Säännös perustuu aurinkoenergialaitteiden osalta direktiivin 16 d artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan ja lämpöpumppujen osalta 16 e artiklan 3 kohtaan.

Pykälän 3 momentin mukaan mikäli toimivaltainen viranomainen ei 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa anna hakijalle vastausta yhden kuukauden kuluessa täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta, katsottaisiin lupa myönnettyksi edellyttäen, että aurinkoenergialaitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkkoliitännän olemassa olevaa kapasiteettia.

Eduskunnalle 19.9.2024 annetussa rakentamislain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 101/2024 vp) esitetään kolmen kuukauden määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle, minkä seurauksena tämän esityksen mukainen aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevan lupamenettelyn kolmen kuukauden määräaika toteutuisi jo rakentamislain nojalla. Lämpöpumppuja koskeva yhden kuukauden määräaika olisi poikkeus rakentamislain yleismääräajasta.

11 §. Määräajan laskeminen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että lupamenettely kattaisi kaikki hallinnolliset vaiheet lupahakemuksen täydellisyden toteamisesta asian vireillepanon sijaan. Määräajan laskeminen alkaisi jatkossa lupahakemuksen täydellisyden toteamisesta asian vireillepanon sijaan. Muutos perustuu direktiivin 16 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan lupamenettelyyn on sisällyttävä kaikki hallinnolliset vaiheet 2 kohdan mukaisesta lupahakemuksen täydellisyden toteamisesta siihen asti, kun asiaankuuluva toimivaltainen viranomainen tai asiaankuuluvat toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat lupamenettelyn tulosta koskevan lopullisen päätökset. Hakemuksen täydellisyydellä tarkoitettaisiin tilannetta, jossa hakemus ja sen liitteet täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja ne mahdollistavat hakemuksen käsittelyn.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin määräajan laskemisen alkamisen osalta 1 momenttia vastaava muutos. Pykälän 3–5 momentteihin ei esitetä muutoksia.

12 §. Määräaikojen noudattamisen varmistaminen. Pykälän otsikko ja 1 momentti muutettaisiin vastaamaan pykälän tarkoitusta, joka olisi jatkossa määräaikojen noudattamisen varmistaminen. Muutoksen taustalla on direktiivin 16 artikla, jonka 3 kohdan mukaan yhteyspisteviranomaisen

on varmistettava, että direktiivissä säädettyjä lupamenettelyn määräaikoja noudatetaan. Kuten voimassa olevassa laissa, myöskään ehdotuksen mukaisessa laissa ei säädettäisi erikseen seuraamuksista yhteyspisteviranomaiselle tai toimivaltaisille viranomaisille määräaikojen ylitystilanteissa. Hakijalla olisi kuitenkin käytössään voimassa olevan lainsäädännön mukaiset oikeusturvakeinot kuten hallintovalitus, hallintokantelu ja kantelu ylimmille laillisuusvalvojille, tilanteissa, joissa asian käsittelyn kesto ylittäisi laissa säädetyt määräajat. Määräaikasääntelyn noudattaminen kuuluisi myös viranhaltijoiden virkavastuun piiriin. Yhteyspisteviranomaisen rooli määräaikojen suhteen muuttuisi kuitenkin nykyllä lainsäädännön mukaisesta passiivisesta seuraamisesta aktiivisempaan noudattamisen varmistamiseen. Tämä tapahtuisi käytännössä määräaikojen seurannan ja toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön edistämisen avulla, mm. jo nykyisin mukaisen toimivaltaisten viranomaisten menettelyjen käsittelyajoista sopimista koskevan avustamisen kautta. Ympäristöministeriössä valmistelussa olevassa yhden luokun lainsäädännön kehittämistä valmistelevassa lainsäädäntöhankkeessa valmistellaan laajemminkin säännöksiä, joiden tarkoituksena on vuoden 2026 alussa perustettavan valtion Lupa- ja valvontaviraston vahva rooli hankkeiden

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 10 §:n 4 momentissa oleva toimivaltaisia viranomaisia koskeva velvoite huolehtia määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sopia käsittelyajoista sekä yhteyspisteviranomaista koskeva velvoite avustaa toimivaltaisia viranomaisia käsittelyajoista sopimisessa. Pykälän 3 momentissa olisi voimassa olevan pykälän 2 momentin sisältö.

Pykälän uudessa 4 momentissa olisi voimassa olevan 3 momentin sisältö kuitenkin niin, että voimalaitos-sana korvattaisiin tuotantolaitos-sanalla. Muutos perustuu siihen, että jatkossa määräajat koskisivat myös muita uusiutuvan energian tuotantolaitoksia kuin uusiutuvan energian voimalaitoksia. Momenttiin lisättäisiin ilmoittamisvelvollisuutta koskeva poikkeus 10 b §:ssä säädettyjen määräaikojen soveltamisalassa olevia aurinkoenergialaitteita ja lämpöpumppuja koskien. Mainitun pykälän mukaiset määräajat ovat niin lyhyitä, että niiden soveltamisalassa olevia laitteita koskeva ilmoitusvelvollisuus aiheuttaisi toimivaltaiselle viranomaiselle kohtuutonta taakkaa ilmoittamisesta aiheutuvaan hyötyyn nähden. Huomionarvoista on, että rakentamislain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä esitetään kolmen kuukauden määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle. Pykälän mukaiset kolmen kuukauden pituiset määräajat toteutuisivat näin ollen jo suoraan rakentamislain nojalla.

Uudessa 5 momentissa olisi voimassa olevan 4 momentin mukainen asetuksenantovaltuus. Lisäksi momenttiin tuotaisiin voimassa olevan lain 10 §:n 5 momentissa oleva asetuksenantovaltuus.

13 §. Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen. Määräaikojen pidentämistä koskevaa 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan direktiivin 16 artiklan 8 kohdassa säädettyä. Lupamenettelyille ja muille hallinnollisille menettelyille asetettujen määräaikojen ulkopuolelle suljettaisiin jatkossa ainoastaan lain 9 §:ssä mainittuja lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevien päätösten muutoksenhakuun kuuluva aika. Voimassa olevassa pykälässä määräaikojen ulkopuolelle on muutoksenhakuun kuluva ajan lisäksi suljettu luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeusmenettely sekä päästökauppalain 8 §:n mukainen päästölupamenettely. Tämä perustuu RED II -direktiivin 16 artiklan 7 kohtaan, jonka mukaan RED II:n 16 artiklassa vahvistettujen määräaikojen soveltaminen ei vaikuta mm. voimassa olevan unionin ympäristölainsäädännön mukaisiin velvoitteisiin. Artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin ympäristölainsäädännön mukaisia velvoitteita katsottiin voimassa olevan lain valmistelussa olevan luonnonsuojelulain 48 §:n 2 momentin sekä 49 §:n 3 momentin ja 4 momentin mukaiset poikkeusmenettelyt (sittemmin luonnonsuojelulain uudistamisen yhteydessä

lailla 38/2023 muutettu luonnonsuojelulain 83 §:n mukaiseksi poikkeusmenettelyksi) sekä päästölupamenettely.

RED III -direktiivissä edellä mainittu RED II -direktiivin 16 artiklan 7 kohdan mukainen mahdollisuus jättää määräaikojen ulkopuolelle Euroopan unionin ympäristölainsäädännön mukaiset velvoitteet on poistettu, eikä direktiivi enää mahdollista mainittujen luonnonsuojelulain poikkeusmenettelyn ja päästölupamenettelyn jättämistä määräaikojen ulkopuolelle.

RED III -direktiivin 16 artiklan 8 kohta sulkee määräaikojen ulkopuolelle myös ajanjakson, jona uusiutuvan energian tuotantolaitoksia, niiden verkkoliitäntöjä ja niihin liittyvää tarvittavaa verkkoinfrastruktuuria rakennetaan tai päivitetään verkon vakauden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä ne hallinnolliset vaiheet, jotka ovat tarpeen verkon vakauden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavien verkon merkittävien päivitysten kannalta. RED II -direktiivin täytäntöönpanossa on katsottu, että kansallisessa järjestelmässämme tehtävät verkkoliitännät eivät ole direktiivin tarkoittamia lupamenettelyitä tai muita hallinnollisia menettelyitä. Niihin liittyvien vaiheiden sulkemista määräaikojen ulkopuolelle ei näin ollen ole katsottu tarpeelliseksi sisällyttää kansalliseen säädökseen.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin lain 10 ja 10 a §:ssä säädettyjen eri määräaikojen pidentämisen enimmäismäärät. Enimmäismäärät perustuvat direktiivin 16 a ja b artiklaan.

14 §. Määräajan laskemisen raukeaminen. Pykälän 1 momentti esitetään kumottavaksi, sillä sen ei katsota olevan RED III -direktiivin vaatimusten mukainen.

3 a luku. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet. Lakiin lisättäisiin uusi luku, jossa säädettäisiin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueista.

14 a §. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeäminen. Lakiin lisättäisiin uusi 14 a §, joka oikeuttaisi valtion Lupa- ja valvontaviraston nimeämään uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita. Näiksi alueiksi tulisi valita sellaisia alueita, joilla tietyllä uusiutuvan energian käyttönotolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tämän mahdollistamiseksi alueiden sijoittuminen ja koko tulisi määrittää ottaen huomioon sen teknologian tyyppin tai tyyppien erityispiirteet, jota varten kukin alue nimetään. Alueiden valinnassa tulisi asettaa etusijalle keinotekoiset ja rakennetut pinnat ja ihmistoiminnan seurauksena muutetut alueet.

Vireillä olevassa valtion aluehallinnon uudistusta koskevassa hankkeessa valmistelussa oleva valtion Lupa- ja valvontavirasto olisi toimivallaltaan valtakunnallinen ja tehtäviltään monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaisi alueilla toimivien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista ja valvoisi yleistä etua hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä. Aluehallintouudistus ja Lupa- ja valvontaviraston perustaminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2026 alkuun mennessä.

Pykälässä tarkoitettu uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisen RED III -direktiivissä asetettu määräaika on 21.2.2026. Koska valtion Lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2026, annettavan lain voimaantulosäännöksessä oikeutettaisiin [] ELY-keskus valmistelemaan pykälässä tarkoitettua päätöstä jo ennen pykälän voimaantuloa ja uuden viraston toiminnan alkamista.

Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin 1 momentissa säädettyä siltä osin, että siinä suljettaisiin tietyt alueet aina nopean kehittämisen alueiksi nimettävien alueiden ulkopuolelle. Pykälän 2 momentin mukaan ulkopuolelle tulisi jättää alueet, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuotta-

vasta metsämaasta tai merkittävässä määrin ruoantuotannossa olevista pelloista (1-kohta), ojitettamattomat luonnontilaiset suoalueet (2-kohta), Euroopan unionin Natura 2000 -verkostoon sekä luonnonsuojelulain 64, 73, 77, 78 ja 79 §:n soveltamisalaan kuuluvat alueet (3-kohta), tärkeimmät lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreitit (4-kohta) sekä muut sellaiset alueet, jotka on luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyyssuojelutuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettu olevan alttiita merkittävälle ympäristövaikutuksille (5-kohta).

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukainen tuottavaa metsämaata koskeva rajoitus perustuu Petteri Orpon hallitusohjelmaan, jonka jakson 7.1. mukaan aurinkovoimarakentamista ohjataan rakennettuun ympäristöön, turvetuotannosta vapautuneille alueille ja joutomaille pyrkien välttämään tuotannossa olevien peltujen ja metsämaan merkittävä käyttö aurinkovoimaan. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä tulisi olla lähtökohtana keinotekoisien ja rakennettujen alueiden hyödyntäminen ja siinä tulisi välttää esimerkiksi hallitusohjelmassa mainitun mukaisesti aktiivisessa ruoantuotannossa olevien peltujen ja tuottavan metsämaan hyödyntämistä merkittävässä määrin.

Pykälän 2 momentin 3–5 kohtien mukaiset rajoitukset perustuvat RED III -direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohtaan, jonka mukaan nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle jätetään Natura 2000 -alueet ja luonnonsuojelua ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä koskevien kansallisten suojelujärjestelmien piiriin kuuluvat alueet, tärkeimmät lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreitit sekä muut herkkyyssuojelutuksien ja iii alakohdassa tarkoitettujen välineiden perusteella määritetyt alueet.

Momentin 3 kohdan mukaan nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle tulisi jättää Natura 2000 -alueet sekä luonnonsuojelulain 43 (luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset), 64 (suojellut luontotyypit), 73 (suurten petolintujen pesäpuiden suojelu), 77 (erityisesti suojeltavien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu), 78 (Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu) ja 79 §:n (Euroopan unionin tärkeinä pitämien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu) soveltamisalaan kuuluvat alueet. Näiden on säännöksen valmistelussa vastaavan RED III -direktiivin 15 c(1)(a)(ii) artiklassa tarkoitettuja kansallisten suojelujärjestelmien piiriin kuuluvia alueita.

Momentin 4 kohdan mukaan ulkopuolelle tulisi RED III -direktiivin mukaisesti jättää edelleen lintujen ja nisäkkäiden tärkeimmät muuttoreitit ja 5 kohdan mukaan muut sellaiset alueet, joiden on luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyyssuojelutuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettu olevan alttiita merkittävälle ympäristövaikutuksille. Tarkoituksena on sulkea ulkopuolelle sellaiset alueet, jotka on erilaisissa selvityksissä todettu luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta herkiksi.

Säännöksessä ei yksilöitäisi sitä, mitä uusiutuvan energian muotoa varten nopean kehittämisen alueita tulisi nimetä. Ensimmäinen nimeämis päätös olisi kuitenkin tarkoitus painottaa aurinkovoimaa varten nimettäviin alueisiin tarkoituksena hyödyntää mahdollisimman kattavasti direktiivin tarkoitukseen soveltuvia kohteita. Alueiden haarukoimisessa olisi tarkoitus hyödyntää muun muassa selvityksiä, joiden tekemiseen ympäristöministeriö on myöntänyt vihreän siirtymän investointihankkeille kuten suuren kokoluokan aurinkovoimatuotantoa ohjaavaan kaavoitukseen, luvitukseen ja niihin liittyviä selvityksiä varten tarkoitettua valtionavustusta.

Valtion Lupa- ja valvontavirasto voisi valmistella jatkossa myös uusia nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevia päätöksiä, joissa voitaisiin tilanteen mukaan keskittyä myös muihin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin. Direktiivin 15 c artiklan 3 kohdan mukaan nimettyjä alueita on tarvittaessa tarkasteltava uudelleen määräajoin. Kohta myös edellyttää alueiden ni-

meämispäätöksen asettamista julkisesti saataville. Tämä ei edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia, sillä voimassa olevan SOVA-lain 11 §:n mukaan lain mukaisesti ympäristöarvioidun suunnitelman hyväksymispäätös tulee antaa tiedoksi julkisella kuulutuksella.

14 b §. *Alueiden nimeämistä koskeva päätös.* Pykälässä säädettäisiin nopean kehittämisen alueita koskevan alueen nimeämisestä annettavan päätöksen valmistelusta ja sisällöstä. Pykälän 1 momentin mukaan päätöksessä tulisi yksilöidä kunkin alueen osalta ne uusiutuvan energian tuotantomuodot, joita varten alue nimetään. Lisäksi siinä tulisi määrätä kunkin alueen osalta lieventämistoimenpiteitä koskevat ehdot, joita alueella tulee noudattaa haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi.

Säännös perustuu direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan b alakohtaan. Lieventämistoimenpiteitä koskevilla ehdoilla tarkoitetaan direktiivissä lieventäviä toimenpiteitä, joita on toteutettava haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi, tai, jos tämä ei ole mahdollista, merkittäväksi vähentämiseksi. Lisäksi niillä on tarkoitus varmistaa, että luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdassa ja 12 artiklan 1 kohdassa, lintudirektiivin 5 artiklassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY (3) 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädettyjen velvoitteiden noudattamiseksi sekä huononemisen välttämiseksi ja hyvän ekologisen tilan tai hyvän ekologisen potentiaalın saavuttamiseksi direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. RED III -direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan lieventämistoimenpiteitä koskevat ehdot on kohdennettava kunkin yksilöidyn uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen erityispiirteisiin, kullakin alueella käyttöön otettavaan uusiutuvan energian teknologian tyyppiin tai tyyppeihin sekä todettuihin ympäristövaikutuksiin. Euroopan komissio on julkaissut alueiden määrittämiseen liittyvän ohjeen² ja ohjetta tukevan tutkimuksen³, joita alueiden nimeämisessä olisi tarkoitus hyödyntää.

Pykälän 2 momentin mukaisesti päätös ja sen sisältämät haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimet tulisi ennen päätöksen antamista arvioida SOVA-lain 8–11 §:n mukaisesti. Koska päätöksellä on yhtymäkohtia asianomaisen kunnan alueidenkäyttöön, päätöksen valmistelussa tulisi SOVA-lain 8 ja 9 §:ssä säädetyn lisäksi huolehtia kunnan osallistumismahdollisuuksista. Huomionarvoista tässä yhteydessä on se, että nopean kehittämisen alueen nimeämisellä ei olisi vaikutusta kunnan alueidenkäyttöä koskevaan päätösvaltaan. Kunta voisi jatkossakin päättää kaavoittaa tai olla kaavoittamatta nopean kehittämisen alueen nimeämispäätöksessä yksilöityä toimintaa alueelle.

Pykälän 3 momentissa olisi asetuksenantovaltuus tarkempien säännösten antamiseen lieventämistoimenpiteitä koskevista ehdoista.

14 c §. *Ympäristövaikutusten arviointi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla.* Pykälässä olisi vapautus velvoitteesta suorittaa YVA-lain 3 luvun mukainen YVA-menettely ja Natura-arviointi.

YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskeva vapautus olisi voimassa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavia hankkeita koskien silloin, kun hanke noudattaa alueen nimeämispäätöksessä asetettuja ehtoja. Vapautusta ei myöskään sovellettaisi hankkeisiin, joilla

² [COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Guidance on designating renewables acceleration areas Accompanying the document Commission Recommendation on speeding up permit-granting procedures for renewable energy and related infrastructure projects \(SWD\(2024\) 333 final\)](#)

³ [Study on the designation of renewables acceleration areas \(RAAs\) for onshore and offshore wind and solar photovoltaic energy](#)

todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa. Tämä toteutuisi myös tilanteessa, jossa jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia, pyytää YVA-direktiivin 7 artiklan mukaisesti mahdollisuutta osallistua hankkeen vaikutusten arviointiin. Säännös perustuu RED III -direktiivin 16 a artiklan 3 kohtaan.

Vapautus koskisi RED III -direktiivin 16 a artiklan 3 kohdan mukaisesti hanketyyppejä, jotka on mainittu YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan a (sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset (muut kuin liitteessä I mainitut)), b (kaasun, höyryn ja kuuman veden siirrossa tarvittavat tuotanto- ja jakelulaitokset sekä sähkön siirto ilma- ja vesivoimaloilla (muut kuin liitteessä I mainitut)), d (palavien kaasujen varastointi maan alla), h (vesivoimalaitokset) ja i (tuulivoimalat) alakohdissa ja 6 kohdan c alakohdassa (öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet) tarkoitettuja hankkeita.

YVA-direktiivin II liite koskee hankkeita, jotka tulevat YVA-menettelyn piiriin silloin, kun niillä katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Pykälään täytyisi liittää viittaukset nimenomaisesti YVA-direktiivin kohtiin, joihin RED III -direktiivin 16 a artiklan 3 kohdassa YVA-menettelyä koskevan vapautuksen osalta viitataan.

14 d §. *Ennakoimattomien haittavaikutusten selvittäminen.* Pykälässä säädettäisiin menettelystä, jota sovellettaisiin niihin hankkeisiin, jotka ovat 14 c §:n nojalla vapautuneet YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin tekemisestä. Säännös perustuu direktiivin 16 a artiklan 4 kohtaan.

Valtion Lupa- ja valvontaviraston tulisi seuloa 14 c §:ssä tarkoitettuja hankkeita sellaisten erittäin todennäköisesti merkittävien haittavaikutusten tunnistamiseksi, joita ei voitu ennakoita alueen nimeämispäätöksen yhteydessä tehdyssä SOVA-lain mukaisessa ympäristöarvioinnissa. Ennakoimattomia vaikutuksia voisivat olla esimerkiksi tieto alueella esiintyvistä lajista, jota ei havaittu alueen valmistelun yhteydessä tehdyssä ympäristöarvioinnissa.

Lupa- ja valvontaviraston tulisi varata laitoksen vaikutusalueen kunnille tilaisuus lausua asiasta. Direktiivi ei edellytä kunnan kuulemistä, mutta se on säännöksen valmistelussa katsottu olevan tarpeellinen vaikutusten tunnistamiseksi sekä kunnan oman alueensa suunnitteluun liittyvien vaikuttamismahdollisuuksien varaamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan Lupa- ja valvontaviraston tulisi tehdä seulonta 45 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitosten sekä uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika olisi kuitenkin 30 päivää. Säännös perustuu direktiivin 16 a artiklan 4 kohtaan. Kuntien mahdollisuus lausua asiassa edellä mainituissa lyhyissä määräajoissa on säännöksen valmistelussa tunnistettu olevan haasteellista. Määräajat perustuvat direktiiviin. Lausumamahdollisuus on katsottu olevan kuitenkin tarkoituksenmukaista säilyttää niitä tilanteita varten, joissa kunnan lausunto ehditään direktiivin asettamissa määräajoissa saada.

Pykälän 3 momentin mukaan seulonnan lopputuloksesta olisi annettava päätös. Silloin, kun seulonnassa havaitaan todennäköisesti merkittäviä ennakoimattomia haittavaikutuksia, tulisi päätöksessä käsitellä sitä, voidaanko niitä lieventää hakijan esittämällä tai 14 b §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä. Säännös perustuu direktiivin 16 a artiklan 5 kohtaan. Kohdan mukaan seulontaa koskeva hallintopäätös tulisi antaa ainoastaan tilanteissa, joissa ennakoimattomia haittavaikutuksia havaitaan. Kansallisen säännöksen valmistelussa on kansallisen hallintokäytännön ja perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta katsottu olevan ongelmallista, jos saman menettelyn tuloksena on yksittäisestä tilanteesta riippuen joko hallintopäätös tai ei hallintopäätöstä. Tämän takia esitetään, että seulonnan päätteeksi annettaisiin aina hallintopäätös.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Lupa- ja valvontavirastolle velvoite antaa päätös tiedoksi julkisella kuulutuksella. Pykälän 5 momentin mukaan seulonta tulisi olemassa olevan laitoksen päivittämisen tapauksessa rajata koskemaan laitoksen muutosta alkuperäiseen laitokseen verrattuna. Säännös perustuu direktiivin 16 c artiklan 2 kohtaan.

Pykälän 6 momentin mukaan pykälässä tarkoitettua seulontaa ei tarvitsisi tehdä sellaisen aurinkovoimalan päivittämiseen, johon ei liity lisätilan käyttöä ja jossa noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja 14 b §:ssä tarkoitettuja ympäristöhaittojen lieventämistoimenpiteitä. Säännös perustuu direktiivin 16 c artiklan 3 kohtaan.

14 e §. Ennakoimattomien haittavaikutusten arviointi. Pykälässä säädettäisiin velvoitteesta arvioida 14 d §:n mukaisesti havaitut erittäin todennäköisesti merkittävät ennakoimattomat haittavaikutukset YVA-lain 3 luvun mukaisessa YVA-menettelyssä ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettussa Natura-arvioinnissa. YVA-laissa ja luonnonsuojelulaissa säädetyistä poiketen arvioinnit tulisi kuitenkin kohdentaa ainoastaan havaittuihin erittäin todennäköisesti merkittävät ennakoimattomiin haittavaikutuksiin. Säännös perustuu direktiivin 16 a artiklan 5 kohtaan. YVA-menettely tulee direktiivikohdan mukaan tehdä kuuden kuukauden kuluessa hallinnollisesta päätöksestä, joka on annettu 14 d §:n mukaisesti. Direktiivin määräajat on tarkoitettu koskemaan viranomaista velvoittavaa aikaa. Voimassa olevan YVA-lain 17 §:n mukaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta tulee kuulla lähtökohtaisesti 30 päivän ajan (erityisesti syystä enintään 60 päivää). Yhteysviranomaisen tulee mainitun lain 18 §:n mukaan antaa lausunto arviointiohjelmasta kuukauden kuluessa kuulemisen päättymisestä. Seuraava viranomaista velvoittava YVA-menettelyn vaihe on mainitun lain 20 §:ssä tarkoitettu arviointiselostuksesta kuuleminen 30–60 päivän ajan. Lain 23 §:n mukaan yhteysviranomaisen on annettava perusteltu päätelmä kahden kuukauden kuluessa kuulemisen päättymisestä. YVA-menettelyyn kuuluu viranomaisen toimesta näin 5–6 kuukautta, kun arviointiohjelmasta ei kuulla enempää kuin 30 päivää. Koska direktiivin asettama määräaika täyttyy YVA-menettelyn osalta jo voimassa olevan YVA-lain sääntelyn nojalla, ei sen katsota edellyttävän sääntelyä nyt valmistelussa olevassa laissa.

14 f §. Hakijalta edellytettävät tiedot. Pykälässä säädettäisiin hakijan velvoitteesta toimittaa yhteyspisteviranomaiselle riittävät tiedot 14 d §:n mukaista ennakoimattomien haittavaikutusten selvittämistä ja 14 e §:n mukaista arviointia varten. Pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin toimitettavia tietoja koskeva asetuksenantovaltuus. Säännös perustuu direktiivin 16 a artiklan 4 kohdan toiseen alakohtaan.

15 §. Menettelykäsikirjan sisältö. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että menettelykäsikirjan tulee sisältää tietoja myös sähköä omiin tarpeisiin tuottavien kuluttajien hankkeita ja uusiutuvan energian yhteisöjä koskien. Säännös perustuu direktiivin 16 artiklan 4 kohtaan.

Uusiutuvan energian yhteisöillä tarkoitetaan uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 16 alakohdan mukaan oikeushenkilöä,

a) joka sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustuu avoimeen ja vapaaehtoiseen osallistumiseen, on riippumaton ja tosiasiallisesti sellaisten osakkeenomistajien tai jäsenten määräysvallassa, jotka sijaitsevat lähellä kyseisen oikeushenkilön omistamia ja kehittämiä uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä hankkeita;

b) jonka osakkeenomistajat tai jäsenet ovat luonnollisia henkilöitä, pk-yrityksiä tai paikallisviranomaisia, mukaan lukien kunnat; ja

c) jonka ensisijainen tarkoitus on tuottaa ympäristöön liittyvää, taloudellista tai sosiaalista hyötyä osakkeenomistajilleen tai jäsenilleen tai alueille, joilla se toimii, eikä rahallista voittoa.

17 § a. *Ympäristövaikutusten arviointi eräissä tilanteissa.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin olemassa oleviin tai tuleviin keinotekoisin rakenteisiin asennettavia aurinkoenergiälaitteita koskevasta vapautuksesta tehdä YVA-menettely sekä Natura-arviointi. Vapautus ei kuitenkaan 2 momentin mukaan koskisi keinotekoisien vesien pinnoille asennettavia aurinkoenergiälaitteita. Säännös perustuu direktiivin 16 d artiklan 1 kohtaan. Säännöksen soveltamisalassa olevat laitteet eivät normaalisti edellytä YVA-menettelyä tai Natura-arviointia, mutta niitä koskeva vapautus esitetään silti lisättäväksi lakiin direktiivin velvoitteiden täyttämiseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan sellaisen aurinkovoimalan päivittämiseen, johon ei liity lisätilan käyttöä ja jossa noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja ympäristövaikutuksia koskevia ehtoja, ei sovellettaisi YVA-lain tarkoittamaa YVA-menettelyä. Säännös perustuu direktiivin 16 c artiklan 3 kohtaan. Mainitunlaiset hankkeet eivät normaalisti muutenkaan edellytä YVA-lain mukaista YVA-menettelyä, mutta vapautus esitetään silti lisättäväksi lakiin direktiivin velvoitteiden täyttämiseksi.

Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin YVA-lain sääntelyä tarkentavasti vaatimus siitä, että olemassa olevien voimalaitoshankkeiden muutoksia koskeva YVA-lain mukainen vaikutustenarviointi tulisi rajata koskemaan hankkeen muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna. Muutoshankkeiden vaikutustenarviointi rajataan jo nykyisessä YVA-lain soveltamiskäytännössä jo koskemaan muutoksen vaikutuksia, mutta säännöksen katsotaan kuitenkin uusiutuvan energian tuotantolaitosten osalta olevan tarpeellinen direktiivin 15 e artiklan 5 kohdan sekä 16 c artiklan 2 kohdan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

18 §. *Ohjaus ja seuranta.* Voimassa oleva laki on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Tämän esityksen mukaiset muutokset on valmisteltu ympäristöministeriössä ja laki esitetään siirrettäväksi ympäristöministeriön hallinnonalalle. Lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen esitetään kuuluvaksi jatkossa ympäristöministeriölle. Lain 2 luvussa tarkoitettua sähköisen asioinnin ja neuvonnan osalta yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen esitetään kuuluvaksi kuitenkin yhdessä ympäristöministeriöön ja työ- ja elinkeinoministeriöön. Tämä johtuu siitä, että lain edellyttämää sähköistä asiointia kehitetään työ- ja elinkeinoministeriön toimesta.

19 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan muutoksenhakua yleensä yhteyspisteviranomaisen päätöstä koskevan muutoksenhaun sijaan. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että oikaisuvaatimus koskisi viranomaisen tämän lain nojalla tekemiä päätöksiä. Muutos johtuu siitä, että ehdotettavissa säännöksissä päätöksenantaja ei aina ole nimenomaisesti yhteyspisteviranomainen.

Pykälän 2 momentissa olisi informatiivinen viittaus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edellä mainitun yleislain sääntelyä täydentävästi valitusoikeudesta koskien lain 14 a §:ssä tarkoitettua päätöstä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä sekä 14 d §:ssä tarkoitettua ennakoimattomien haittavaikutusten seulonnasta annettua päätöstä. Valitusoikeus olisi niillä, joiden oikeutta, velvollisuutta tai etua asia saattaa koskea.

7.2 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

5 §. *Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä.* Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, joka mahdollistaisi uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 c §:ssä ja 17 a

§:ssä tarkoitettujen YVA-menettelyn soveltumista koskevan poikkeuksen sekä 17 a §:n 4 momentin mukaisen tarkennuksen siitä, että olemassa olevan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen muutosta koskeva YVA tulisi rajata koskemaan ainoastaan muutoksen vaikutuksia olemassa olevan hankkeen vaikutuksiin verrattuna.

7.3 Luonnonsuojelulaki

35 §. *Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi.* Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, joka mahdollistaisi uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 c §:ssä ja 17 a §:ssä tarkoitettujen YVA-menettelyn soveltumista koskevan poikkeuksen.

8 Voimaantulo

RED III -direktiivin 16, 16 b, 16 c ja 16 d artikla olisi tullut saattaa jäsenvaltioissa voimaan viimeistään 1.7.2024. Komissio on syyskuussa 2024 käynnistänyt Suomea vastaan rikkomusmenettelyn direktiivin täytäntöönpanon viivästyisestä. Tämän vuoksi ehdotetut lait tulisi saattaa voimaan kiireellisesti. Uusiutuvan lupamenettelystä annetun lain 7 §:n 4 momentti ja 14 a–14 f § esitetään kuitenkin tulemaan voimaan vasta 1.1. 2026, jolloin Lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus aloittaa toimintansa. [] elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oikeutettaisiin ennen 14 a §:n voimaantuloa valmistelemaan siinä tarkoitettua uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevaa päätöstä, jotta päätös olisi mahdollista antaa Lupa- ja valvontavirastossa RED III -direktiivin asettamaan määräaikaan 21.2.2026 mennessä.

Ennen lakien säännösten voimaantuloa vireille tullut uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:ssä tarkoitettu lupamenettely tai muu hallinnollinen hyväksymismenettely käsiteltäisiin noudattaen mainitun lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9 Toimeenpano ja seuranta

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisen aluehallintouudistuksen johdosta valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät siirtyvät vuoden 2026 alussa perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon, jossa ympäristötoimialan tehtävät muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Tähän esitykseen kytkeytyvässä ympäristöministeriön yhden luukun palvelujen hankkeessa tavoitteena on, että rakenteellisen uudistuksen lisäksi yhden luukun palvelumalli toteutuisi uuden viraston käytännön menettelyissä. Tätä edistämään ympäristöministeriö on keväällä 2024 käynnistänyt osana yhden luukun palvelujen hankekokonaisuutta yhden luukun palvelujen sekä siihen kytkeytyvien ministeriön hallinnonalan ympäristötehtävien toimeenpanohankkeen (YLP-toimeenpanohanke). Toimeenpanohanke tukee uuden viraston valmistelua siten, että yhden luukun palvelujen periaate olisi mahdollisimman hyvin sisäänrakennettu viraston ympäristötehtävien toimintamalliin ja palveluprosesseihin. Toimeenpanohankkeen työssä huomioidaan myös RED III -direktiivin yhteyspisteviranomaista koskevat vaatimukset. Työ tapahtuu tiiviissä yhteistyössä valtiovarainministeriön johdolla toteutettavan Lupa- ja valvontaviraston toimeenpanohankkeen kanssa.

10 Suhde muihin esityksiin

Ympäristöministeriössä on vireillä yhden luukun palvelujen hankkeen tukemaan ja edistämään pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman yhden luukun mallin mukaista ympäristöllistä luvitusta (VN/21409/2023). Hankkeen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman mukaista valtion aluehallinnon uudistusta ja siihen liittyviä ympäristöllisten lupamenettelyjen kehittämistoimia.

Esityksessä ehdotetaan useita säännösmuutoksia, joilla toteutettaisiin ympäristöllisten asioiden yhden luukun asiointimahdollisuutta uudessa valtioneuvoston Lupa- ja valvontavirastossa. Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa. Uuteen lakiin sisällytettäisiin säännöksiä eräiden asioiden yhteiskäsittelystä virastossa, eräiden lupamenettelyiden yhteensovittamisesta. Tämän lisäksi uuteen lakiin sisällytettäisiin myös muita lupamenettelyiden ja lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta edistäviä säännöksiä.

Nykyistä ympäristölupien ja vesilain mukaisten lupien käsittelyn vihreän siirtymän etusijaa jatkettaisiin vuoden 2030 loppuun saakka ja lakiin lisättäisiin myös eräiden EU-asetusten mukaisia strategisia hankkeita koskeva uusi etusijasäännös. Esityksellä ehdotetaan muutoksia myös ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin, ympäristönsuojelulakiin, vesilakiin ja luonnonsuojelulakiin. Esityksellä ehdotetaan täytäntöön pantavaksi kansallisesti eräitä EU-säädösten lupamenettelyä koskevia säännöksiä erityisesti menettelyjä koordinoivan viranomaisen nimeämiseksi. Säädösten edellyttämällä tavalla kansallisesti nimettävänä yhteyspisteviranomaisena toimisi uusi Lupa- ja valvontavirasto.

Valtiovarainministeriössä on vireillä valtioneuvoston aluehallinnon uudistusta koskevan laajan, poikkihallinnollisessa yhteistyössä valmisteltavan hallituksen esityksen laatiminen (hanke VM114:00/2023). Uudistuksessa koottaisiin valtioneuvoston lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostettaisiin uudet alueelliset elinvoimakeskukset. Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Aluehallinnon uudistus perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan. Uudistuksessa yhdistettäisiin sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten ympäristöasioiden vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa valtakunnallisessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostaisivat yhden yhtenäisen kokonaisuuden. ELY-keskusten jäljelle jäävät tehtävät koottaisiin nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin. Tällä valmistelussa olevalla hallituksen esityksellä on keskeinen merkitys nyt puheena olevan esityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta erityisesti lupien yhteiskäsittelyn kehittämisen, lupamenettelyjen ja YVAN yhteensovittamisen kannalta.

Valtioneuvosto on 20.9.2024 antanut eduskunnalle hallituksen esityksen laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 101/2024 vp). Esityksessä muun muassa esitetään rakentamisluvan käsittelylle sitova määräaika sekä esitetään lainsäädäntöön lisättäväksi uusi puhtaan siirtymän teollisuutta koskeva sijoittamislupa.

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys on riippuvainen ympäristöministeriössä vireillä olevasta yhden luukun palveluja kehittävässä hankkeessa annettavasta hallituksen esityksestä siltä osin kuin sen osana annettavaksi esitettävässä uudessa laissa eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa säädettäisiin valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston entistä vahvemmasta roolista menettelyitä koordinoivana tahona sekä siltä osin kuin siinä säädettäisiin vihreän siirtymän etusijamenettelyn jatkosta vuoden 2030 loppuun saakka. Tämän esityksen vaikutukset yhteyspisteviranomaisen toimintaan arvioitaisiin osana mainitun hallituksen esityksen vaikutustenarviointia ja siinä tehtäisiin myös mahdolliset esitykset yhteyspisteviranomaisen voimavarojen lisäämisestä osana laajempaa Lupa- ja valvontaviraston roolia koskevaa kokonaisuutta. Tämän esityksen tavoitteiden toteutuminen olisi myös vahvasti sidoksissa yhden luukun palveluja kehittävässä hankkeessa valmisteltavan hallituksen esityksen ehdotusten toteutumiseen.

Valtiovarainministeriössä on vireillä valtion aluehallinnon uudistusta koskevan laajan, poikkihallinnollisessa yhteistyössä valmisteltavan hallituksen esityksen laatiminen (hanke VM114:00/2023). Hallituksen esitysluonnos on ollut Lausuntopalvelu.fi:ssä laajalla lausuntokierroksella, joka on päättynyt 1.9.2024. Uudistuksessa koottaisiin valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostettaisiin uudet alueelliset elinvoimakeskukset. Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Aluehallinnon uudistus perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan. Uudistuksessa yhdistettäisiin sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten ympäristöasioiden vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa valtakunnallisessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostaisivat yhden yhtenäisen kokonaisuuden. ELY-keskusten jäljelle jäävät tehtävät koottaisiin nykyistä vahvemmilta alueilta elinvoimakeskuksiin. Tällä valmistelussa olevalla hallituksen esityksellä on keskeinen merkitys Lupa- ja valvontaviraston yhteyspisteviranomaistehtävien hoitamisessa ja lupamenettelyille asetettujen määräaikaisten toteutumisessa siltä osin kuin toimivaltaisena lupaviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto.

Eduskunnalle 19.9.2024 annetussa rakentamislain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 101/2024 vp) esitetään kolmen kuukauden määräaikaan rakentamislupahakemuksen käsittelylle. Esityksellä on vaikutusta tämän esityksen mukaisten lupamenettelyille asetettujen määräaikaisten toteutumisessa siltä osin kuin ne koskevat rakentamislupia.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole liityntää talousarvioesitykseen. [täydentyy jatkovalmistelussa]

11 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

11.1 Yhdenvertaisuus

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevalla ehdotuksella joudutettaisiin muitakin uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeita kuin tähänastisia uusiutuvan energian voimalaitoshankkeita. Uusiutuvan energian hankekehittäjät voisivat hyötyä siitä, että tiettyjen hankkeisiin liittyvien menettelyiden kestolle asetettaisiin entistä kattavammin ja entistä lyhyempiä määräaikoja. Muita, kuin uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeita kyseinen jouduttaminen ei koskisi, eli nämä toimijat joutuisivat eri asemaan uusiutuvan energian hankekehittäjien kanssa. Ehdotusta on siis tarpeen tarkastella perustuslain yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n kannalta.

Perustuslain 6 §:ää on punnittava suhteessa vastuuta ympäristöstä koskevaan perustuslain 20 §:än. Sen mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Saman pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 20 §:n 1 momentissa mainittu vastuu kohdistuu perustuslakeja koskevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen (HE 309/1993 vp) mukaan sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Siten säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Pykälän 1 momentin säännös on hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan luonteeltaan lähinnä julistuksenomainen,

mutta perustuslakivaliokunta on sittemmin katsonut, että tämän ns. ympäristöperusoikeuden oikeudellinen merkitys on säätämisaikajankohdan ja silloin esitettyjen julistuksenomaisuuteen viittaavien perustelujen jälkeen vahvistunut (esim. PeVL 69/2018 vp).

Muutettavaksi ehdotetun uusiutuvan energian lupamenettelylain tavoitteena on jouduttaa uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeiden lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia menettelyitä. Se edesauttaa omalta osaltaan vihreän siirtymän vauhdittamista tukevia investointeja suhteessa muihin ympäristövaikutuksia aiheuttaviin hankkeisiin. Esityksen mukaiset lakiehdotukset perustuvat RED III -direktiiviin, jonka taustalla ovat unionin ilmasto- ja energiatavoitteisiin kuuluva tavoite nostaa uusiutuvan energian osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma sekä tarve nopeuttaa irtautumista fossiilisesta energiasta ja tukea uuden teknologian käyttöönottoa. Tällaisten tavoitteiden voi katsoa sopivan hyvin yhteen perustuslain 20 §:n vastuuta ympäristöstä koskevan perusoikeuden kanssa.

Ottaen huomioon lakiehdotusten taustalla olevan RED III -direktiivin tavoite uusiutuvan energian edistämiseksi, joka linkittyy ilmaston- ja ympäristönsuojeluun ja siten perustuslain 20 §:än, voidaan katsoa, että lakiehdotuksessa on tasapainotettu 6 §:n yhdenvertaisuussäännös ja 20 §:n mukainen julkisen vallan velvollisuus pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Energiaomavaraisuuden kasvattaminen suhteessa tuontiin perustuvaan energiaan on myös merkittävä taustalla vaikuttava yhteiskunnallinen tavoite. Ehdotetuilla uusiutuvan energian lupamenettelylain 10, 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitetuilla määräajoilla on siten katsottava olevan yhteiskunnallisesti hyväksyttävät perusteet. Sääntelyehdotuksilla pyritään yhteiskuntakehityksen turvaamiseen vihreiden investointien osalta.

11.2 Vastuu ympäristöstä ja osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 20 §:n 2 momentin on katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan (HE 309/1993 vp, s. 67/I, PeVL 38/1998 vp, s. 2/I).

Perustuslain 20 §:n 2 momentin säännöksellä on läheinen yhteys perustuslain 2 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (HE 1/1998 vp, PeVL 29/2017 vp).

Ympäristöperusoikeuden oikeudellinen merkitys on säätämisaikajankohdan jälkeen vahvistunut. Oikeuskirjallisuudessa ja perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (mm. PeVL 21/1996 vp, PeVL 38/1998 vp, PeVL 10/2014 vp, PeVL 69/2018 vp ja PeVL 55/2018 vp) on omaksuttu tulkinta, jonka mukaan kyse on normatiivisesti velvoittavasta perusoikeussäännöksestä; ympäristöperusoikeussäännöksen ilmaiset ympäristöarvot tulee ottaa huomioon kaikessa ympäristöllisesti merkityksellisessä lainsäädännössä ja lainkäytössä. Ratkaisussa (KHO 2002:86) myös korkein hallinto-oikeus on todennut, että ympäristöperusoikeussäännös ohjaa osaltaan lainsoveltamista ja -tulkintaa

Perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännön mukaan esimerkiksi valitusoikeuden rajoittaminen voi olla kytköksissä perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaiseen mahdollisuuteen vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon (PeVL 33/2006 vp). Valiokunta on pitänyt elinympäristöä koskevan vaikuttamismahdollisuuden kannalta tärkeänä, että muutoksenhakuoikeus säilyy laajana (PeVL 38/1998 vp). Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaisen vaikuttamismahdollisuuden kannalta on siis tärkeää, että riittävät muutoksenhakumahdollisuudet turvataan ja esimerkiksi kuuleminen toteutuu. Säännöksen mukainen toimeksianto ei kuitenkaan estä lainsäädännön kehittämistä, kunhan kansalaisten osallistumisen oikeudet turvataan perustuslain näkökulmasta riittävällä tavalla.

Esityksellä ei puututtaisi uusiutuvan energian lupamenettelylain soveltamisalan piirissä olevien hankkeiden lupamenettelyjä koskevien säädösten voimassa oleviin muutoksenhakuja ja osallistumista koskeviin säännöksiin.

Esityksellä olisi kuitenkin vaikutus joidenkin hankkeiden osallistumista koskeviin oikeuksiin uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 3 a luvussa säädettyä ehdotetun seurauksena. Lain 14 c §:ää koskevan ehdotuksen mukaan luvun säännösten mukaisesti nimetyillä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet vapautettaisiin YVA-lain mukaisesta YVA-menettelystä. Tämän seurauksena kyseisiä yksittäisiä hankkeita koskevat YVA-menettelyn tarjoamat osallistumismahdollisuudet poistuisivat.

Ehdotettujen säännösten mukaan nopean kehittämisen alueiksi tulisi nimetä kuitenkin vain alueita, joilla uusiutuvan energian käyttöönottolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Säännöksissä asetettaisiin myös alueiden valintaa koskevia reunaehtoja, joilla suljettaisiin nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle luontoympäristön kannalta herkkiä alueita. Lisäksi nimeämispäätöksen valmistelun yhteydessä tulisi tehdä SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi, jolla yksittäisille alueille ympäristövaikutustensa näkökulmasta sopivia uusiutuvan energian tuotantomuotoja kartoitettaisiin ja niiden mahdollisia ympäristövaikutuksia arvioitaisiin ja niitä koskevia ympäristöhaittojen lieventämistoimia asetettaisiin. SOVA-lain mukaiseen menettelyyn sisältyy osallistumisoikeudet, ja yleisöllä olisi näin ollen mahdollisuus vaikuttaa alueiden nimeämistä koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi YVA-menettelystä vapautetut hankkeetkin tulisi seuloa sellaisten erittäin todennäköisesti merkittävien ympäristöhaittojen varalta, joita ei SOVA-lain mukaisessa ympäristöarvioinnissa havaittu, ja alistaa ennakoimattomia erittäin todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet normaaliin YVA-menettelyyn.

Huomionarvoista on lisäksi se, että koska nopean kehittämisen alueita olisi tarkoitus nimetä niin, että niillä toteutettavilla hankkeilla ei lähtökohtaisesti muutenkaan olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia, eivät kyseisille alueille sijoittuvat hankkeet muutenkaan useissa tapauksissa edellyttäisi YVA-lain mukaista menettelyä.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen esitetystä 17 a §:ssä vapautettaisiin myös tietyt muut aurinkoenergiaan liittyvät YVA-lain soveltamisen piiristä. Tällä ei kuitenkaan katsottaisi olevan tosiasialista merkitystä YVAan liittyviin osallistumisoikeuksiin, sillä kyseisenlaiset hankkeet eivät muutenkaan YVA-lain soveltamiskäytännössä edellytä YVA-menettelyä.

Vaikka erikseen määriteltyihin lupamenettelyihin ja hallinnollisiin hyväksymismenettelyihin sovellettaisiin uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan lakiehdotuksen

mukaisia määräaikoja, olisi niissä siitä huolimatta noudatettava substanssilaeissa ja hallintolaissa säädettyjä kuulemisaikoja. Määräaikasääntelyllä ei siten olisi vaikutusta lakisääteisiin kuulemisiin.

Energiaomavaraisuuden kasvattaminen suhteessa tuontiin perustuvaan energiaan on myös merkittävä taustalla vaikuttava yhteiskunnallinen tavoite. Ehdotetuilla uusiutuvan energian lupamenettelylain 10, 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitetuilla määräajoilla sekä 3 a luvussa ja 17 a §:ssä tarkoitetuilla YVA-menettelyä koskevilla vapautuksilla on siten katsottava olevan yhteiskunnallisesti hyväksyttävät perusteet. Sääntelyehdotuksilla pyritään yhteiskuntakehityksen turvaamiseen vihreiden investointien osalta.

Edellä esitetyn johdosta ehdotukset uusiutuvan energian lupamenettelylain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja luonnonsuojelulain muuttamiseksi ovat sopusoinnussa perustuslain 20 §:n 2 momentin kanssa.

11.3 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Määräajat

Oikeus viivytyksettömään käsittelyyn on jokaiselle kuuluva perusoikeus. Perustuslain 21 §:n vaatimus käsittelyn viivytyksettömyydestä toistetaan hallintolain 23 §:ssä. Lisäksi hallintolain 23 a §:ssä säädetään käsittelyajan määrittelemisestä. Hallintolaissa ei sen sijaan ole säädetty asian käsittelylle kiinteää määräaika. Asian käsittely ja käsittelyn viivytyksettömyys kuuluvat myös virkamiehen virkavelvollisuuksiin. Valtion virkamieslaissa (750/1994) ja kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) säädetään virkamiesten ja viranhaltijoiden yleisestä velvollisuudesta suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Ehdotetulla lailla asetettaisiin uusiutuvista energialähteistä sähköä tuottavien laitoshankkeiden lupamenettelyille ja muille hallinnollisille hyväksymismenettelyille määräajat. Kansallisessa lainsäädännössä määräaikasääntely on poikkeuksellista. Viivytyksetön käsittely on kansallisessa lainsäädännössä turvattu jo perustuslain 21 §:n ja hallintolain edellä mainittujen säännösten nojalla. Sellaiset tilanteet, joissa on säädetty hallintomenettelyjen enimmäiskestoista, ovat tyypillisesti EU-taustaisia.

Perustuslakivaliokunta on korostanut lausuntokäytännössään, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta ei ole aiemmassa ratkaisukäytännössään katsonut määräaika sääntelyn olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa, vaan pikemminkin katsonut sen edistävän viivytyksettömyysvaatimusta.

Esimerkiksi tapaus PeVL 40/2010 vp koski hallituksen esitystä (HE 88/2010 vp), jonka mukaan markkinaoikeuden tulee antaa päätöksensä asiassa, jossa Kilpailuvirasto on esittänyt yrityskaupan kieltämistä, kolmen kuukauden kuluessa esityksen tekemisestä. Perustuslakivaliokunta ei nostanut määräaika sääntelystä esille mitään ongelmallista, vaan totesi, että käsittelylle asetetut määräajat edistävät perustuslain 21 §:n 1 momentin sen säännöksen toteutumista, jonka mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Tapauksessa PeVL 6/2010 vp perustuslakivaliokunta jopa katsoi, että määräajan asettaminen oli tarpeellista, vaikka hallituksen esityksessä ehdotettiin määräajan poistamista. Kyse oli rakennusten suojelupäätöksistä. Valiokunnan mukaan määräajan asettamista tällaisissa tapauksissa puolsi myös perustuslain 21 §:n 1 momentin säännös oikeudesta saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivästyä. Muun muassa oikeasuhtaisuuden sekä omistajan oikeusturvan ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutumisen varmistamiseksi perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotukseen oli syytä lisätä silloisen rakennussuojelulain säännös, jonka mukaan suojelua koskeva asia on käsiteltävä kahden vuoden kuluessa kiellon antamisesta.

Lakiehdotuksessa ehdotettu määräaika sääntely perustuu EU-sääntelyyn, RED III -direktiivin 16 a–e artiklaan. Sen osalta ei ole käytetty kansallista liikkumavaraa, vaan sääntely perustuu direktiivissä asetettuihin reunaehtoihin ja kansallisia laajennuksia esimerkiksi soveltamisalaan ei ehdoteta. Ehdotettujen määräaikaisten tarkoitus ei ole luoda tavoitekäsitelyaikaa, vaan asettaa käsittelyajalle yläraja. Lakiehdotuksella ei siten puututa perustuslain 21 §:n ja hallintolain vaatimukseen siitä, että käsittelyn tulee olla viivytyksetöntä. Toisin sanoen, vaikka käsittelyaika jäisi alle lakiehdotuksen mukaisen määräajan, asian käsittelyn viivytyksettömyys olisi yhä mahdollista asettaa kyseenalaiseksi hallintolain ja perustuslain nojalla.

Esitetty määräaikaisten soveltamisalan raja uusiuutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyihin voi johtaa vaikutustenarvioinnissa esitetyllä tavalla muiden hankkeiden viivästyminen, kun viranomaiset voivat joutua laittamaan ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien laitosten lupamenettelyt etusijalle. Viranomaisia koskevat kuitenkin perustuslain ja hallintolain viivytyksettömyysvaatimukset myös silloin, kun ne käsittelevät muita hallintoasioita.

Edellä esitetyn huomioiden ehdotuksen mukaista määräaika sääntelyä voidaan pitää perustuslain 21 §:n kannalta hyväksyttävänä.

11.4 Kunnan itsehallinto

Perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Pykälän 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Perustuslain hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) kyseistä säännöstä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kunnan asukkaiden itsehallinnon periaatteeseen kuuluu, että kunnan tulee voida itse päättää tehtävistä, joita se itsehallintonsa nojalla ottaa hoidettavakseen, ja että muuten kunnalle voidaan antaa tehtäviä vain lailla.

Määräajat

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevalla lakiehdotuksella säädettäisiin toimivaltaisia viranomaisia koskevia lupamenettelyjen määräaikaisten noudattamista koskevia

tehtäviä. Perustuslain näkökulmasta on arvioitava, ovatko kyseiset tehtävät uusia tehtäviä ja jos ovat, ovatko ne annettavissa kunnille perustuslain 121 §:n puitteissa.

Perustuslakivaliokunta on kuntien itsehallintoa koskevassa vakiintuneessa käytännössä korostanut, että tehtävistä säädettyä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoritua velvoitteistaan (esim. PeVL 16/2014 vp, PeVL 15/2020 vp).

Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9(2) artiklaan. Sen mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Rahoitusperiaate tulee sovellettavaksi myös, jos kunnilla jo oleviin lakisääteisiin tehtäviin kohdistetaan uutta lainsäädäntöä, joka vaikuttaa kunnan edellytyksiin suoritua näistä uusista velvoitteista (esim. PeVL 41/2014 vp, PeVL 15/2020 vp).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu 121 §:n 1 momentin keskeisenä sisältönä olevan, ettei tavallisella lailla voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (esim. PeVL 26/2017 vp, PeVL 41/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut tehtävän määrittelyä ”uudeksi” lausunnossaan PeVL 30/2013 vp, jota koskevassa esityksessä terveydenhuollon palveluvalikoiman määrittäminen johtaisi kuntien järjestämän terveydenhuollon palvelutarjonnan yhdenmukaistamiseen maanlaajuisesti. Valiokunta totesi, että palveluvalikoimaa määrittelevän toimielimen päätöksillä saattaa tosiasiallisesti olla ainakin välillistä vaikutusta kuntien tai kuntayhtymien järjestämisvastuun sisältöön. Valiokunta ei kuitenkaan katsonut, että kyse olisi ollut perustuslain 121 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kunnille annettavista uusista tehtävistä, vaan lähinnä kunnilla nykyisen lainsäädännön perusteella olevien tehtävien hoitamistavasta.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa laajennettaisiin voimassa olevassa laissa säädettyjen lupamenettelyjen määräaikojen piiriä ja lisäksi joiltain osin lyhennettäisiin voimassa olevan lain mukaisia määräaikoja. Määräajat tulevat suoraan RED III -direktiivin 16 a–e artikloista ja määräaikojen soveltamisala olisi menettelyjen osalta kyseisten artiklojen mukainen. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (esim. PeVL 51/2014 vp). Kansallisessa lainsäädännössä tulee välttää ratkaisuja, jotka ovat ristiriidassa EU-oikeuden kanssa. (esim. PeVL 15/2018 vp, PeVL 26/2017 vp).

Rahoitusperiaate tulee sovellettavaksi, jos kunnilla jo oleviin lakisääteisiin tehtäviin kohdistetaan uutta lainsäädäntöä, joka vaikuttaa kunnan edellytyksiin suoritua näistä uusista velvoitteista (esim. PeVL 16/2014 vp, PeVL 15/2020 vp). On mahdollista, että sitovien määräaikojen soveltamisalan laajeneminen ja joiltain osin lyhentyminen lisäävät toimivaltaisten viranomaisten työtaakkaa ja vaikuttavat kunnan edellytyksiin suoritua uusista tai olemassa olevista velvoitteistaan. Ottaen kuitenkin huomioon sen, että voimassa olevan lain mukaisten määräaikojen noudattaminen ei ole kunnissa aiheuttanut hankaluuksia sekä sen, että kuntien on jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla joka tapauksessa käsiteltävä asianomaiset lupamenettelyt ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevat asiat ilman aiheetonta viivytystä, ei voida katsoa, että uudet määräajat sanottavasti heikentäisivät paikallisviranomaistenvoimavaroja suhteessa lakisääteisiin velvoitteisiinsa Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklan vastaisesti. Esityksen ei myöskään katsota perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön vastaisesti tekevän kunnallista itsehallintoa asiallisesti ottaen merkityksettömäksi.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden kartoittaminen ja nimeäminen on samankaltaista alueidenkäyttöä koskevaa suunnittelua kuin kuntien alueidenkäyttöön liittyvä päätöksenteko. Nopean kehittämisen alueilla ei kuitenkaan olisi tarkoitus edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön vastaisesti puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi. Kunnille jäisi nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevan päätöksen antamisen jälkeenkin oikeus omassa päätöksenteossaan osoittaa kyseistä uusiutuvan energian muotoa kyseiselle alueelle. Velvoite nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen perustuu RED III -direktiivin 15 c artiklaan.

Artiklan täytäntöönpanon valmistelussa tarkasteltiin myös mahdollisuutta osoittaa nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskeva velvollisuus kunnille, mutta se katsottiin edellä 5.1 jaksossa käsitellyllä tavalla epätarkoituksenmukaiseksi tavaksi täytäntöönpanna direktiivin velvoitteet. Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 14 b §:ssä esitetään lisäksi kansallisina lisäyksinä säädettävän, että alueiden nimeämispäätösten valmistelussa tulee varata päätöksen vaikutusalueen kunnille osallistumismahdollisuudet. Lisäksi kansallisena lisäyksenä ehdotetaan mainitun lakiehdotuksen 14 d §:ään varattavaksi asianomaiselle kunnalle ennakoimattomien haittavaikutusten seulonnalla kunnille tilaisuus lausua pykälässä tarkoitettussa menettelyssä.

Ehdotusten arvioidaan olevan sopusoinnussa perustuslain 121 §:n 4 momentin vaatimusten kanssa.

11.5 Saamelaisten oikeudet

Saamelaisilla alkuperäiskansana on perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tällä perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisen kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista. Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin perusteella saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvia perinteisiä elinkeinoja ovat kalastus, poronhoito ja metsästyks (ks. HE 309/1993 vp, s. 65/II ja esim. PeVL 3/1990 vp, s. 2—3, PeVL 29/2004 vp, s. 2 ja PeVL 40/2009 vp, s. 2) sekä näiden perinteisten elinkeinojen nykyaikaiset soveltamismuodot (PeVL 5/2017 vp, s. 6, PeVL 1/2016 vp, s. 4 ja PeVL 38/2004 vp, s. 4/II).

Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean mukaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen SopS 6/1976, KP-sopimus) 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen siten, että saamelaisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, taloudellinen kannattavuus säilyy.

Perustuslakivaliokunta on suhtautunut käytännössä saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien rajoitukseen tiukasti, joten sääntelyyn on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Saamelaisten oikeuksiin liittyvää lainsäädäntöä tulee lukea perus- ja ihmisoikeusmyönteisesti, mikä tarkoittaa sitä, että ihmisoikeudet asettavat vähimmäissuojan kansallisen lain säädännön tulkinnoille ja soveltamiselle.

Ehdotetun uusiutuvan energian lupamenettelylain 3 a lukuun ehdotettavilla uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet saattavat sijoittua saamelaisten kotiseutualueelle. Erityisesti nopean

kehittämisen alueilla soveltuva YVA-menettelyä koskeva vapautus saattaa olla merkityksellinen alkuperäiskansojen oikeuksien näkökulmasta. Ottaen kuitenkin huomioon alueiden nimeämiseen sovellettava SOVA-menettely ja YVA-vapautuksen piirissä olevia hankkeita koskeva seulonta sekä edellä 11.2 ja 11.4 jaksoissa nopean kehittämisen alueista todettu, katsotaan alkuperäiskansojen oikeuksien tulevan turvatuiksi riittävällä tavalla.

Ehdotusten arvioidaan olevan sopusoinnussa perustuslain 17 §:n 3 momentin vaatimusten kanssa.

11.6 Perustuslain 2 §:n 3 momentista, 80 §:stä ja 119 §:n 2 momentista johtuvat vaatimukset

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lailla säätämisen yleinen vaatimus johdetaan perusoikeussäännösten nimenomaisista sääntelyvarauksista ja muista lakiviitauksista sekä lain alaa koskevasta perustuslain 80 §:n säännöksestä. Lailla on sen mukaan säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Säännöksessä edellytetään, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset annetaan lailla. Asetuksen antaja voidaan lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuuttavan lain on tällöin täytettävä vaatimukset lain täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Lailla on säädettävä myös perustuslain mukaan muuten lain alaan kuuluvista asioista.

Perustuslain 119 §:ssä säädetään valtionhallinnosta. Esityksen kannalta merkityksellinen on mainitun 119 §:n 2 momentti, jonka mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (HE 1/1998 vp s. 174/II, PeVL 5/2008 vp, s. 2/D.) valtionhallinnon toimielinten yleisinä perusteina on pidettävä muun muassa pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia. Julkisen vallan käsite perustuslain 119 §:n 2 momentissa saa sisältönsä perustuslain 2 §:n 3 momentista, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Julkisen vallan käyttämisestä olisi siten kysymys esimerkiksi silloin, kun yksikkö voi antaa perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeussääntöjä tai tehdä päätöksiä yksilön oikeuksista, velvollisuuksista. Jos valtionhallinnon toimielimelle kuuluu tämän kaltaisia tehtäviä, toimielimen yleisistä perusteista tulisi säätää lailla. Perustuslain varsin yleisellä 119 §:n 2 momentin säännöksellä on ollut tarkoitus mahdollistaa valtion alue- ja paikallishallinnon joustava kehittäminen.

Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen edellyttää, että julkisen vallan käyttäjällä on aina viime kädessä eduskunnan säätämään lakiin palautettavissa oleva toimivaltaperuste. Viranomaisella ei siten voi olla sellaista julkisen vallan käyttämistä tarkoittavaa toimivaltaa, jolla ei ole nimenomaista tukea laissa. Lähtökohtana on, että kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista. Ehdotettu uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamisesta annettava laki sisältäisi laissa tarkoitettujen yhteyspisteviranomaisen tehtäviä useissa pykälissä. Lisäksi uudelle valtion Lupa- ja valvontavirastolle annettaisiin laissa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen ja alueilla noudatettavaan menettelyyn liittyviä tehtäviä. Laissa säädettäisiin nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen liittyviä rajoituksia sekä menettelyllisiä vaatimuksia. Sääntelyn voidaan katsoa muodostavan riittävän perustan julkisen vallan toiminnalle.

Ehdotettuun lakiin sisältyy asetuksenantovaltuuksia, joten esitystä on arvioitava perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta. Sen mukaan asetuksia voidaan antaa perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen sisältyy myös valtioneuvostolle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia sen 12, 14 b ja 14 f §:ssä.

Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esim. PeVL 25/2005 vp ja PeVL 1/2004 vp). Asetuksenantovaltuuden sisällön tulee ilmetä selvästi laista ja se tulee myös rajata riittävän selkeästi. Perustuslakivaliokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota siihen, että perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa, ja että valtuus on syytä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (esim. PeVL 49/2014 vp ja PeVL 10/2016 vp).

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin mainittuun lakiin ehdotetun 12, 14 b ja 14 f §:n nojalla antaa lähinnä menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä. Ehdotetut asetuksenantovaltuudet on sijoitettu asianomaisen säännöksen yhteyteen, joka sisältää säänneltävästä asiasta perussäännökset. Ehdotettujen asetuksenantovaltuuksien voidaan katsoa perustuvan riittävän täsmällisiin ja tarkkarajaisiin säännöksiin yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Asetuksenantovaltuuksien voidaan siten katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimukset.

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Koska Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/2413 direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 14 §:n 1 momentti,

muutetaan 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 4 ja 5 kohta, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 3 ja 9 kohta ja 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12, 13 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 18 ja 19 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 759/2023 sekä 9 §:n 1 momentin 3 kohta ja osaksi 13 §:n 1 momentti laissa 38/2023,

lisätään 3 §:ään uusi 10 kohta, 7 §:ään uusi 4 momentti, 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 38/2023 ja 759/2023, uudet 11 ja 12 kohta, lakiin uusi 10 a ja b §, uusi 3 a luku sekä uusi 17 a §, seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä niissä sovellettavista määräajoista.

Tätä lakia sovelletaan tässä laissa erikseen mainittuihin ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), lannoitelain (711/2022), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus), ilmailulain (864/2014), alueidenkäyttölain (132/1999), rakentamislain (751/2023), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), sähkömarkkinalain (588/2013), päästökauppalain (1270/2023), tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013), aluevalvontalain (755/2000), ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain (252/2017) ja painelaitelain (1144/2016) mukaisesti lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin, siten kuin jäljempänä tässä laissa tarkemmin säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *uusiutuvalla energialla* tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä;

5) *uusiutuvan energian tuotantolaitoksella* sellaista energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on mahdollisia käynnistys- ja varapolttoaineita huomioon ottamatta uusiutuvaa, sen samalla paikalla sijaitsevia energiavarastoja sekä laitoksen sähkö-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavia rakenteita;

4 §

Yhteispisteviranomainen

Yhteispisteviranomainen huolehtii 5 §:ssä mainittuihin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvästä menettelyllisestä neuvonnasta. Lain 8 §:ssä säädetystä sähköisen yhteispisteen kautta annettavasta hakijan neuvonnasta yhteispisteviranomainen huolehtii yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Lisäksi yhteispisteviranomainen huolehtii 12 §:ssä säädetystä määräaikojen noudattamisen varmistamisesta.

7 §

Sähköinen asiointi

Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristöasioiden käsittelyyn sovelletaan lisäksi, mitä eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain (/) 5 §:ssä säädetään sähköisestä asioinnista.

9 §

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan:

3) luonnonsuojelulain 66 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn luontotyyppien hävittämis- ja heikentämiskiellosta sekä 83 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn eliölajien suojelua koskevista säännöksistä;

9) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 §:n mukaiseen hyödyntämisoikeusmenettelyyn sekä 7 §:n mukaiseen menettelyyn suostumuksen antamisesta rakentamiseen talousvyöhykkeellä;

11) päästökauppalain 6 luvun mukaiseen päästölupamenettelyyn; sekä

12) eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain 33 §:n ja sivutuoteasetuksen 23 ja 24 artiklan mukaisesti rekisteröinti- ja hyväksyntämenettelyihin.

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan myös 1 momentissa mainittujen lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä.

10 §

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen menettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää:

1) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat maa-alueille sijoituvia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia tai uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä;

2) kahta vuotta silloin, kun ne koskevat merialueille sijoituvia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia tai uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä;

3) kolmea vuotta silloin, kun ne koskevat muuta merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa; tai

4) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat muuta maa-alueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa.

Toimivaltaisen viranomaisen on todettava lupahakemus täydelliseksi 45 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheetonta viivytystä ilmoita hakijalle mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia.

10 a §

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla

Poiketen siitä, mitä edellä 10 §:ssä säädetään, tämän lain 3 a luvussa tarkoitetuille uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille suunniteltavien, alueen nimittämispäätöksessä määriteltyjen ehtojen mukaisten uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen menettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää:

1) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat alle 150 kilowatin merituulivoimaloita tai merituulivoimaloiden päivittämistä;

2) kuutta kuukautta silloin, kun ne koskevat maa-alueille sijoituvia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia tai uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä;

3) kahta vuotta silloin, kun ne koskevat muuta merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa; tai

4) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat muuta maa-alueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa.

Toimivaltaisen viranomaisen on todettava lupahakemus täydelliseksi 30 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheetonta viivytystä ilmoita hakijalle mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia.

10 b §

Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Poiketen siitä, mitä edellä 10 ja 10 a §:ssä säädetään, 9 §:ssä mainittujen menettelyjen kesto yhteensä ei saa ylittää:

1) yhtä kuukautta silloin, kun ne koskevat teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteiden asentamista;

2) kolmea kuukautta silloin, kun ne koskevat muiden aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentamista muihin kuin aurinkoenergian tuotantoon tai

energian varastointiin ensisijaisesti tarkoitettuihin olemassa oleviin tai tuleviin rakenteisiin, keinotekoisia vedenpintoja lukuun ottamatta;

3) yhtä kuukautta silloin, kun ne koskevat teholtaan alle 50 megawatin muita lämpöpumppuja kuin maalämpöpumppuja; tai

4) kolmea kuukautta silloin, kun ne koskevat alle 50 megawatin maalämpöpumppuja.

Edellä 2–4 kohdissa tarkoitettuja määräaikoja ei sovelleta silloin, kun laite asennetaan rakennukseen tai rakennelmaan, joka on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010), kirkkolain (652/2023) tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) nojalla tai jota koskee alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tai asemakaavan suojelumääräys tai joka kuuluu maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1987) mukaisen maailmanperintöluettelon kohteeseen taikka joka sijaitsee muinaismuistolain (295/1965) mukaisen rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella.

Jos toimivaltainen viranomainen ei 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa anna hakijalle vastausta yhden kuukauden kuluessa täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta, lupa katsotaan myönnettyksi edellyttäen, että aurinkoenergialaitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkoliitännän olemassa olevaa kapasiteettia.

11 §

Määräajan laskeminen

Edellä 10, 10 a ja 10 b §:ssä säädetty määrääjat sisältävät kaikki lupamenettelyn ja muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn vaiheet lupahakemuksen täydellisyyspäätöksen tiedoksiantoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen 9 §:ssä mainittua menettelyä koskevan asian hakemuksen täydellisyyspäätöksen tiedoksiantoon.

12 §

Määräaikojen noudattamisen varmistaminen

Yhteyspisteviranomaisen on varmistettava, että 9 §:ssä mainittuja menettelyitä koskevia 10, 10 a ja 10 b §:ssä säädettyjä määräaikoja noudatetaan.

Jos uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä on useampi 9 §:ssä mainittu menettely, on toimivaltaisten viranomaisten huolehdittava määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista. Yhteyspisteviranomaisen on avustettava toimivaltaisia viranomaisia tarvittaessa sopimaan menettelyjen käsittelyajoista.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava, että sähköisessä yhteyspisteessä on ajantasaiset tiedot 9 §:ssä mainitun menettelyn käsittelyvaiheesta, jos hakija asioi sähköisen yhteyspisteen kautta.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa uusiutuvan energian tuotantolaitoksen 9 §:ssä mainittua lupamenettelyä tai muuta hallinnollista hyväksymismenettelyä koskevan asian vireilletulosta ja sitä koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta hakijalle, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan sovellu edellä 10 b §:ssä säädettyjen määräaikojen piirissä oleviin laitteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten välisestä menettelystä 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä toimivaltaisten viranomaisten 4 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

13 §

Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen

Edellä 10, 10 a ja 10 b §:ssä säädettyjä määräaikoja pidennetään vastaavalla ajalla, joka kuuluu tämän lain 9 §:ssä mainittuja menettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa.

Yhteyspisteviranomaisen voi pidentää 10 ja 10 a §:n mukaisia määräaikoja silloin, kun se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua. Määräaikojen pidentämisen enimmäismäärät ovat:

- 1) 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisten määräaikojen osalta kolme kuukautta;
 - 2) 10 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan mukaisten määräaikojen osalta kuusi kuukautta;
 - 3) 10 a §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdan mukaisten määräaikojen osalta kuusi kuukautta; sekä
 - 4) 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisten määräaikojen osalta kolme kuukautta.
-

3 a luku

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

14 a §

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeäminen

Valtion lupa- ja valvontavirasto voi nimetä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiksi sellaisia alueita, joilla uusiutuvan energian käyttöönottolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Alueiden valinnassa tulee asettaa etusijalle keinotekoiset tai rakennetut pinnat ja ihmistoiminnan seurauksena muutetut alueet.

Nimettävien alueiden ulkopuolelle tulee jättää:

- 1) alueet, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista;
- 2) ojittamattomat luonnontilaiset suoalueet;
- 3) Euroopan unionin Natura 2000 -verkostoon sekä luonnonsuojelulain 43, 64, 73, 77, 78 ja 79 §:n soveltamisalaan kuuluvat alueet;
- 4) tärkeimmät lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreitit; sekä
- 5) muut sellaiset alueet, jotka on luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyysskartoituksissa tai vastaavissa selvityksissä todettu olevan alttiita merkittäville ympäristövaikutuksille.

14 b §

Alueiden nimeämistä koskeva päätös

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevassa päätöksessä tulee yksilöidä kunkin alueen osalta ne uusiutuvan energian tuotantomuodot, joita varten alue nimitään. Päätöksessä tulee lisäksi määrätä kunkin alueen osalta lieventämistoimenpiteitä koskevat ehdot, joita alueella tulee noudattaa haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi.

Päätös ja sen sisältämät haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet tulee ennen päätöksen antamista arvioida viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) 8–11 §:n mukaisesti. Päätöksen valmistelu tulee maini-

tussa laissa säädetyn lisäksi järjestää siten, että päätöksen vaikutusalueen kunnilla on mahdollisuus saada tietoja päätöksen ja ympäristöselostuksen valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lieventämistoimenpiteitä koskevista ehdoista.

14 c §

Ympäristövaikutusten arviointi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettaviin uusiutuvan energian hankkeisiin ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettua hankkeiden ja suunnitelmien arviointia silloin, kun ne noudattavat edellä 14 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä koskevia ehtoja ja kun ne eivät aiheuta todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU liitteessä II olevan 3 kohdan a, b, d, h ja i alakohdassa ja 6 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja hankkeita.

14 d §

Ennakoimattomien haittavaikutusten selvittäminen

Valtion lupa- ja valvontaviraston tulee seuloa 14 c §:ssä tarkoitettuja hankkeita sellaisen erittäin todennäköisesti merkittävien haittavaikutusten tunnistamiseksi, joita ei havaittu alueen nimeämispäätöksen yhteydessä tehdyssä viranomaisen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Laitoksen vaikutusalueen kunnille tulee varata tilaisuus lausua asiasta.

Hankkeiden seulonta on tehtävä 45 päivän kuluessa siitä, kun yhteyspisteviranomaisen on saanut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitosten sekä uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika on kuitenkin 30 päivää.

Seulonnan lopputuloksesta on annettava päätös. Silloin, kun edellä 1 momentissa tarkoitettuja ennakoimattomia haittavaikutuksia havaitaan, tulee päätöksessä käsitellä sitä, voidaanko niitä lieventää hakijan esittämällä tai 14 b §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä.

Päätös on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

Mikäli edellä tarkoitettu seulonta koskee olemassa olevan uusiutuvan energian voimalaitoksen muuttamista, seulonta tulee kohdentaa muutoksen vaikutuksiin alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

Edellä 1–5 momentissa säädettyä ei sovelleta sellaiseen aurinkovoimalan muuttamiseen, johon ei liity lisätilan käyttöä ja jossa noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja 14 b §:ssä tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä.

14 e §

Ennakoimattomien haittavaikutusten arviointi

Edellä 14 d §:ssä tarkoitetut ennakoimattomat haittavaikutukset, joita ei voida lieventää hakijan esittämällä tai 14 b §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä, tulee arvioida ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisessa ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu arviointi tulee mainituissa laeissa säädetystä poiketen kohdentaa 14 d §:ssä tarkoitetussa päätöksessä todettuihin erittäin todennäköisesti merkittäviin haittavaikutuksiin.

14 f §

Hakijalta edellytettävät tiedot

Hakijan tulee tässä luvussa tarkoitettua seulontaa ja ennakoimattomien haittavaikutusten arviointia varten toimittaa yhteyspisteviranomaiselle riittävät tiedot hankkeesta, sen aiheuttamista haitallisista ympäristövaikutuksista sekä suunnitelluista toimenpiteistä ympäristövaikutusten välttämiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi.

Hakijan yhteyspisteviranomaiselle toimitettavista tiedoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Menettelykäsikirjan sisältö

Menettelykäsikirja sisältää kokonaisvaltaisesti ohjeistusta kaikille hankekehittäjille uusiutuvan energian tuotantolaitoksien lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä, pitäen sisällään myös itse tuotettua energiaa käyttävien kuluttajien hankkeet ja uusiutuvan energian yhteisöt.

17 a §

Ympäristövaikutusten arviointi eräissä tilanteissa

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa ja luonnonsuojelulaissa säädetystä poiketen olemassa oleviin tai tuleviin keinotekoisiiin rakenteisiin asennettaviin aurinkoenergialaitteisiin ei sovelleta mainitussa laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettua hankkeiden ja suunnitelmien arviointia.

Edellä 1 momentissa mainittu ei kuitenkaan koske keinotekoisien vesien pinnoille asennettavia aurinkoenergialaitteita.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa säädetystä poiketen olemassa olevien aurinkovoimaloiden muuttamiseen ei sovelleta mainitussa laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, jos hankkeen muuttamiseen ei liity lisätilan käyttöä ja jos hankkeen muutoksessa noudatetaan alkuperäisen aurinkovoimalan osalta asetettuja ympäristövaikutuksia koskevia ehtoja.

Sen lisäksi, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa säädetään, olemassa olevan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen muuttamista koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely tulee rajata koskemaan hankkeen muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

18 §

Ohjaus ja seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle. Lain 2 luvussa tarkoitettun sähköisen asioinnin ja neuvonnan osalta yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat kuitenkin yhdessä ympäristöministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle.

19 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Tämän lain mukaisiin päätöksiin voi hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Muutosta 14 a ja d §:ssä tarkoitettuun päätöksen saa hakea ne, joiden oikeutta, velvollisuutta tai etua asia saattaa koskea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 7 §:n 4 momentti ja 14 a–14 f § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026. [] elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ennen 14 a §:n voimaantuloa tarvittaessa valmistella 14 a §:ssä tarkoitettua uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevaa päätöstä.

Ennen tämän lain säännösten voimaantuloa vireille tullut 9 §:ssä tarkoitettu lupamenettely tai muu hallinnollinen hyväksymismenettely käsitellään noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 5 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 a luvussa tarkoitetuilla nopean kehittämisen alueilla sovelletaan edellä 3 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä. Mainitun lain 17 a §:n 1–3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan edellä 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 17 a §:ssä säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään luonnonsuojelulain 35 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

35 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 a luvussa tarkoitetuilla uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovelletaan edellä 1–3 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä. Mainitun lain 17 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan edellä 1–3 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 17 a §:ssä säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen

1.

Laki

uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 14 §:n 1 momentti,

muutetaan 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 4 ja 5 kohta, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 3 ja 9 kohta ja 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12, 13 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 18 ja 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 759/2023 sekä 9 §:n 1 momentin 3 kohta ja osaksi 13 §:n 1 momentti laissa 38/2023,

lisätään 3 §:ään uusi 10 kohta, 7 §:ään uusi 4 momentti, 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 38/2023 ja 759/2023, uudet 11 ja 12 kohta, lakiin uusi 10 a ja b §, uusi 3 a luku sekä uusi 17 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä uusiutuvan energian voimalaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa hyväksymismenettelyissä sovellettavista määräajoista.

Tätä lakia sovelletaan tässä laissa erikseen mainittuihin ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), lannoitelain (711/2022), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssään-

Tässä laissa säädetään sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä *niissä* sovellettavista määräajoista.

Tätä lakia sovelletaan tässä laissa erikseen mainittuihin ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), lannoitelain (711/2022), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssään-

nöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus), ilmailulain (864/2014), alueidenkäyttölain (132/1999), rakentamislain (751/2023), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), sähkömarkkinalain (588/2013), päästökauppalain (311/2011), tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013), aluevalvontalain (755/2000), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) ja painelaitelain (1144/2016) mukaisiin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin, siten kuin jäljempänä tässä laissa tarkemmin säädetään.

nöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus), ilmailulain (864/2014), alueidenkäyttölain (132/1999), rakentamislain (751/2023), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), sähkömarkkinalain (588/2013), päästökauppalain (1270/2023), tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013), aluevalvontalain (755/2000), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) ja painelaitelain (1144/2016) mukaisiin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin, siten kuin jäljempänä tässä laissa tarkemmin säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *uusiutuvalla energialla* tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä;

5) *uusiutuvan energian tuotantolaitoksella* energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on täysin tai osittain uusiutuvaa;

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *uusiutuvalla energialla* tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä;

5) *uusiutuvan energian tuotantolaitoksella sellaista* energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on *mahdollisia käynnistys- ja varapolttoaineita huomioon ottamatta uusiutuvaa, sen samalla paikalla sijaitsevia energiavarastoja sekä laitoksen sähkö-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavia rakenteita*;

Voimassa oleva laki

4 §

Yhteyspisteviranomainen

Yhteyspisteviranomainen huolehtii 8 §:ssä säädetystä sähköisen yhteyspisteen kautta annettavasta hakijan neuvonnasta yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Lisäksi yhteyspisteviranomainen huolehtii 5 §:ssä mainittuihin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvästä menettelyllisestä neuvonnasta.

7 §

Sähköinen asiointi

[Uusi momentti]

9 §

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan:

3) luonnonsuojelulain 66 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn luontotyyppien hävittämis- ja heikentämiskiellosta;

Ehdotus

4 §

Yhteyspisteviranomainen

Yhteyspisteviranomainen huolehtii 5 §:ssä mainittuihin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvästä menettelyllisestä neuvonnasta. Lain 8 §:ssä säädetystä sähköisen yhteyspisteen kautta annettavasta hakijan neuvonnasta yhteyspisteviranomainen huolehtii yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Lisäksi yhteyspisteviranomainen huolehtii 12 §:ssä säädetystä määräaikojen noudattamisen varmistamisesta.

7 §

Sähköinen asiointi

Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristöasioiden käsitteelyyn sovelletaan lisäksi, mitä eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain (/) 5 §:ssä säädetään sähköisestä asioinnista.

9 §

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan:

3) luonnonsuojelulain 66 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn luontotyyppien hävittämis- ja heikentämiskiellosta sekä 83 §:n mukaiseen poikkeukseen eliölajien suojelua koskevista säännöksistä;

9) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 7 §:n mukaiseen menettelyyn suostumuksen antamisesta rakentamiseen talousvyöhykkeellä;

9) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 §:n mukaiseen hyödyntämisoikeusmenettelyyn sekä 7 §:n mukaiseen menettelyyn suostumuksen antamisesta rakentamiseen talousvyöhykkeellä;

[Uudet kohdat]

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan myös 1 momentissa mainittujen lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä.

11) päästökauppain 6 luvun mukaiseen päästölupamenettelyyn; sekä

12) eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain 33 §:n ja sivutuoteasetuksen 23 ja 24 artiklan mukaisiin rekisteröinti- ja hyväksyntämenettelyihin.

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan myös 1 momentissa mainittujen lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä.

10 §

Uusiutuvan energian voimalaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää kahta vuotta.

Uusiutuvan energian voimalaitoksen, jonka sähköntuotantokapasiteetti on alle 150 kilowattia, 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää yhtä vuotta.

Uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittämistä koskevien 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää yhtä vuotta.

Toimivaltaisten viranomaisten on käsiteltävä 9 §:ssä mainittuja menettelyitä koskevat asiat 1–3 momentissa säädettyjen määräaikojen puitteissa. Jos uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä

10 §

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen menettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää:

1) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat maa-alueille sijoituvia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä;

2) kahta vuotta silloin, kun ne koskevat merialueille sijoituvia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä;

3) kolmea vuotta silloin, kun ne koskevat muuta merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa; tai

4) kahta vuotta silloin, kun ne koskevat muuta maa-alueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa.

Toimivaltaisen viranomaisen on todettava lupahakemus täydelliseksi 45 päivän kuluessa

Voimassa oleva laki

on useampi 9 §:ssä mainittu lupamenettely tai muu hallinnollinen hyväksymismenettely, on toimivaltaisten viranomaisten huolehdittava määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista. Yhteyspisteviranomaisen on avustettava toimivaltaisia viranomaisia tarvittaessa sopimaan menettelyjen käsittelyajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten välisestä menettelystä 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa.

[Uusi momentti]

Ehdotus

hakemuksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheetonta viivytystä ilmoita hakijalle mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia.

10 a §

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla

Poiketen siitä, mitä edellä 10 §:ssä säädetään, tämän lain 3 a luvussa tarkoitetuille uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille suunniteltavien, alueen nimittämispäätöksessä määriteltyjen ehtojen mukaisten uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen menettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää:

1) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat alle 150 kilowatin merituulivoimaloita tai merituulivoimaloiden päivittämistä;

2) kuutta kuukautta silloin, kun ne koskevat maa-alueille sijoitettavia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia tai uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä;

3) kahta vuotta silloin, kun ne koskevat muuta merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa; tai

4) yhtä vuotta silloin, kun ne koskevat muuta maa-alueilla tuotettavaa uusiutuvaa energiaa.

Toimivaltaisen viranomaisen on todettava lupahakemus täydelliseksi 30 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheetonta viivytystä ilmoita hakijalle

mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia.

10 b §

Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Poiketen siitä, mitä edellä 10 ja 10 a §:ssä säädetään, 9 §:ssä mainittujen menettelyjen kesto yhteensä ei saa ylittää:

1) yhtä kuukautta silloin, kun ne koskevat teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteiden asentamista;

2) kolmea kuukautta silloin, kun ne koskevat muiden aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentamista muihin kuin aurinkoenergian tuotantoon tai energian varastointiin ensisijaisesti tarkoitettuihin olemassa oleviin tai tuleviin rakenteisiin, keinotekoisia vedenpintoja lukuun ottamatta;

3) yhtä kuukautta silloin, kun ne koskevat teholtaan alle 50 megawatin muita lämpöpumppuja kuin maalämpöpumppuja; tai

4) kolmea kuukautta silloin, kun ne koskevat alle 50 megawatin maalämpöpumppuja.

Edellä 2–4 kohdissa tarkoitettuja määräaikoja ei sovelleta silloin, kun laite asennetaan rakennukseen tai rakennelmaan, joka on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010), kirkkolain (652/2023) tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) nojalla tai jota koskee alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tai asemakaavan suojelumääräys tai joka kuuluu maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1987) mukaisen maailmanperintöluettelon kohteeseen taikka joka sijaitsee muinaismuistolain (295/1965) mukaisen rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella.

Jos toimivaltainen viranomainen ei 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa anna hakijalle vastausta yhden kuukauden ku-

11 §

Määräajan laskeminen

Edellä 10 §:ssä säädettyt määräajat sisältävät kaikki lupamenettelyn ja muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn vaiheet *asian vireillepanosta* päätöksen tiedoksiantoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen 9 §:ssä mainittua lupamenettelyä tai hallinnollista hyväksymismenettelyä koskevan asian vireillepanosta.

12 §

Määräaikojen seuranta

Yhteyspisteviranomaisen on seurattava 10 §:ssä tarkoitettujen määräaikojen toteutumista.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava, että sähköisessä yhteyspisteessä on ajantasaiset tiedot 9 §:ssä mainitun *lupamenettelyn tai muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn* käsittelyvaiheesta, jos hakija asioi sähköisen yhteyspisteen kautta.

11 §

Määräajan laskeminen

luessa täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta, lupa katsotaan myönnettyksi edellyttäen, että aurinkoenergialaitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkkoliitännän olemassa olevaa kapasiteettia.

Edellä 10, 10 a ja 10 b §:ssä säädettyt määräajat sisältävät kaikki lupamenettelyn ja muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn vaiheet *lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta* päätöksen tiedoksiantoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen 9 §:ssä mainittua menettelyä koskevan asian hakemuksen täydellisyyden toteamisesta.

12 §

Määräaikojen noudattamisen varmistaminen

Yhteyspisteviranomaisen on varmistettava, että 9 §:ssä mainittuja menettelyitä koskevia 10, 10 a ja 10 b §:ssä säädettyjä määräaikoja noudatetaan.

Jos uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä on useampi 9 §:ssä mainittu menettely, on toimivaltaisten viranomaisten huolehdittava määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista. Yhteyspisteviranomaisen on avustettava toimivaltaisia viranomaisia tarvittaessa sopimaan menettelyjen käsittelyajoista.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava, että sähköisessä yhteyspisteessä on ajantasaiset tiedot 9 §:ssä mainitun *menettelyn* käsittelyvaiheesta, jos hakija asioi sähköisen yhteyspisteen kautta.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa voimalaitoksen 9 §:ssä mainittua lupamenettelyä tai muuta hallinnollista hyväksymismenettelyä koskevan asian vireilletulosta ja sitä koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta hakijalle, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta.

Tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen

Edellä 10 §:ssä säädettyä määräaika pidentään vastaavalla ajalla, joka kuuluu:

- 1) luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisessa poikkeusmenettelyssä;
- 2) päästökauppain 8 §:n mukaisessa päästölupamenettelyssä;
- 3) tämän lain 9 §:ssä mainittuja lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa.

Yhteyspisteviranomainen voi pidentää 10 §:n mukaista määräaika enintään yhdellä vuodella, jos se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa uusiutuvan energian tuotantolaitoksen 9 §:ssä mainittua lupamenettelyä tai muuta hallinnollista hyväksymismenettelyä koskevan asian vireilletulosta ja sitä koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta hakijalle, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta. *Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan sovellu edellä 10 b §:ssä säädettyjen määräaikojen piirissä oleviin laitteisiin.*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten välisestä menettelystä 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa sekä toimivaltaisten viranomaisten 4 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

13 §

Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen

Edellä 10, 10 a ja 10 b §:ssä säädettyjä määräaikoja pidentetään vastaavalla ajalla, joka kuuluu tämän lain 9 §:ssä mainittuja menettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa.

Yhteyspisteviranomainen voi pidentää 10 ja 10 a §:n mukaisia määräaikoja silloin, kun se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua. *Määräaikojen pidentämisen enimmäismäärät ovat:*

- 1) 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisien määräaikojen osalta kolme kuukautta;
- 2) 10 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan mukaisien määräaikojen osalta kuusi kuukautta;
- 3) 10 a §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdan mukaisien määräaikojen osalta kuusi kuukautta; sekä
- 4) 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisten määräaikojen osalta kolme kuukautta.

[Uusi luku]

3 a Luku

***Uusiutuvan energian nopean kehittämisen
alueet***

14 a §

*Uusiutuvan energian nopean kehittämisen
alueiden nimeäminen*

Valtion lupa- ja valvontavirasto voi nimetä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiksi sellaisia alueita, joilla uusiutuvan energian käyttöönottolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Alueiden valinnassa tulee asettaa etusijalle keinotekoiset tai rakennetut pinnat ja ihmistoiminnan seurauksena muutetut alueet.

Nimettävien alueiden ulkopuolelle tulee jättää:

- 1) alueet, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista;*
- 2) ojittamattomat luonnontilaiset suoalueet;*
- 3) Euroopan unionin Natura 2000 -verkkoon sekä luonnonsuojelulain 43, 64, 73, 77, 78 ja 79 §:n soveltamisalaan kuuluvat alueet;*
- 4) tärkeimmät lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreitit; sekä*
- 5) muut sellaiset alueet, jotka on luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyyssarkoituksissa tai vastaavissa selvityksissä todettu olevan alttiita merkittäville ympäristövaikutuksille.*

14 b §

Alueiden nimeämistä koskeva päätös

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevassa päätöksessä tulee yksilöidä kunkin alueen osalta ne uusiutuvan energian tuotantomuodot, joita varten alue nimetään. Päätöksessä tulee lisäksi määrätä kunkin alueen osalta lieventämistoimenpiteitä koskevat ehdot, joita alueella tulee noudattaa haitallisten ympäristövaikutusten

välttämiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi.

Päätös ja sen sisältämät haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet tulee ennen päätöksen antamista arvioida viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) 8–11 §:n mukaisesti. Päätöksen valmistelu tulee mainitussa laissa säädetyn lisäksi järjestää siten, että päätöksen vaikutusalueen kunnilla on mahdollisuus saada tietoja päätöksen ja ympäristöselostuksen valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lieventämistoimenpiteitä koskevista ehdoista.

14 c §

Ympäristövaikutusten arviointi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettaviin uusiutuvan energian hankkeisiin ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettua hankkeiden ja suunnitelmien arviointia silloin, kun ne noudattavat edellä 14 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä koskevia ehtoja ja kun ne eivät aiheuta todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa..

Edellä 1 momentissa säädetty koskee tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU liitteessä II olevan 3 kohdan a, b, d, h ja i alakohdassa ja 6 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja hankkeita.

14 d §

Ennakoimattomien haittavaikutusten selvittäminen

Valtion lupa- ja valvontaviraston tulee seuloa 14 c §:ssä tarkoitettut hankkeet sellaisten erittäin todennäköisesti merkittävien haittavaikutusten tunnistamiseksi, joita ei havaittu alueen nimeämispäätöksen yhteydessä tehdyssä viranomaisen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Laitoksen vaikutusalueen kunnille tulee varata tilaisuus lausua asiasta.

Hankkeiden seulonta on tehtävä 45 päivän kuluessa siitä, kun yhteyspisteviranomainen on saanut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitosten sekä uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika on kuitenkin 30 päivää.

Seulonnan lopputuloksesta on annettava päätös. Silloin, kun edellä 1 momentissa tarkoitettuja ennakoimattomia haittavaikutuksia havaitaan, tulee päätöksessä käsitellä sitä, voidaananko niitä lieventää hakijan esittämillä tai 14 b §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä.

Päätös on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

Mikäli edellä tarkoitettu seulonta koskee olemassa olevan uusiutuvan energian voimalaitoksen muuttamista, seulonta tulee kohdentaa muutoksen vaikutuksiin alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

Edellä 1–5 momentissa säädettyä ei sovelleta sellaiseen aurinkovoimalan muuttamiseen, johon ei liity lisätilan käyttöä ja jossa noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja 14 b §:ssä tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä.

14 e §

Ennakoimattomien haittavaikutusten arviointi

Edellä 14 d §:ssä tarkoitettut ennakoimattomat haittavaikutukset, joita ei voida lieventää hakijan esittämillä tai 14 b §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä, tulee arvioida ym-

päristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisessa ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu arviointi tulee mainituissa laeissa säädetystä poiketen kohdentaa 14 d §:ssä tarkoitetussa päätöksessä todettuihin erittäin todennäköisesti merkittäviin haittavaikutuksiin.

14 f §

Hakijalta edellytettävät tiedot

Hakijan tulee tässä luvussa tarkoitettua seurantaa ja ennakoimattomien haittavaikutusten arviointia varten toimittaa yhteyspisteviranomaiselle riittävät tiedot hankkeesta, sen aiheuttamista haitallisista ympäristövaikutuksista sekä suunnitelluista toimenpiteistä ympäristövaikutusten välttämiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi.

Hakijan yhteyspisteviranomaiselle toimitettavista tiedoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Menettelykäsikirjan sisältö

Menettelykäsikirja sisältää kokonaisvaltaisesti ohjeistusta kaikille hankekehittäjille uusiutuvan energian tuotantolaitoksien lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä.

[Uusi pykälä]

15 §

Menettelykäsikirjan sisältö

Menettelykäsikirja sisältää kokonaisvaltaisesti ohjeistusta kaikille hankekehittäjille uusiutuvan energian tuotantolaitoksien lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä, *pitäen sisällään myös itse tuotettua energiaa käyttävien kuluttajien hankkeet ja uusiutuvan energian yhteisöt.*

17 a §

Ympäristövaikutusten arviointi eräissä tilanteissa

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa ja luonnonsuojelulaissa säädetystä poiketen olemassa oleviin tai tuleviin

keinotekoiisiin rakenteisiin asennettaviin aurinkoenergialaitteisiin ei sovelleta mainitussa laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sekä luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettua hankkeiden ja suunnitelmien arvioinnista.

Edellä 1 momentissa mainittu ei kuitenkaan koske keinotekoisien vesien pinnoille asennettavia aurinkoenergialaitteita.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettussa laissa säädetystä poiketen olemassa olevien aurinkovoimaloiden muuttamiseen ei sovelleta mainitussa laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, jos hankkeen muuttamiseen ei liity lisätilan käyttöä ja jos hankkeen muutoksessa noudatetaan alkuperäisen aurinkovoimalan osalta asetettuja ympäristövaikutuksia koskevia ehtoja.

Sen lisäksi, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettussa laissa säädetään, olemassa olevan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen muuttamista koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely tulee rajata koskemaan hankkeen muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

18 §

Ohjaus ja seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

19 §

Muutoksenhaku yhteyspisteviranomaisen päätökseen

Yhteyspisteviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

18 §

Ohjaus ja seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle. Lain 2 luvussa tarkoitettun sähköisen asioinnin ja neuvonnan osalta yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat kuitenkin yhdessä ympäristöministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle.

19 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Voimassa oleva laki

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Ehdotus

Tämän lain mukaisiin päätöksiin voi hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Valitusoikeus 14 a ja d §:ssä tarkoitettuun päätöksen on niillä, joiden oikeutta, velvollisuutta tai etua asia saattaa koskea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

2.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 5 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Ehdotus

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

[Uusi momentti]

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 a luvussa tarkoitetuilla nopean kehittämisen alueilla sovelletaan edellä 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä. Mainitun lain 17 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan edellä 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 17 a §:ssä säädettyä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

3.

Laki

luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään luonnonsuojelulain 35 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

35 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

[Uusi momentti]

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 a luvussa tarkoitetuilla nopean kehittämisen alueilla sovelletaan edellä 3 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä. Mainitun lain 17 a §:n 1–3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan edellä 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 17 a §:ssä säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..
